

NEMACKA DOKUMENTA

BR. 108

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA SEDNICE NEMA KIH RUKOVODILACA ODRŽANE 1. FEBRUARA 1944. KOD PREDSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE U VEZI S UPRAVOM U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

D(PA)A-405-Dr.Pi./Sv.

Poverljivo.
Maribor, 1.2.1944.

Beleška

Predmet: Štabna konferencija 31.1.1944, 8.00 as.

Predsedava: Predsednik vlade Dr Miler — Hadius (Haccius)

U ime ustanove: Dr Rudolf Pihler.

Na po etku konferencije *predsednik vlade* odao je poštu žandarmerijskom kapetanu Majeru koji je poginuo na bojnopolju.²

Državne železnice, železn. držav. savetnik Cerha: Oko 21.1.1944. na pruzi Celje — Zidani Most i Zidani Most — Laze bilo je više atentata.³ Isto tako na podru ju šefa civilne uprave Gorenjske. Na pruzi za Laze saobra aj je morao biti obustavljen, a vojska je preuzela obezbe enje pruge. Prošle no i je izvršen napad na stražu Vermahta kod Jevnice.

Slede a štabna konferencija e se održati u ponedeljak 14.2.1944. u 8 asova u Grac-Burgu, mala sala za sednice.

Za ta nost
Švab s. r.

Potp. Dr Pihler

¹ Prepis originala u Arhivu IZDG LRS, f. 99.

² Nema ki žandarmerijski kapetan Majer poginuo je 27. januara 1944. na Tomanovoj planini u borbi protiv jedinica 6. slovena ke NOU brigade »Slavko Šlander*. Vidi Zbornik tom VI, knj. 10, dok. br. 184.

³ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 134, 222 i 231.

IZVEŠTAJ 1. BATALJONA 139. REZERVNOG BRDSKOG LOVA KOG PUKA OD 2. FEBRUARA 1944. KOMANDI PUKA O NASILNOM IZVI ANJU I BORBI KOD NOVE OSELICE¹

1. brd. lova . batalj. Hajne

K-dno mesto, 2.2.1944

Borbeni izveštaj

1. batalj. Hajne o nasilnom izvi anju Nove Oselice³

1.) O neprijatelju je bilo poznato da se utvrdio u okolini granice (Sovoden, Nova Oselica).

2.) 1. brd. lova . batalj. Hajne imao je zadatak da izvi a preko Spodnje Idrije i Vrš eva prema granici i da ustanovi gde se u ovoj oblasti nalazi neprijatelj kao i njegovu ja inu.

Brojno stanje ete:

2 : 13 : 136

Naoružanje:

12 puškomitraijeza
1 mitraljez
3 baca a tromblona
3 laka minobaca a (ital.)
1 srednji minobaca

Komandir: poru nik Krojs

3.) *Izvršenje zadatka:* Ceta je 2.2.44. u 03,00 as. pošla iz Idrije i kre u i se odre enim putem, ne naišavši na neprijatelja, dostigla Sovodenj. Kad su prednji delovi ete stigli u opustelo selo Sovodenj, primetili su jednog naoružanog bandita koji je tr e i hteo da se domogne suprotne ivice sela i rovova koji su se iza ivice sela nalazili. Na poziv da stane isti to nije u inio te je ubijen. (To je bio kurir.) Iz Sovodnja su osmotrena 3 udvojena stražara u visini Nove Oselice. Ovde se eta podelila u dve grupe. Jednu je vodio poru nik Krojs — a drugu potporu nik Šmirmaul i dosada neprime ene od strane neprijatelja iz doline, u vidu klešta, napale dominiraju i vis. Pod zaštitom mitraljeza srednjih minobaca a vršeno je prebacivanje i pošlo je za rukom da se do e na oko 350 m ispred prednjih neprijateljskih položaja. Ustanovljeno je da se neprijatelj nalazi na besprekorno fortifikacijski ure enim položajima i da sa 2 srednja

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu V.I.I., reg. br. 6/4, k. 15.

* Vidi dok. br. 13.

minobaca a i više mitraljeza dominira celim predterenom **ispred** sela. Veštom varkom i obilaskom uspelo je vodu Val da prvi prodre u prednje neprijateljske položaje. Ovde se naročito istakao lovac Rauter Martin koji je, pošto je njegov desetar uganuo lanak na nozi, primio desetinu i na njenom elu prodro u prednje neprijateljske linije. Pritisak koji je nastao upadom voda Val iskoristio je deo ete pod komandom potporu . Smirmaula, koji je tako e izvršio juriš na neprijateljski položaj. Neprijatelj se vešto povukao i dobro usmerenom minobaca - kom vatrom, iz minobaca a koji su se nalazili oko 300 m pozadi, obasuo mesta prodora. Ovom prilikom su 3 vojnika voda Händler ranjeni u noge par i ima minobaca kih bombi.

Posle posedanja sela neprijatelj je potiskivan dalje i pobjegao je u šume preko granice (koja je bila zatvorena bodljikavom žicom). Neprijatelj je gonjen mitraljeskom vatrom i nanoseno mu je još gubitaka.

Ovim je zadatak izvršen, eta se bez dodira sa neprijateljem preko Sovodnja i Jasna vratila u Donju Idriju. —

4.) *Gubici*: Sopstveni: 3 lako ranjena.

Neprijateljski: 37 poginulo (izbrojano), ubijeno u bekstvu oko 50 (osmotreno durbinom).

5.) *Plen*: 4 tovarna grla (mazge)

1 italijan. laki mitraljez

1 italijan. laki minobaca

15 minobaca , bombi kal. 0 sm

6.) *Iskustva*: Stanovništvo, kako ono u Sovodnju tako i u Novoj Oselici, nalazi se pod teškim pritiskom banditske vladavine i preklinje za pomoć nema kih trupa. Prema iskazima stanovnika, Nova Oselica je vrsto uporište bandita i u njoj se uvek nalazi oko 300 bandita, a iz nje banditi šalju svoje izvištanje i preduzimaju veće akcije protiv postrojenja i uređaja nema kog Rajha i protiv civilnog stanovništva. Osim ovoga, stanovnici su izvestili da su banditi sistematski povadili mine, koje je svojevremeno policija postavila na granici, i upotrebili ih za svoje svrhe.

Snabdevanje bandita je vrlo oskudno, te bezobzirno pljačkaju civilno stanovništvo.

Krojs, s. r.
poru nik i k-dir ete

Prilog: 1 skica

BR. 110

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG URGA
DA U RADOVLJICI O AKTIVNOSTI PARTIZANA NA SEKTORU
GORENJSKE OD 31. JANUARA DO 2. FEBRUARA
1944. GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: Delatnost bandi.

1.2.44. u 17,55, 2 bandita u civilnom odelu, u Naklu br. 53 ubili su slovena kog oba ara Andreja Vidica. Isti je bio pronema ki orijentisan i bio je blagajnik koruškog Folksbunda. Srez Kranj.

Radiogram žand. stanice Motnik od 1.2.44. u 18,40 as.: SOS, napadnuti smo, molimo poja anje.- Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-Pol. puka u Celju 2.2.44. u 4,15 as.: Prema Motniku upu eno 180 ljudi. U pripravnosti 130.

Motnik još drže banditi. Po iskazima 3 žandarma, koji su se probili do Vranskog, ostatak žandarma poginuo od eksplozije jedne granate. Radio-stanica uništena. Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-pol. puka u Celju 2.2.44. u 7,40 as.:

- 1.) Komanda ete, ja e izvi anje p. por. Tilgner.
- 2.) Motnik u našim rukama.
- 3.) Naoružani banditi izmakli u pravcu Menine planine. Srez Kranj.

Radiogram 1/19 SS-pol. puka 2. 2. 44. u 10,20 as.:

Policija i vojne snage drže Motnik u svojim rukama. Pretražene zgrade i majuri. Zand, stanica, opština i škola razoreni i gore. Predsednik opštine pobjegao iz ropstva. *Dosada 3 žand. ranjena, 2 žandarma mrtva.* Gde se nalazi ostatak još nije poznato. Ja ina bandita navodno do 2000 ljudi. Srez Kranj.

2.2.44. oko 10,45 as. u Bohinjskoj Beli, prilikom bojnog ga anja jedne ete baca a magle, na strelištu pred Obrnama, banditi su ranili u glavu jednog stražara koji se nalazio na obezbe enju strelišta. Banditi su otvorili vatru sa padine brda isto no od Save, nedaleko od mesta Obrne. Srez Radovljica.

1. 2. 44. u 5,30 as. na žel. pruzi Šentvid nad Ljubljanom — Zabicna jedna motorna dresina za osiguranje pruge naišla je na

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002 I.

² Vidi dok. br. 24 i 111.

minu — koju su postavili banditi — i isko ila iz šina. Pri tome je jedno lice lako ranjeno. Srez Kranj.³

2.2.44. u 4,30 as. banditi su minirali mali železni ki most kod Medvoda. Šteta je nastala samo na mostu i nasipu. Ošte ena je železni ka telefonska linija. Srez Kranj.⁴

1.2.44. prisilno regrutovan 1 mladi iz Sv. Duha. Srez Kranj.

2.2.44. Ispostava Jesenice, u zajednici sa žandarmerijom, izvršila je akciju na podru ju Stola. Prona en je jedan banditski logor. Posle kratke borbe ubijena 2 bandita, a jedan ranjen. Logor u kojem se nalazio eksploziv uništen je. Ja ina bandita 10 ljudi. Srez Radovljica.

Prema izveštaju žandarmerije — žand. rezerv. ete Alpenland-9 ljudi žand. stanice Motnik, od kojih 1 ranjen stiglo je u Krašnju. Kod k. 463 jug.-zap. od Motnika drumske prepreke. Na tom mestu 1.2.44. uve e otvorena vatra na jedan policijski putni ki automobil. 1 ovek poginuo.

U no i na 31.1.44. banditi zapalili školu u Lokama v Tuhinju. Srez Kamnik.

31.1.44. u 20.00 as. nepoznati broj bandita u s. Križe zapalio je veliku vatru. Jedna žand. patrola odmah je otvorila vatru na koju banditi nisu odgovorili. Srez Kamnik.

1.2.44. patrola žand. stanice Va e našla je izvesnu koli inu propagandnih spisa. Srez Kranj.

31.1.44. prisilno regrutovan 1 pripadnik vojske iz opštine Kresnice. Srez Kranj.

31.1.44. raznim osobama na podru ju stanice Komenda banditi poslali mobilizacijske opozive. Srez Kranj.

31.1.44. u 18,45 as. otvorena je vatra — verovatno od strane bandita — na ku u opštinskog inspektora Jeharta, Bled br. 58. Srez Radovljica.

31.1.44. u Staroj Fužini, opšt. Bohinjska Srednja Vas, prinudno mobilisana 4 lica. Srez Radovljica.

31.1.44. banditi otvorili vatru na jedan putni ki automobil zaštitne policijske ete iz Sv. Ane koji je išao pravcem Trži — prevoj Ljubelj. Ošte eno šofersko staklo, hladnjak, benzinski rezervoar i krov. Jedna policijska patrola, koja je odmah stupila u dejstvo, naišla je na bandite. Sude i po tragovima krvi.

⁵ i ⁴ Vidi dok. br. 149.

banditi su ranjeni. Prilikom gonjenja bandita patrola je u šumi naišla na banditski logor. U logoru je nađeno i zaplenjeno: pre podne opljačkani delovi uniforme, hrana, 2 ranca, 1 rezervna cev i nešto municije. Srez Radovljica.

Jedan nemački naseljenik izvestio je žand. stanicu da se u šumi južno od Zvirca, na putu za Podbrezje, nalazi jedna velika banda koja ima 100—200 ljudi. Banditi kontrolišu naseljenike. Srez Radovljica.

31.1.44. u području žand. stan. Skofja Loka banditi izvršili 3 prisilna regrutovanja. Srez Kranj.

Prema izveštaju seljaka jedna banda koja ima 1000 ljudi nalazila se od 28. do 31.1.44. na području sela Gabrovnica. Srez Kamnik.

31.1.44. banditi navodno prisilno regrutovali jednog posednika iz Ribca. Srez Kamnik.

1.2.44. na putu Golnik — Križe banditi prinudno regrutovali jednog radnika iz Golnika. Srez Kranj.

Osim ovoga banditi su u celoj Gorenjskoj izvršili mnogobrojna pljačka krupne i sitne stoke, odeće, delova uniforme, raznih predmeta za upotrebu i velikih količina životnih namirnica. U raznim mestima Gorenjske pojavile su se mnogobrojne manje grupe bandita.

Primljeno 2.2.44.

BR. Ili

NAREDBA KOMANDANTA NEMA KOG ŽANDARMERIJSKOG OKRUGA KRANJ OD 4. FEBRUARA 1944. O UTVRIVANJU ZGRADA ŽANDARMERIJSKIH STANICA'

Komanda okružne žandarmerije Kranj
Na Bledu.

Bled, 4. februar 1944.

Naredba br. 3 Komande okružne žandarmerije

3. Izrada izlaza u slu aju opasnosti iz žand. skloništa i pomo -
nih položaja, naro ito saobra ajnica izvan žand. stanica.

Prilikom prepada bandita na žand. stanicu Motnik, srez Kamnik, 1.2.1944.² pokazalo se kako je važna izrada pomo nih položaja, naro ito saobra ajnica. Sto su se žandarmi mogli da povuku iz porušene stani ne zgrade bez teških gubitaka ima da se zahvali samo tome što je postojao izlaz u slu aju opasnosti i jedna saobra ajnica koja je odgovarala svojoj svrsi. Stoga stalno treba imati pred o ima moje nare enje od 12. 11. 1943,³ a naro ito skre em pažnju komandirima žand. odeljenja da ovim radovima posvete naro itu pažnju.

Pri poslednjim prepadima bandi u Selškoj dolini dobro su se pokazali bunker izgra eni izvan žand. stanice, pošto se ovim postiglo mnogo ve e polje dejstva. Iz ovih razloga komandirima žand. odeljenja ne treba ni u ovom pogledu da nedostaje potrebna inicijativa.

Najbržem izvršenju ovde nare enih radova pridajem naro itu važnost.

Za ta nost
(Potpis ne itak)
BOW. žandarm.

potp. Koritko
žandarmerijski major

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 20/n—4.

² Vidi dok. br. 24 i 110.

³ Dokumentat nije sa uvan.

NARE ENJE KOMANDANTA VERMANŠAFT BATALJONA
MARIBOR — GRAD OD 7. FEBRUARA 1944. ZA UZBUNU
CETA U VEZI SA AKCIJOM PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I
PO JUGOSLAVIJE¹

V FO-16-41/44 K./Sv.

Hitna uzbuna za akciju' 1., 2., 3. i 4. alarmnoj
eti

Poverljivo!

Maribor Grad

Po nare enju Bundesfirera³ radi hitne akcije pozivaju se
gore navedene jedinice Vermanšafta. Svim raspoloživim sna-
gama odmah dati znak za uzbunu i naoružati ih i opremiti u
etama. Od 19.00 as. standarti⁴ svakog sata dostavlja e izveštaj
o brojnom stanju i pripravnosti ljudstva.
Transportovanje e se vršiti automobilima koje je standarta
tražila od Saobra ajnog odeljenja.
Za intendanta je odre en oberšarfirer⁵ Lah. ete e takode pri
intendanturi Standarte odmah odrediti po jednog intendanta
koji e se javiti ošf. Lahu.

Komandant Vermanšaft. batalj. Maribor Grad
K®
SA — oberšturbanfirer"

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 170.
² Vidi dok. br. 36, 41, 53, 107, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126,
127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

³ Bundesführer (des steirischen Heimatbundes) = vo a Štajerskog
domovinskog saveza

⁴ Standarte = puk SS-jedinica

⁵ Oberscharführer = desetar u SS-jedinicama

⁶ Kolbaher

⁷ Obersturmbahnführer = potpukovnik u SS-jedinicama

DOPUNSKO NARE ENJE KOMANDANTA VERMANŠAFT
BATALJONA MARIBOR — GRAD OD 7. FEBRUARA 1944.
KOMANDAMA CETA U VEZI SA AKCIJOM PROTIV 14. DI-
VIZIJE NOV I PO JUGOSLAVIJE'

VERMANŠAFT
ŠTAJERSKOG DOMOVINSKOG SAVEZA

Komandant Standarte
Maribor — Grad

Maribor 7. 2. 1944.
Koruška cesta 19
Telefon 25 — 15

Delovod. br. 42/44. K./šv.

Predmet: Akcija

Veza:

Prilozi:

1., 2. i 3. alarmnoj eti
Maribor — Grad
Rukovodiocu mesne službe

Poverljivo:

Za akciju nare enu zapoveš u VFO-16 — 41/44. od
7.2.44.² naknadno se nare uje:

1.) Oprema ima da bude tako celishodna, da komandiri vodova
i grupa (bez obzira da li e u ovoj akciji kao takvi u estvo-
vati ili ne) dodeljeni, shodno planu, Vermanšaft batalj. Se-
ver, prime istu opremu koju su za ovo predvidele starešine
što su akciju planirale.

Treba poneti sve raspoložive mitraljeze i puškomitraljeze,
a isto tako svaki vojnik treba da primi po 2 ru ne bombe.

Ostala oprema kao dosada.

2.) Još pre odlaska odrediti blagajnika, intendanta i ostale duž-
nosti. Oberšarfirer Lah kao finansijski rukovodilac bi e od-
govoran za celu komandu koja odlazi iz Maribora te mu se
blagajnici i intendanti imaju da obra aju po svim blagaj-
ni kim odn. intendantskim pitanjima.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 170.

² Vidi dok. br. 107, 112, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138,
141, 142, 144, 146 i 147.

- 3.) Rukovo enje svim jedinicama koje odlaze iz Standarte Maribor— Grad (1., 2. i 3. alarmna eta) preneto je na šturmfirera Gasa. Ovaj je prva narednja primiti od bundesfirera u žandarmerijskoj stanici Slivnica kod Sentjura.
- 4.) Rukovodilac Mesne službe, na osnovu velikog broja prijava iako one iz 1., 2. i 3. alarmne ete sadrže najmanje 30 ljudi, zahteva e od Saobraćajnog odeljenja (tel. 21-75) potreban broj transportnih sredstava, pozivaju i se pri tom na bundesfirerovo odredivanje istih za ovu svrhu.

Komandant Vermanšaft batalj. Maribor — Grad
Kolbaher
SA-Oberšturmbanfirer

BR. 114

**ZAPOVEST KOMANDANTA VERMANŠAFT JEDINICA OD
10. FEBRUARA 1944. ZA AKCIJU PROTIV 14. DIVIZIJE
NOV I PO JUGOSLAVIJE¹**

POVERLJIVO

Komandant alarmnih eta Maribor, 10. 2. 1944.
Vermanšafta²
Komandno mesto Maribor

B. Br.: Poverljivo 23/44. VFO.
ST./Šu

Uzbuna prethodno data telefonom 7.2.1944. u 11,00 as. od strane oberfirera Majerhofera.

Zapovest za akciju br. 9/44.³

Predmet: Akcija Vermanšaft jedinica u prostoru Pod etrtek, Bue, Kozje, Planina.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 170.

² U borbama protiv 14. divizije NOV i POJ, u vremenu od 7. do 36. februara 1944, jedinicama Vermanšafta komandovao je vođa Štajerskog domovinskog saveza Franc Štajndl.

* Vidi dok. br. 107, 112, 113, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

1. *Neprijatelj:*

14. hrvatska banditska divizija ušla je u noć od 200—300 ljudi, ojačana teškim pešadijskim oružjem, 6.2.1944. uveče prešla je granicu Rajha u prostoru Podmettek — Buče. Banditi se kreću ka zapadu.

Delovi ove banditske grupe još 6.2.1944. poseli su sela Prelasko i Buče.

Izvršeno je više ubistava, otmica i prinudnih regrutovanja.

2. *Situacija kod nas:*

Za borbu i suzbijanje ove bande angažovane su sledeće VM — jedinice:

VM — batalj. Istok (1—3. alarm, eta) Celje — Istok sa dodeljenim poternim odeljenjima VM — Standarte Ptuj — Jug
jedinice 1 : 60 ljudi

VM — standarta Ptuj — Sever ja ina 1 : 60 ljudi

VM — standarta Trbovlje — „— 1 : 50 ljudi

VM — standarta Ljutomer — „— 1 : 60 ljudi

VM — batalj. Zapad (1—3. alarm, eta) Celje — Zapad

8. 2. 1944. ponovo su pozvana poterna odeljenja:

VM — standarta Maribor — Grad ja ina 150 ljudi

VM — standarta Maribor — Okolina — „— 120 ljudi

VM — standarta Slovenjgradec — „— 60 ljudi

VM — standarta Brežice — „— 200 ljudi

VM — standarta Ptuj — Sever — „— 40 ljudi

VM — standarta Ptuj — Jug — „— 40 ljudi

3. *Borbeni zadatak:*

Uništenje ove jakе bande, zaštita stanovništva, sprečavanje daljeg terora.

4. *Akcija Vermanšafta:*

Rukovodilac svih jedinica Vermanšafta: Bundesfirer SA — oberfirer Stajndl. Komandant VM — batalj. i komandiri poternih odeljenja dobiće od bundesfirera bliža naređenja i uputstva za upotrebu Vermanšafta.

5. *Snabdevanje:*

Preko centra za snabdevanje Vermanšafta u Mariboru i Celju.

6. *Znaci raspoznavanja:*

Obavestiti se kod mesnih žand. stanica.

7. *Veze:*

Samo preko mesne telefonske mreže.

Dostavljeno:

F.d.V.	2 kom.
K-dantu VM — batalj. Istok	1 kom.
K-dantu VM — batalj. Zapad	1 kom.
K-dantu VM — Standarte	
Maribor — Grad	1 kom.
Maribor — okolina	1 kom.
Slovenjgradec	1 kom.
Brežice	1 kom.
Ljutomer	1 kom.
Trbovlje	1 kom.
Ptuj — Jug	1 kom.
Ptuj — Sever	1 kom.

Na znanje:

K-dantu Policije bezbednosti i SD	1 kom.
Komandnom štabu	
za borbu protiv	
bandi pri višem	
komandantu Policije i SS	
Vojne oblasti XVIII	
Ljubljana	<u>1 komad</u>
	14 komada

Za ta nost
Majerhofer
SA — oberfirer i štabfirer

Komandant alarmnih eta
potp. Stajndl
SA — oberfirer

BR. 115

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMA KOG DRŽAVNOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 7. DO 9. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: Aktivnost bandi.

U no i na 7.2.44. iz ešnjice, Brezovice, Kroke i Dobrave prisilno je regrutovano 13 lica.

U no i na 7.2.44. pronašao je jedan železni ki radnik na pruzi izme u Podnarta i Oto a jednu minu i uklonio je. Nije bilo štete. Srez Radovljica.

7.2.44. banditi su zapalili drumski most izme u Praprotna i Bukovice. Most je delom porušen. Srez Radovljica.

7.2.44. oko 18 asova oko 600 bandita izvan Škofje Loke ubili su, sa 3 metka u glavu SS-ovca Rajner Franca, SS tenkovsko odeljenje iz Klagenfurta. Srez Kranj.

Patrolu žandarmerijske stanice Šmartno v Tuhinju u ja ini 1/11 napalo je 8.2.44. na drumu kod Potoka blizu 100 bandita.² Banditi su u protivnapadu razbijeni. Sopstveni gubici: jedan lakše ranjen. Za vreme ovog napada desio se istovremeno napad na žandarmerijsku stanicu Šmartno v Tuhinju. I ova banda je naterana u bekstvo. Pri tome nije bilo sopstvenih gubitaka. Neprijateljski gubici nepoznati. Ja ina bande 800 ljudi, me u njima partizanke. Banditi su selo Zg. Tuhinj 7.2.44. držali u svojim rukama. Srez Kamnik.

U no i na 8.2.44. jedna banda postavila je u Podgradu minu na železni ki kolosek. 8.2.44. u 6.45 asova naišla je tuda lokomotiva sa službenim vagonom usled ega je mina eksplodirala. Službeni vagon izba en iz šina i teško ošte en. Jedan pripadnik državnih železnica i jedan pripadnik carinske zaštite delom teže, delom lakše povre eni. Srez Kamnik.

8.2.44 u 3.00 asa stražari stražarskog voda Vermahta iz Jesenica obavestili su žandarmerijsku stanicu Jesenice da se u 2.55

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Akciju su izvele jedinice 6. slovena ke NOU brigade »Slavko Šlander«.

asova ula ja a detonacija u pravcu Javornika. Proveravanjem je utvrđeno da je dignut u vazduh jedan električni stub visokog napona električne centrale KIG-a³⁾ Gorje i vodovi onesposobljeni. Prema podacima navodno je dignuto u vazduh još više stubova visokog napona. Iste no i onesposobljen je vod visokog napona električne centrale KIG-a Dobrava obaranjem jednog hrasta na vod. Srez Radovljica.

8.2.44. oko 18.00 asova banditi su ubili, ispred njegovog stana, nema kog državljanina Ota Fantura, trgovca kog pomoćnika koji živi u Tacenu, opština Smartno. Srez Kranj.

8.2.44. u 23.35 asova sa severne obale Save banditi su otvorili vatru iz minobacača na Litiju.⁴ •

U 23.50 asova vatreni prepad na Litiju sa južnog obronka. Jaina naoružane bande nepoznata. Srez Kamnik.

8.2.44. u 15.15 asova pošao je jedan putnički automobil OT⁵ za Kropu. U kolima su se nalazila dva gospodina u civilu i vozač. U Kropi na seoskom trgu gospodina su napustila kola i krenula u potkivačnicu. Vozač je uvao kola. Posle nekoliko minuta gospodina su se vratila ali u pratnji 5 naoružanih bandita. Svi su morali da uđu u kola a sa njima i vođa bande. Ostala 4 bandita sela su na prednji deo automobila i krenuli su u pravcu Jamnika. Oko 2 km moglo se voziti, ali dalje automobil nije mogao zbog blatnjavog puta. Banditi su sišli sa automobila. Gospodina su takođe morala da iziđu zajedno sa vođa em i svi su odvedeni. Banditi su izvesno vreme stražarili kod automobila i posle ga zapalili. Gospodina su bila: arhitekta Hans Mebius, Anton Zelišnik — vozač i Lombardo Polir. Srez Radovljica.

8.2.44. banditi su prinudno regrutovali zidarskog palira Maksa Aleksa koji živi u s. Vrba. Srez Radovljica.

8.2.44. oko 19.30 asova pojavilo se u selu Kamna Gorica oko 100 do 120 bandita, opkolili su selo i primorali veći broj stanovnika sela, bez obzira na pol, da prisustvuju zboru koji su banditi održali u gostionici Klajn. Govorilo je više bandita o skorom kraju rata i da će Tito bezuslovno pobediti i da je stanovništvo ravnopravno raspoloženo prema njima i da samo veruje onome što piše u listu »Karawankenboten«. Srez Radovljica.

Kako je izviđačkom patrolom i iz prispelih izveštaja utvrđeno, veđa banda od preko 500 ljudi držala je selo Jamnik od 5.2. u 19.00 asova do 8.2.44. u 17 asova. Srez Radovljica.

³ Krainische Industrie Gesellschaft = Kranjsko industrijsko društvo. Vidi dok. br. 149.

* Vidi dok. br. 44.

⁵ Organizacija TOT=Tehnička organizacija Treteg Rajha

9.2.44. u 18.40 asova banditi su digli u vazduh elektri ni transformator u Lescama. Radovljica je bez struje. Srez Radovljica.⁰
8.2.44. banditi su odveli 19-godišnju Francišku Matušec koja je išla putem od Va a ka Litiji. Srez Kamnik.⁷

Carinski komesarijat Kranjska Gora 9.2.44. u 23.30 asova: Danas oko 18.30 asova upali su banditi na imanje seljaka Franca Pe ara u Podkorenu i bacili na žitelje jednu bombu.⁸ Stara žena je pri tome teško povre ena. Zemljoradnik se odupro i branio se sekirom. Uspeo je najzad da otme pušku banditu, koji mu je pretio, i da ga njome ubije. Zemljoradnik je pri tome tako e zadobio vrlo teške povrede i uz to dva metka. Po izjavi teško povre ene žene bilo je otprilike 10 bandita. Srez Radovljica.

9.2.44. u 20.30 asova pojavio se u Lancovu kod Radovljice ve i broj bandita i otvorili su vatru na imanje naseljenika nema kog državljanina Matersdorfera. On je odgovarao na vatru sve dok je zaliha municije trajala. Odmah su stupili u akciju jedna žand. patrola i 2 grupe landesšicera.⁹ Prilikom napredovanja patrola su došle u dodir sa neprijateljem¹⁰ na savskom mostu Radovljica. Borba je trajala 20 minuta. Banditi su na mostu postavili dve primitivne mine, verovatno protiv vozila. Srez Radovljica.

9.2.44. oko 22 asa odveden je iz Gradeca kod Litije kinooperator Kosmatin. Srez Kamnik.¹¹

9.2.44. jedan mladi iz Spodnjih Gorja prisilno regrutovan. Srez Radovljica.

9.2.44. u 20.20 asova nepoznat broj bandita minirao je jedan gvozdeni stub visokog napona KIG-a Jesenica od elektri ne centrale Zasip do glavne elektri ne centrale Jesenice, severno od sela Dobrava. Stub je ošte en dok visokonaponski vod nije. Srez Radovljica.

9.2.44. 300 naoružanih bandita bilo je kod jednog posednika u Lipnici i oplja kali su manje koli ine namirnica.

Primljeno 10.2.44.

• Vidi dok. br. 149.

⁷ Vidi dok. br. 125.

⁸ Vidi dok. br. 125 i 149.

» Vidi dok. br. 55 i 125.

¹⁰ Vidi dok. br. 149.

¹¹ Vidi dok. br. 125.

BR. 116

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 11. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI U BREZICAMA O SITUACIJI U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
Odeljenje III
B. Br. 121 / 44. Pov.

Poverljivo !
Maribor, 11. febr. 1944.

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke SS-Hšf. Ajhelburga oViA

Brežice
ul. Adolfa Hitlera 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj
Stvar: teku a
Pril.: 1
U prilogu se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-Hauptšarfirer

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
Maribor, 11. februar 1944.

Delatnost bandi i dalje na svim konferencijama i u razgovorima predstavlja najviše razmatranu temu. Pored delatnosti u dosada ugroženim oblastima banditizam se stalno širi na nova područja, n.pr. sada u ja omeri i na srez Ptuj.

Tako e i u samom gradu Mariboru u poslednje vreme neprijatelj sve drskije istupa.

Pre izvesnog vremena, prilikom napada na dva pripadnika fabričke straže VDM³ — fabrike obojica su ubijena i oduzete su im 2 puške.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.
^s Nepoznata skraćenica.

U stanu jednog nameštenika tvornice Huter, prilikom pretresa stana koji je vršen zbog neke neznatne krađe nameštenika, otkrivena je tajna štamparija u kojoj je izrađivan neprijateljski propagandni materijal. Pri pretresu zatečena su dva bandita kojima je uspelo da pobjegnu.

U sredu 9.2.1944, u gradskom parku, nekoliko minuta daleko od zgrade gde je smešteno jedno odeljenje za vezu ratnog vazduhoplovstva, neko nepoznato lice zatražilo je od jednog pripadnika ove jedinice da pripali cigaretu. Odmah posle toga nepoznati je na vojnika opalio tri metka od kojih ga je jedan ranio u ruku. Izvršiocu ovog dela pošlo je za rukom da pobjegne u pomrčinu.

Kao što slede i izveštaj pokazuje, sada se potvrdio iz srezova Ptuj i Brežice više puta izraženi strah da banditi s one strane granice planiraju ponovne i veće upade u područje Rajha:

8. 2. 1944: Na dan 6.2.1944. banda koja je provalila iz Hrvatske³ odvela je Franca Rupe, sina posednika, rođ. 19.6.1920. Isti se vratio 8.2. Prema njegovom iskazu banda ima 500—600 ljudi i raspoređena je u 4 bataljona. Naoružanje i oprema: 8 minobacača, na svakog 4-tog do 5-tog jedan automat, na bataljon 4 do 5 puškomitraljeza, jedna poljska kuhinja, namirnice, 40 tovarnih grla, konji i mazge.

Banditi su se 7.2.1944. zadržali u Gubnu kod Pilštanja. Gubici bandita: 4 ranjena, ne zna se ima li poginulih.

Namera bandita: Uništenje Donje Štajerske. Vođa bandita je domorodac, star oko 35 godina, nosi naočice sa rožnim okvirom, lažne brkove i lažnu bradu.

Od Rupe je oduzeto: jedna SS uniforma, jedna vermanšaftska isprava i jedna preseljenička isprava. Prema odluci bande, on je 7.2.1944. otpušten.

9.2.1944, 23.30 as. Banditi koji su bili u Koprivnici povukli su se u pravcu Raštanja. Prema prispelim izveštajima iz Koprivnice poginuo je jedan pripadnik Vermanšafta. Gubici neprijatelja za sada nepoznati.

10.2.1944, 6.30 as.: krenula su dva tenka zaštitne policije u pravcu Raštanja. Osim toga angažovan je vod pionirske zaštitne policije, žandarmerija i Vermanšaft. Na tenkove koji su prodrli, na 500 m izvan Rajhenburga, otvorena je jaka vatra.

³ Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

10.2.1944, 7.20 as.: Tenkovi i angažovane snage morale su se povući i pošto je na njih sa obe strane otvorena jaka vatra. Raj, tanj gori. Raspoložive snage su slabe da bi mogle krenuti napred. Strahuje se da će banditi u toku dana posesti Rajhenburg jer su banditi već zaposeli visove.

10.2.1944, 8.30 as.: dva radnika, koja su 10.2.1944. u 5.15 asova posle noćne smene došla u Rajhenburg, izjavila su sledeće: banditi su zapalili separaciju i ekonomat rudnika uglja Raštanj! Eksplozivi su navodno postavljeni u glavnom šahtu Sakelfeld. Žandarmerijska zgrada u Raštanju je teško oštećena, ali žandarmerijski inženjerci drže se na gornjem spratu.

Kako oba radnika dalje izjavljuju, banditi su napustili Raštanj. Oni su se povukli u pravcu Dabrava Zigrski vrh.

Na poštanski automobil koji je u 7.35 as. krenuo iz Rajhenburga za Raštanj, usput je otvorena minobacačka vatra. Sudbina poštanskog automobila za sada je nepoznata. Prema tome još postoji banditsko obezbeđenje prema Rajhenburgu. —

Od juče u 22.00 asova nestalo je 40 vermana, koji su poštanskim autobusom išli od Rajhenburga za Koprivnicu. Postoji mogućnost da su pali u ruke banditima. —

Vatreni okršaji sa banditima trajali su: u Koprivnici od 9.2.44. u 23.00 asova, u Velikom Kamenu od jutros u 3 asova. Naši gubici: 2 poginula, jedan teže i dva lakše ranjena. Prema primljenim izveštajima snage za akciju od Zagorja i Novog Mesta nalaze se na putu. Ne raspoložemo više sopstvenih snaga za akciju.

10.2.1944, 11.45 as.: Snage za akciju iz Novog Mesta stigle su u Rajhenburg. Proboj iz Rajhenburga ka Raštanju uspeo je bez dodira sa neprijateljem. Put je delom miniran. Žandarmerijska stanica Raštanj ima jednog poginulog i jednog ranjenog. Jedan poštanski automobil naišao je na minu, neznatna materijalna šteta.

10.2.1944, 12.15 as.: U jutarnjim asovima oko 50 bandita provalilo je u zgradu žandarmerije u Buhernu, opština Sevnica, i potpuno je opljačkala. U isto vreme nekoliko bandita ispraznilo je u Buhernu trgovinsku radnju Samek. Od jednog posednika u Buhernu banditi su opljačkali 2 vola, jednu kravu i svu živinu. Dalji izveštaj sa ovog područja, pri zaključenju izveštaja, nisu još primljeni.

BR. 117

BELEŠKE ŠTABA 611. LANDESSICEN BATALJONA O AKCIJI PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 7. DO 11. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Beleška

Prispelo: 7. feb. 1944.
Delov. br. A

7. 2. 44}

- 0,30 as.: Telefonski poziv 18. Ldš. puka (kapetan Dr Drak-sler). Pograni na carinska straža od 21,45 as. kod Bu e, sev.-ist. od Kozja, u dodiru sa neprijateljem, angažovana 1./649.
Hitna akcija 2./611. u ja ini od oko 60 ljudi, trans-port pol. Kamionima Celje.
Itinerer: Sevnica — Brežice — Podsreda — Kozje.
Suva hrana za 2 dana.
- 0,40 as.: Preneto 2./611. (poru . Jekelu), pošto su raspoložive samo 2 grupe, telef. zahtevano od 1. ete (Fw. Pabst) još:
5/36 uz to od 1./611.
1(3)23
Ukupno: 1(8)59, komandir poru . Jekel
- 1,45 as.: Poru . Jekel izveštava da je 2./611. spremna za po-kret. Kamioni još nisu prispeli.
- 1,55 as.: Puk izveštava o odlasku kamiona; bataljon izveštava o pripravnosti i ja ini grupe za akciju. Prema nare-enju puka pri odlasku treba obavestiti 649. bata-ljon u Sevnici, da je ponovo dat itinerer Brežice — Podsreda — Kozje.
- 2,00 as.: Gornje nare enje preneto poru . Jekelu.
- 3,30 as.: 2. eta izveštava o odlasku snaga odre enih za akciju. U 3,10 as. (desetar Cumvene).

Telefonogram puka:
Banditi otišli putem prema Sevnici.

¹ Original u Arhivu IZDG LRS, f. 205^{II}—3.

¹ Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 119, 120, 122, 126, 127 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

Zatvoriti izlaz puta prema Sevnici i ulazak u dolinu Save.

4.649. stoji izme u Polja i Sedlarjeva — ako se vratila — 2. prolazi putem Sv. Peter — Bizeljsko radi osiguranja prema zapadu.

Kapetan Dr Draksler 11. jg

Predao: Obfu. Graf
Primio: Šc. Cile
Vreme: 10,30 as.

Beleška

8.2.1944. 9,15 as.

Kapetan Kalmbah iz 3./649. telefonira po nalogu poru nika Jekela, pošto mu ju e usled njegove akcije nije bilo mogu e da podnese izveštaj o situaciji.

Kapetan Kalmbah iznosi situaciju kako sledi:

Banditi su suzbijeni iz predela severozapadno od Kozja preko Pilštanja ka severu u pravcu Prese no i sada se verovatno nalaze na grebenu koji se od Puherberga pruža ka istoku preko k. 621, k. 560, k. 559, 544 i na istoku do k. 420. K. 420 je zauzeta bez borbe. Napad 649. i 611. batalj. ide od Pilštanja ka severu, pri emu još danas pre podne treba da bude zauzeto selo Gubno. Sa severa zatvara jedno protivtenkovsko odeljenje i jedan policijski bataljon, a na istoku su jedinice Vermanšafta i žandarmerija. Banditi su u Prevorju pobili žandarme žandarmerijske stanice. Opoljene neprijateljske snage imaju ukupno oko 1200 bandita. Snage 611. koje se nalaze u akciji dosada su imale slede e gubitke:

- 1 vojnik teško ranjen u glavu
- 2 lako ranjena u nogu i ruku.

Poru nika Jekela je okrznulo jedno zrno, ali je samo pocepalo izmu.

Beleška

8.2.44. A.

Carinski komesar izveštava:

Prema izveštaju predsednika opštine iz Sevnice iz pravca Planine kre u se 80 bandita.

Izveštaj je stigao preko 1./611. šifrovan.

Predao: O. Schtz. Kabiš
Primio: O. Schtz. Sve ke
Vreme: 22,05 as.

Beleška

9.2.44.

U 17,10 as. javlja se telefonom kapetan Adamus i pita da li je primljeno naređenje puka o osiguranju mostova Sevnica i grško. Ovo je potvrđeno i saopšteno mu da su snage za akciju iz 922. ve stigle u Sevnicu radi zatvaranja Planinske ceste. Isto tako no u 9./10.2.44. bi e naravno ito osiguran i most kod Krškog od strane dveju grupa 4./611. i to tako što e jedna grupa preuzeti osiguranje zapadnog a druga isto nog izlaza iz Videma.

U 17,30 as. izvešten je kapetan Radac da 2 grupe 4./611. pod komandom narednika Ebersbaha najhitnije do u u zgradu štaba batalj. i na severnoj obali preuzmu obezbeđenje mosta na Savi. Potporučnik Mateus izdaje grupama uputstvo da jedna zauzme položaj na raskršću na isto nom izlazu iz Videma, a druga grupa u puškarnici na zapadnom izlazu iz Videma. U 17,45 as. o situaciji je izvešten sreski komesar Frojnd od pogranične carinske straže Krško. Isti je obećao da e u slučaju potrebe sa svojim ljudima potpomo i stražu na mostu. Od kućne pogranične carinske straže on svojim mitraljezom može ceo most da stavi pod vatru.

Potporučniku Mateusu je saopšteno da izvesti narednika Ebersbaha da je on komandir mostovne straže i dveju grupa iz 4./611., koje su u Videmu, i da mu u slučaju potrebe stoji na raspolaganju pojačanje iz pogranične carinske straže. U 18,00 as. o preduzetim merama obavešten je i policijski predstojnik Gruber i zamoljen da to saopšti svojim ljudima.

A. S.

Beleška

A. E. 9./2. 44.

Shodno jednom predatom izveštaju majora Vinklera u predelu Sevnica — Mokronog no je protekla mirno. Jedno poterno odeljenje žandarmerije i pogranične carinske straže je u akciji, ali dosada nije dalo pozitivne rezultate. Pogranici na carinska straža u Šentjanžu je pojačana na 50 ljudi. Mi smo se dogovorili da preko dana ništa ne naređujemo dok ne pristignu dalji izveštaji.

A.

Beleška

9.2.44.

Na osnovu telefonograma puka primljenog u 10,30 as. sa kapetanom Oberkoflerom ugovoreno je da po pitanju bandita, koji se kreću u ka Sevnici, treba ja da govorim sa majorom Vinkle-

rom da on odmah alarmira etu u Rade ama i krene za Sevnici U me uvremenu kapetan Bidendorf treba da prikupi sve 7 akciju sposobne snage 1./611. i 2./611. i da po mogu stvu u pomo žandarmerije i pograni ne carinske straže preduzm privremeno zatvaranje puta. Za 649. treba da obavesti Brežice pošto se ovaj deo telefonograma ne odnosi na dogo aje oko Sevnice. U 11,00 as. za 649. obavešten je kapetan Dr Kral U 11,12 as. ugovoreno je sa majorom Vinklerom da on odmah alarmira etu u Rade ama i da ova pod komandom kapetana Baumgarta krene za Sevnicu. U me uvremenu sve raspoložive snage 1./611. i 2./611, žandarmerije i pograni ne carinske straže treba da pod komandom kapetana Bidendorfa preduzmu zatvaranje puta. U 11,18 as. o ovome je obavešten kapetan Bidendorf, pošto sam kratko vreme pre toga razgovarao sa narednikom Kempom iz 2./611. U 12,00 as. major Vinkler izveštava da se umesto kapetana Baumgarta na putu za Sevnicu nalazi kapetan Kauper sa 40 ljudi i 1 mitraljezom. Isti e u dogovoru sa kapetanom Bidendorfom preuzeti komandu nad snagama za zatvaranje puta ka Planini. Major Vinkler misli da se banditi možda kre u i u pravcu Rajhenburga, te da bi bilo korisno obavestiti etu pograni ne carinske straže i železni ku zaštitu izme u Sevnice i Krškog.

U 12,15 as. obavešten je narednik Kemp o merama koje su preduzete sa majorom Vinklerom. On e obavestiti železni ku zaštitu. Prema njegovom izveštaju ve je krenula jedna grupa za obezbe enje ceste za Planinu, a druga grupa služi za osiguranje zgrade sa 1 puškomitraljezom na dvorani bioskopa. On se sa 3 vojnika priprema za odbranu u zgradi kancelarije.

Beleška

- 9.2.44. 2. eta (Hfm. Kemp) izveštava u 23,45 asova: Zand, stanica Sevnica u 23,30 as. izveštava telefonom da su banditi prodrli u Raštanj — 3 km sev. od Rajhenburga. Ja ina nepoznata.
- 10.2.44. 0,10 as.: Inž. Elzner iz elektrane Raštanj telefonom izveštava da su banditi otka ili vagone fabri ke pruge Raštanj — Rajhenburg, pustili ih nizbrdo te su isti isko ili iz šina. Moli za zaštitu elektrane.
- 4,15 as.: 3. eta izveštava da je došao samo jedan kamion za prebacivanje snaga za akciju.
- 5,10 as.: Po dolasku drugog kamiona u 5,05 as. polazak za zaštitu elektrane Raštanj, ja ina 1/1/29.
- 5,30 as. I a ofic. 10. SS-pol. puka p.por. Egenhofer, preko žand. stanice Krško (Mstr. Gruber), pita da li

batalj. ima na raspolaganju snage za zaštitu elektrane Raštanj. Izveštena o akciji 3./611.
6,10 as.: I a ofic. saopštava da u Rajhenburg oko 7
as. stiže 1 vod SS-poli ije.

Beleška

10.2.1944.

U 0,15 as. saopšteno inž. Elzneru iz elektrane Raštanj da zaštita elektrane snagama 1, 2. ili 4. ete nije mogu a pošto se sve njihove snage, osim jedne slabe straže u zgradi za smeštaj, nalaze u akciji.

U 2,00 asa telefonira major Vinkler iz Laškog i saopštava da je i on primio izveštaj o ugrožavanju elektrane Raštanj. Sporazumeli smo se da se odmah alarmiraju 3 grupe 3./611. i kamionima prebace u Raštanj. Ako je ikako mogu e, treba pokušati da se oslobode druge snage za zaštitu, kako bi snage 3./611. još u toku 10.2.44. ponovo mogle da se vrate u Dolinu. U 2,20 as. major Vinkler pita o podeli snaga bataljona za akciju, što mu je za pojedine ete dato u grubim ciframa. Pismeni izveštaj (telefonom unapred> dostavi e se puku 10.2.44.

U 9,50 as. narednik Kemp dostavlja telefonski izveštaj predsednika opštine Sevnica i žandarmerije, prema kome banditi prodiru od elektrane Raštanj ka jugu, pokušavaju i da se prebace preko Save. Saopšteno mu je da su 3 grupe 3./611. i jedan vod 19. SS-pol. puka od no as u Rajhenburgu. Dalje poja avanje od strane bataljona nije mogu e. Za Videm je nare eno da jedna grupa 4./611. sa mitraljezom osigurava put za Rajhenburg, sa sev.-zap. izlaza iz Videma, i istovremeno održava vezu pogledom sa mosta za Krško. 2. grupa 4./611. je u pripravnosti u školi Videm kao poja anje straže na mostu.

U 10,00 as. kapetanu Oberkofleru unapred telefonom dostavljeno brojno stanje pojedinih eta.

Puk u Celju nema vezu sa pukovskim komandnim mestom te nas on ne može obavestiti o situaciji severno od Pilštanja.

U 10,30 as., na pitanje o majoru Vinkleru, a utant 922. batalj. izveštava da je imenovani pre kratkog vremena otputovao preko Sevnice za Zidani Most. 922. je orijentisan o situaciji kod Rajhenburga i ugovoreno je da se ja sa majorom Vinklerom po njegovom povratku u Sevnicu sporazumem o eventualnim merama koje treba preduzeti.

Beleška

10.2.1944.

U 10,30 as. major Ainend iz 922. Ldš. batalj. Laško saopštava da su, prema izveštaju predsedništva opštine Sevnica 2. eti 611. Sevnica, baciti skrenuli ka jugu, verovatno u nameri **da** pre u preko Save. U Sevnici je ostatak ljudstva 1. i 2. ete pod komandom kapelana Bidendorfa obrazovao mostobran kod Smarja, izlaz iz devniš ine. Za obezbe enje mosta Krško odrene su 2 grupe 4./611. pod komandom narednika Ebersbaha.

U 11,45 as. major Vinkler saopštava iz Sevnice da je za obezbe enje Rajhenburga odre en jedan oklopni voz sa jednim teškim minobaca em.

U 12,17 as. poru nik Tropan javlja da mu je bundesfirer Stajndl, u prisustvu jednog kapetana policije koji rukovodi akcijom, rekao da je njegov zadatak izvršen. Moli batalj. za dalja nare enja. Poru . Tropanu nare eno da ostane tamo dok ne do e smena.

U 17,20 as. major Vinkler moli batalj. da poru . Tropan još ostane u Rajhenburgu.

U 17,45 as. poru . Tropan javlja iz Doline, po zapovesti oberšturmbanfirera Banera, da mu je ovaj na njegovo pitanje odgovorio da je njegov zadatak izvršen i da se može vratiti u Dolinu. Za zaštitu elektrane Raštanj angažovano 30 policajaca.

U 18,15 as. izveštaj majoni Vinkleru da se odeljenje Tropan vratilo u Dolinu.

U 18,35 as. 649. batalj. izveštava iz Brežica da se pukovsko komandno mesto u Pilštanju može dobiti preko žand. stanice Pilštanj.

U 18,45 as. Telefonski poziv od pukovskog komandnog mesta u Pilštanju, major Vinkler treba da pošalje izvi a ka odeljenja u pravcu Planine.

U 19,35 as. major Vinkler dostavlja svoj novi broj Sevnica 34 i pokušava da iz Trbovlja dobije snage, ina e odeljenje Tropan treba opet da se vrati u Rajhenburg.

A.

Beleška

11.2.1944.

15,35 as.: Zandarm. stanica Krško izveštava da se, prema saopštenju žand. stanice Raštanj, sev. od Raštanja uje jaka pešadijska i mitraljeska vatra, te da po-

stoji sumnja da banditi pokušavaju (vidi 16,30) da se probiju ka jugu. Zandarmerijska stanica moli za hitnu pomoć .

- 16,00 as.: Gornje saopštenje dostavljeno majoru Vinkleru koji me je molio da zamolim SS-šturmbanfirera Vulfa u Krškome da na molbu generala Neldehena prebaci sve raspoložive snage u Rajhenburg radi zaštite Rajhenburga prema severu.
- 16,05 as.: Gornji razgovor je prekinut jednim SRA-razgovorom kapetana Oberkoflera iz Celja kome je izneta situacija u Rajhenburgu. On je saopštio da stvar Dr Ziger još nije rešena, da general Neldehen hoće prvo da saeka povratak a utanta kapetana Nojmajstera, koji dolazi sutra. Posle done-sene odluke bi emo odmah obavešteni.
- 16,15 as.: Šturmbanfireru Vulfu je izneta situacija kod Rajhenburga, i u krupnim potezima na ostalim žarištima, sa molbom da još danas uputi snage u Rajhenburg i da izvesti o njihovom broju i vremenu odlaska. Sturmbanfirer Vulf e radi upoznavanja situacije po karti ovamo uputiti svoga oficira za vezu.
- 16,20 as.: Kapetan Dr Draksleru izneta je situacija. On me je povezao sa pukovnikom Trekom koji mi je naredio da o svemu ostalom razgovaram sa šturmbanfirerom Vulfom i saveznim vo om Stajndlom i da se dogovorim u njegovo ime.
- 16,30 as.: Razmotrena situacija sa saveznim vo om Stajndlom. On mi je saopštio da su u toku današnjeg popodneva upu ena prema severozapadu 3 izvi a ka odeljenja i to iz Koprivnice, iz Velikog Kamena i iz Lokvi. Dva prva odeljenja nisu naišla na neprijatelja, a tre e odeljenje iz Lokvi izgleda da je imalo dodir sa neprijateljem severno od Raštanja. (Vidi 15,35).
- 16,35 as.: Do 17,00 asova trajalo je uvo enje u situaciju oficira za vezu SS-trupa. On je zamoljen da osigura podru je od Lokava ka zapadu preko Raštanja i odatle na jug prema Rajhenburgu i da uspostavi vezu sa majorom Vinklerom, saveznim vo om Stajndlom i sa mnom. Ja inu snaga za akciju i odlazak javi e mi telefonom.

16,45 as.: Majoru Vinkleru saopštena je situacija koja je sada nastala angažovanjem SS-trupa. Izvestio me je da se u prepodnevnom asovima osmotrena banditska trupa pojavila severno od Loke. Za borbu protiv ove grupe on ima na raspolaganju dovoljno snaga i sprema njeno prebacivanje preko Save. Moli da bude obavešten o akciji SS-trupa u Rajhenburgu.

A.

BR. 118

NAREDBA KOMANDANTA NEMA KOG ŽANDARMERIJSKOG OKRUGA KRANJ OD 11. FEBRUARA 1944. ZA ODLU NIJU BORBU PROTIV PARTIZANA¹

Komanda okružne žandarmerije Kranj
na Bledu

Bled, 11. februar 1944.

Naredba Komadne okružne žandarmerije br. 4.

1. Aktivna borba protiv bandi.

Mala brojna stanja posade veine žandarmerijskih stanica onemogu uju da jedna žand. stanica sama šalje ve e patrole ili postavlja zasede a da samu stanicu ne izloži opasnosti napada. Ipak se žand. stanice ne smeju ograničiti samo na odbranu, ve moraju da vode odlunu borbu protiv bandi.

Stoga nareujem da komandiri žand. odeljenja više nego što su to inili dosada, svoje podreene žand. stanice objedinjavaju za patrolnu službu, postavljanje zaseda, akcije gonjenja itd. Samo na taj na in je mogu e biti aktivan a ne ugroziti samu žand. stanicu.

Objedinjavanje žandarmerijskih stanica ve eg broja žand. odeljenja stvar je k-danta sreske žandarmerije.

Prilikom napada bandi u mestu žand. stanice ili u najbližoj okolini, stanica e i onda kad je brojno stanje malo, i ako je to koliko-toliko mogu e, na mesto napada uputiti jednu pa-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 20/II—4.

trolu. U stanici ima da ostane samo onoliko ljudi koliko je bezuslovno potrebno za njenu bezbednost. Ne može se dozvoliti da se žand. stanica ograni i samo na svoju odbranu i da dozvoli da banditi u njenoj okolini nesmetano deluju.

Koritko
Zand, major

Dostavljeno:

Kao za naredbe Komande okružne žandarmerije (139 komada).

BR. 119

NAREDBA VIŠEG VO E SS I POLICIJE 18. VOJNE OBLASTI OD 13. FEBRUARA 1944. ZA OBJEDINJAVANJE DEJSTVA SVIH SNAGA BEZBEDNOSTI NA PODRUJU DONJE ŠTAJERSKE¹

Viši vo a SS i policije kod B. B. 1
XVIII vojne oblasti P r e p i s.
Operativni štab za borbu protiv Položaj, 13. februar 1944.
bandi
I a

- 1.) Menjaju i moju naredbu od 16. januara 1944.² nare ujem majoru Zašt. pol. M a j v a l d u da vrši objedinjavanje svih snaga bezbednosti koje se nalaze na podru ju Donje Štajerske. Major Majvald mi je odgovoran za sadejstvo svih snaga bezbednosti.
- 2.) Major Majvald e dobijati nare enja samo od mene i obavezan je izvršavati moja nare enja.
- 3.) Pojediniosti zadatka majora Majvalda izložene su u službenom uputstvu. (Vidi prilog).³

potp. R e z e n e r
SS-gruppenfirer i general-
lajtnant policije

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 148/1—3.

² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 214.

³ Vidi dok. br. 120.

Dodatak k-danta žandarm. u Gracu

- 1.) Nare enje višeg vo e SS i policije XVIII vojne oblasti Operativni štab za borbu protiv bandi dostavlja na znanje i saopštenje podre enim ustanovama zaključno sa etom za akciju Celje.
- 2.) U na inu dostavljanja dnevnih izveštaja o situaciji mojoj komandi ne menja se ništa.

Za ta nost prepisa: K l a j n. s. r.

žand. pukovnik

*Komanda okružne žandarmerije Celje
Dnevn. br. 102/44.*

Celje, 18. februar 1944.

Komandiru Sreske žandarmerije
u Celju, Brežicama i Trbovlju.

Nare enje višeg vo e SS i policije dostaviti na znanje svim podre enim žand. ustanovama. O izvršenju me hitno izvestiti.

Komandant okružne žandarmerije
F e l a j z e n s. r.
žand. kapetan

*Komanda sreske žandarmerije Trbovlje
Donja Štajerska Trbovlje, 21. februar 1944.
Dnevn. br. 412/44.*

Svim žand. ustanovama sreza Trbovlje

Prednji prepis nare enja na znanje i postupak.
Zand. ustanove e sve prispele izveštaje o bandama, imaju i u vidu ranije odredbe koje nisu stavljene van snage, najkra im putem (telefonom) dostavljati slede im:

- 1.) Majoru Zašt. policije M a j v a l d u, Celje 261.
- 2.) Komandi sreske žandarm. Trbovlje, tel. 19 ili 20, ispostava 902 (odakle e se sprovoditi K-di žand. okruga odn. K-dantu žandarmerije).
- 3.) Obaveštajnom punktu Maribor, tel. 2481.

Komandi sreske žandarmerije
(Potpis ne itak)
Sreski kapetan žandarmerije

UPUTŠTVO VIŠEG VODE SS I POLICIJE 18. VOJNE OBLASTI OD 13. FEBRUARA 1944. ZA OBJEDINJAVANJE DEJSTVA SVIH SNAGA BEZBEDNOSTI NA PODRUJU DONJE ŠTAJERSKE¹

Viši vođa SS-a i policije
kod XVIII vojne oblasti
Operativni štab za
borbu protiv bandi
I a

P r e p i s !

Službeno uputstvo za majora Zaštitne policije Majvalda, opunomoćenika višeg vođe SS i policije za saradnju svih snaga bezbednosti u Donjoj Štajerskoj.²

- 1.) Svrha zadatka je prekontrolisati celokupnu službu obaveštavanja o pojavi bandi i u vezi sa ostalim ustanovama postarati se da svi izveštaji o pojavi bandi najkraćim putem dođu u njemu.
- 2.) Sve snage bezbednosti imaju da izveste o pojavi bandi najpre majora Zaštitne policije Majvalda, pre nego što druge komande budu obavestene. (N. pr. žandarmerija ne izveštava najpre sreskog na elnika ili ostale ustanove, nego odmah majora Zašt. pol. Majvalda.)
- 3.) Major Majvald će prekontrolisati lokalne akcije. Za ovo je preduslov najuža saradnja svih snaga bezbednosti po eviši od patroliranja i postavljanja zaseda.
- 4.) Zadatak majora Majvalda je i angažovanje novih snaga, odn. dovođenje pojačanja iz sopstvenog prostora.
- 5.) Ako je potrebno angažovanje i dodeljivanje jačih snaga, iste zahtevati od mene.
- 6.) Sopstvene snage koje treba prvenstveno upotrebiti i njima rešiti zadatke su: policija, žandarmerija, pogranična carinska straža, železnička zaštita i posebne jedinice Štajerskog domovinskog saveza (SS-standartenfirer Bok).
- 7.) Snage Štajerskog domovinskog saveza tražiti od komandanta ove jedinice.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 148/1—3.

² Vidi dok. br. 119.

- 8.) Snage Vermahta zahtevati od komandanta Landesšicen-puka. (Dogovor višeg vođe SS i policije sa komandantom 438. div. za naručenu upotrebu.)
- 9.) Sve jedinice u borbi sa bandama potčinjene su višem vođi SS i policije, koji takođe u saradnji sa Vermahtom određuje taktiku kod komandanta.
- 10.) Major Zašt. pol. Majwald svakodnevno do 14,00 čas. dostavlja mi izveštaj o celokupnoj situaciji.
- 11.) Ako je potrebno da se ovo službeno uputstvo proširi, dostaviti mi predloge.

potp. Rezener
SS-gruppenfirer i
general-lajtnant policije

BR. 121

NAREĐENJE KOMANDANTA 3. BATALJONA 14. SS POLICIJSKOG PUKA OD 14. FEBRUARA 1944. ZA PODRŠKU UPORIŠTA ZDENSKA VAS ARTILJERIJSKOM VATROM IZ VELIKIH LAŠCA¹

III./14. SS polic. puka Borb. položaj bat. 14. februar 1944.

Predmet: Podrška uporišta Zdenska Vas od strane haubičke baterije iz Velikih Lašca.²

- 1.) Haubička baterija u uporištu Velike Lašce treba da zaposedne takve položaje, sa kojih će moći da zapreću i uznemiravaju om vatrom uspešno podrži uporište Zdenska Vas. Položaji moraju biti takvi da osim osnovnih elemenata gaubica uneti u plan vatre (ukoliko je to moguće). Ovo treba u osnovi unapred pripremiti na uzvišenjima istočno i severno od uporišta, kao i na pošumljenoj koti 470 (južno od uporišta), kako bi se uporište Zdenska Vas moglo obezbediti vatrom baterije iz Velikih Lašca.
- 2.) Zapreću vatru otvara baterija nakon prethodnog povezivanja sa uporištem Zdenska Vas i preduzetih mera obezbeđenja (izvodi ih uporište Zdenska Vas).

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162"V—2.

² Vidi dok. br. 124.

- 3.) Vatrene podrška haubi ke baterije može uslediti samo na osnovu traženja uporišta Zdenska Vas. Ukazujem i na mogućnost upravljanja vatrom pomoću radio-stanice.
- 4.) Uporišta Velike Lašče i Zdenska Vas moraju što pre da dostave približan pismeni i skicom objašnjeni plan vatre (plan odbrane).
- 5.) Pored toga ukazujem i na angažovanje oklopnog voza i raspoloživih Pak-oru ³ (Grosuplje).

Majer

major zašt. polic. i komandant bataljona

Dostavljeno:

9. eti. 1
 11. eti. 1
 Ratni dnevnik 1

3

³ Cetvorocevni protivavionski topovi manjeg kalibra, koji se mogu upotrebiti i protiv ciljeva na zemlji.

BR. 122

**IZVEŠTAJ NEMA KE ZANDARMERIJSKE STANICE ZIDANI MOST OD 15. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O
BORBI KOD ZAGRA NICE¹**

Zandarmerijska stanica Zidani Most
srez Trbovlje

Br. delovodnika 189/44

Zidani Most, 15. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i
službe bezbednosti (Obaveštajni punkt)
u Mariboru

Predmet: Pokret bande (vatreni okršaj) 12.2.1944. u Zagra nica, ranije Lokavec, opštine Zidani Most.²

Na dan 12.2.1944. oko 14 as. i 30 minuta kretala se na putu od Rimskih Toplica ka Jurklošteru jedna grupa Vermanšafta od oko 200 ljudi. Kada je stigla ispred gostionice Marije Blatnik u Zagra nicu, otvorena je sa tri strane vatra na patrolu za osiguranje. Banditi su sa obe strane poseli visove. Sa izvi- a kom patrolom Vermanšafta išla je i jedna grupa dece, koja su u fabrici potpetica u Gra nica prisustvovala bioskopskoj predstavi. Prilikom ovog vatrenog prepada ubijeno je jedno dete i više pripadnika Vermanšafta, a 4 deteta i više pripadnika Vermanšafta delom teže ranjeno. Posle ovog prepada ljudstvo Vermanšafta povuklo se na imanje posednika Alojza Medveda koje se nalazi u Zagra nica br. 44, opština Zidani Most, odakle je prihvatila borbu sa banditima. Za vreme ovih borbenih dejstava ve ina bandita koji su dolazili iz Sv. Lovrenca preko Lokaveca, sada Zagra nica, povukla se u pravcu Sv. Lenarta na Vrh. Prilikom ovih borbenih dejstava na više mesta je povre ena puš anom vatrom krava posednika Alojza Medveda, tako da je po nare enju veterinara Kulterera iz Laškog, 13.2.1944. morala biti zaklana. Posednik je pri tome pretrpeo štetu od oko 800 RM jer je krava bila steona.

Prilikom prolaska bandita kroz Zagra nicu, opština Zidani Most, banditi su uništili seosku knjižnicu od 100 knjiga koja je bila smeštena u gostionici Marije Blatnik, bacivši knjige u potok Gra nicu. Tako e su razbili table s natpisom Stajer-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 101/1—2.

¹ Vidi dok. br. 107, 141 i 147.

skog domovinskog saveza i ured za ishranu. U samoj gostionici razbili su firerovu sliku i sve saksije sa cve em.

Na pola puta od posednika Alojza Medveda do gostionice Marije Blatnik ležao je u potoku Gra nica jedan mrtav bandit. Kako kod bandita nisu prona ena nikakva dokumenta ili kakve druge zabeleške, on je 14.2.1944. fotografisan i po nare enju ispostave Gestapoa Trbovlje na licu mesta pokopan.³

Isto tako, na oko 2 km od gostionice Marije Blatnik u pravcu Jurkloštera, prona en je pored puta jedan ovek kome su cipele i gornji deo ode e bili skinuti. Ovaj ovek, koga su svedoci prepoznali, bio je Johan Seme iz Vodiškog br. 7, opštine Rim. Toplice. On je pripadao eti Vermanšafta Rimske Toplice i banditi su ga 12. 2. 1944. ubili i oplja kali delove uniforme i cipele. — Od strane rukovodioca mesne grupe Štajerskog domovinskog saveza Rimske Toplice, dr Uliha, leš Johana Semea prenet je tamo gde e biti sahranjen.

Mesto borbenih dejstava nalazilo se kod jaša potoka Lokaveca u potok Gra nica i zapadno od kote 392 (Vodiška, specijalna karta Celje, list 5554).

Kopija dostavljena:
1) Sreskoj žandarmeriji Trbovlje

Komandir žand. stanice
Mileder
Majster žandarmerije

³ Odnosi se na Iliju Badovinca, narodnog heroja, komandanta 1. bataljona 2. slovena ke NOU brigade »Ljubo Šercer«. Poginuo u jurišu kad je hteo da zapleni oružje mrtvog neprijateljskog vojnika.

BR. 123

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 15. FEBRUARA 1944. O STANJU I SITUACIJI UPORIŠTA
U ZDENSKOJ VASI¹**

9. eta

Položaj, 15. februara 1944.

*Izveštaj**

za vreme od 16. 1. 1944 — 15. 2. 1944

1.) Situacija:

U rejonu, u kome je sada angažovana eta, mogu se utvrditi vrlo jaki pokreti bande. Poslednjih dana izvršena je prinudna mobilizacija u mnogim selima. Izveštaji o tome od strane civilnog stanovništva ne mogu se blagovremeno prikupiti.

2.) Snage:

a) *sopstvene*: 9. eta — 3 oficira, 28 podoficira, 141 vojnik.
b) *podre ene*: jedna eta domobrana. *Ja ina*: 1 oficir, 160 vojnika.

3.) Izveštaj — veza:

Radio-veza do bataljona i 11. ete (Prenosna radio-stanica).

4.) Pozadina:

Smeštaj:

Ceta, sa pot injenom domobranskom etom, preuredila je Zdensku Vas u uporište. Razmeštena je po celom selu u privatnim kućama, jer druge mogu nosti ne postoje.

Ode a:

Ceta je snabdevena planinskom odećom. Opopravke obuće ovde se ne mogu vršiti. Nedostaju ekseri za gojzerice.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—2.

² Izveštaj je najverovatnije dostavljen Štabu Trećeg bataljona 14. SS policijskog puka, čije sedište se u to vreme nalazilo u Kočevju. U sastav ovog bataljona ulazile su 9., 10., 11. i 12. eta, topovska baterija u Kočevju i haubička baterija u Velikim Laščama. 9. eta bila je u to vreme stacionirana u Zdenskoj Vasi, 11. eta u Velikim Laščama a 10. i 12. eta u Kočevju. Pored organskih jedinica pod komandom ovog bataljona bile su još: 24. i 25. eta slovenačkih domobrana u Velikim Laščama, 26. eta slov. domobrana u Zdenskoj Vasi te 61., 62. eta i voditelji policije slov. domobrana u Kočevju.

Naoružanje:

Zbog nesigurnosti puškomitraljeza 26 (t)³ ljudstvo je izgubilo poverenje u ovo oružje, jer na hladno i i pri malo j ne isto i vrlo esto dolazi do zastoja za vreme borbe. Dodela teških mitraljeza 42 ili puškomitraljeza 34 bila bi preko potrebna za održanje vatrene mo i.

Tako er je bezuslovno potrebno da se dodele teški minobaca i, jer je protivnik u poslednjoj borbi ga ao etu sa 3 teška minobaca a.

Ishrana: Ishrana je dovoljna.

- 5.) *Prevozna sredstva:*
eti je dodeljeno: 1 pokretna kuhinja, 1 municijska kola.
- 6.) *Aktivnost:*
U vremenu obuhva enom izveštajem eta je bila angažovana u okviru bataljona.
- 7.) *Zdravstveno stanje:*
U bolnici: 3 podoficira, 16 vojnika,
ku na nega: 1 podoficir, 5 vojnika,
pošteda: 6 vojnika.
- 8.) *Moralno stanje:*
Moralno stanje ljudstva je dobro.

Hajnig

poru nik i zam. komandira ete.

³ Odnosi se na puškomitraljeze italijanskog porekla tipa »breda«, kojima su bile naoružane jedinice slovena kih domobranaca.

BR. 124

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 15. FEBRUARA 1944. O PROBLEMIMA ODBRANE UPO
RIŠTA U ZDENSKOJ VASP**

9. eta.

Položaj, 15. februara 1944.

Izveštaj

Sadržaj: Podrška uporišta Zdenska Vas od strane haubi ke baterije Velike Laše.

Veza: IIL/14. SS polic. puk od 14. 2. 1944.²

Dana 14. i 15. 2. 1944. stiglo je u Zdensku Vas 86 izbeglica, koji su oklopnim vozom bili upućeni u Grosuplje. Prema izjavama ovih izbeglica otkriva se dolazak u uporište još više stotina izbeglica koji za sada još nisu mogli da prođu kroz partizansku blokadu.

Izbeglice dolaze iz 8 sela u okolini Fužine.³ Oni su izjavili da se nalaze u rejonu Laze — Korinju zaprešena 19. brigada,⁴ koja ima 1.200 ljudi. Štab ove brigade navodno se od 13. 2. 1944. nalazi u Kuželjevcu. Brigada je ponovo stigla na ovo područje iz jugoistočnog pravca. Uveče 13. 2. 1944. bilo je u Lazi i Kuželjevci dovezeno i raspodeljeno 12 kola municije, a kod Kuželjevca nalaze se na položajima i dva oružja.

U Hočevju nalazi se 12. a na Korinju 15. brigada. Štab divizije treba da se nalazi u mlinu u Fužini.

- 1.) U gore pomenutom naređenju ukazano je na podršku haubi ke baterije iz Velikih Laša zaprešena i uznemiravajućom vatrom. Zdenska Vas je u pravcu severa osigurana stalnom posadom kod Sv. Antona. Poslednji put Zdenska Vas bila je napadnuta 13. 2. 1944. vatrom teških minobaca a sa istočnog pravca.⁵ Ove visove je nemoguće držati stalno zaposednute. Sem toga partizanima su položaji kod Sv. Antona u potpunosti poznati. Ovo potvrđuju puni pogoci na Sv. Anton dana 13. 2. 1944. eta poseduje 2 laka minobaca a, a pot i-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162,V—2.

* Vidi dok. br. 123.

* Selo u neposrednoj blizini Zagradeca.

⁴ Podatak je netačan. Devetnaesta brigada nalazila se u Slovena - kom primorju.

⁵ Vidi dok. br. 58.

njena slovena ka eta isto toliko. Uporištu Zdenska Vas preko su potrebni teški minobaca i kako bi na ga anje mogli odgovoriti istim oružjem.

- 2.) Zapre na vatra baterije u Velikim Laš ama može biti tražena samo radio-vezom. Veza se održava svakog sata, prijem i ostalo nisu uvek besprekorni, uve e i no u slabi. U slu-aju iznenadnog no nog napada sa isto nog pravca, može se dogoditi da baterija iz Velikih Laš a ne mogne podržati ovo uporište. Svetlosni signali su zaklonjeni brdom i ne mogu se videti, a uzbuna se teško uje.
- 3.) Tako er se ukazuje na mogu nost angažovanja oklopnog voza i Pak-oru a iz Grosuplja. U slu aju ve eg napada na Zdensku Vas partizani e prethodno minirati železni ku prugu, kako bi eliminisali vatrenu podršku voza. Sa Grosupljem ne postoji nikakva druga veza.

Na osnovu iskaza prebeglica, kao i na osnovu pribeležaka iz dnevnika jednog partizana ubijenog 13. 2. 1944. koji se u potpunosti slažu, mora se ra unati sa ve om koncentracijom i napadom na Zdensku Vas.® Na osnovu toga molim da se uporištu dodeli teško oružje, po mogu nosti i oru a.

Hajnig

poru nik i zamen. komandira ete

⁶ Napad na Zdensku Vas usledio je 27. februara 1944. Vidi dok. br. 88.

BR. 125

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 8. DO 12. JANUARA 1944 GODINE¹

Aktivnost bandi

POVERLJIVO!

Jake snage bandita prikupljene na prostoru Mokronog.² Prodor ka granici Rajha ve je usledio 8.2. Srez Kamnik.

8.2. Dva naoružana bandita odvela su 19-godišnju Fran išku Matušec koja je bila na putu od Va a ka Litiji. Srez Kranj.³

9.2. upali su banditi na imanje zemljoradnika Franca Pe ara u Podkorenu i bacili bombu na uku ane.⁴ Stara žena je pri tome vrlo teško povredena. Zemljoradnik je pružio otpor i branio se sekcirom, naposljetku je oduzeo pušku od bandita koji ga je napadao i njome ga ubio. Zemljoradnik je pri tome tako er zadobio vrlo teške povrede od ega dve od metaka.

9.2. dignuta su u vazduh minama oba glavna koloseka izme u Save i Litije.⁵

9.2. pojavio se u Lancovu, jugozapadno od Radovljice, veliki broj naoružanih bandita i iz mitraljeza, automata i pušaka otvorio vatru na imanje naseljenika nema kog podanika Ernsta Matersdorfera.⁶ Oteli su mu jednu kravu. M. je odgovarao na vatru, dok je imao municije.

9.2. banditi su iz Trbovlja odveli kinooperatera Kosmatina. U poslednje vreme K. je stanovao u Gradecu, opština Litija.⁷

Nepoznati broj bandita 9.2. prinudno je regrutovao Rudolfa Pretnera iz Sp. Gorja. Valentin Riler iz Sp. Gorja od 9.2. odsutan.

9.2. u 20.20 oba glavna železni ka koloseka izme u Save i Litije dignuta su minama u vazduh. Srez Kamnik.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002 I

² Odnosi se na jedinice Dolenjskog odreda.

³ Vidi dok. br. 115.

⁴ Vidi dok. br. 115 i 149.

⁵ Vidi dok. br. 56.

10.2. u 14.00 asova pošla je jedna patrola žand. stanice za Leše. Izme u Leša i Pera ice upali su u zasedu bandita. Za vreme vatre nog okršaja uspelo je petorici žandarma da umaknu banditima. Od njih je BOW Foltin ranjen u mišicu. Ovih 5 žandarma vratili su se u stanicu. Posle toga 2 grupe policajaca preduzele su potragu za ostala 3 žandarma. Srez Radovljica.

10.2. na novom betonskom putu izme u Zirovnice i Lesca, u blizini sela Vrba, kod železni kog mosta, banditi su otvorili vatru na 2 putni ka automobila SD-a, koji su se nalazili na putu od Trbiža za Bled. Dok je prvi automobil, u kome su se nalazila 3 putnika, bio pogo en i skrenuo u jarak pored puta i tamo stao, uspelo je drugom automobilu, u kome su se nalazila 2 putnika, uprkos vatre da pre e preko mesta gde je izvršen prepad i da stigne u Lesce.

Tamo su o prepadu podneli prijavu policiji i odmah su sa njom krenuli na mesto prepada. Pri povratku ponovo je otvorena vatra na putni ki automobil na mestu prepada, ali je ovaj produžio put bez ikakve nezgode. Kako je u me uvremenu utvr-eno, od 3 putnika prvog putni kog automobila jedan je teško povre en.

10.2. Sef željezni ke stanice Skofja Loka javio je u'19.00 da je na redovni putni ki voz, za vreme zadržavanja u stanici Gorenja Vas, otvorena vatra iz mitralieza i automata. Gubitaka nije bilo. Voz je nastavio put. Srez Kranj.

10.2. u vremenu od 20.00 do 24.00 asa jedna ve a naoružana banda u selu Kropa priredila je igranku. Stanovništvo je bilo prisiljeno da na istoj uzme u eš a. Srez Radovljica.

10.2. sin zemljoradnika Jožef Par iz Krnice, opština Gorje, koga su banditi 4.2. odveli, vratio se.

10.2. bravara Antona Poto nika iz Bled-Zagorice prinudno je regrutovalo 10 naoružanih bandita. Dalje, u isto vreme je i vojnika Fridriha Polharlingera iz Bled-Zagorice prinudno regrutovalo 10 naoružanih bandita.

11.2. u 9.00 asova vatreni okršaj jedne policijske i žandarme-rijske patrole sa ve om bandom u selu Vrh, severno od Krašnje. Banda drži selo u svojim rukama od 10.2. Policijska jedinica iz Krašnje pokušala da od puka dobije poja anje.

11.2. na ekspresni voz Šentvid — Jesenice banditi su kod stanice Gorenja Vas otvorili vatru.

12.2. banditi su odmah iza sela Oto e ispalili nekoliko metak^, na ekspresni voz Celovec — Kranj, pri tome je jedna žena povre ena po glavi.

Dalje, banditi su ispalili 3 metka iz zapadnog pravca na stanicu Otoče.

11.2. fabričkog radnika Mihaela Kunca i druga iz Podhoma prinudno su regrutovala 2 naoružana bandita.

10. 2. oba radnika, Jožef Peternel i Franc Brenner, u Viru prinudno su regrutovana od bandita naoružanih revolverima.

12.2. naišla je izviška patrola na bandu u jednoj kući u Zavrstniku. Banda je otvorila vatru iz automata i ručnim bombama. Osim toga u šumi se nalazila druga grupa bandita koja je pucala iz mitraljeza i pušaka. Izviška patrola morala se povući zbog nedostatka municije. Kuća je ujutro zauzeta i, u sporazumu sa predsednikom opštine Smartno pri Litiji, napuštena.

Osim toga sa područja Gorenjske naoružani banditi, delom u nemogućim, delom u italijanskim uniformama, opljačkali su veće količine namirnica i stoke.

Primljeno: 15. 2. 44.

BR. 126

IZVEŠTAJ NEMACKOG OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBUPROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ O BORBAMA OD 6. DO16. FEBRUARA 1944. GODINE¹

I z v e š t a j

O akciji za razbijanje 14. slovenačke komunističke divizije od 6. 2 — 16. 2. 1944.²

5.2.44. Puku stiže izveštaj da se na hrvatskom području, prema Kunšperku, nalazi oko 1000 do 1500 bandita, za koje se pretpostavlja da će pokušati prodor na teritoriju Rajha. U 23.00 as. puk naređuje pripravnost za 649. Landesšicen bataljon i pojačanu budnost i

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 127, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147 i Zbornik, tom VI, knj. 10, dok. br. 14, 51, 52, 159, 161, 162, 169, 191 i 199.

6.2.44. pažnju na događaje s one strane granice. No na prolazi bez događaja. U 23.30 as. puk dobija izveštaj od 649. bat. da je jedna veća grupa bandita kod Prelaskog (8 km sev. od Kunšperka) prešla granicu i u 21.45 as., na putu za Kozje, oko 1 km zap. Buča, otvorila vatru na automobil pogranične carinske straže. Bila su 3 ranjena. U 22.30 as. upućena je jedna jaka izviška patrola 1./649. bat. (feldvebel Matajs sa 30 vojnika) radi izviška na put za Buču i na istom mestu na nju je otvorena jaka mitralješka i minobacačka vatra. Posle dužeg vatrenog okršaja banditi, čiji gubici nisu poznati, se povlače. Sopstveni gubici: 2 poginula, 1 ranjen.

Puk odlučuje da pojača jedinice koje se nalaze na prostoriji Kunšperk — Kozje — Planina i odmah kamionima prebacuje 2. i deo 1./611. bat. iz Sevnice u Pilštanj, kako bi se sprečio prodor bandita ka zapadu, i da put Kunšperk — Podstrtek zatvori snagom 4./649. žandarmerije i pogranične carinske straže, da bi se banditima presekla odstupnica preko granice. Dodir sa neprijateljem je izgubljen u toku noći. Više izveštaja stanovništva potvrđuje da su se banditi u noći na

7.2.44. izmeću u 23.00 i 02.00 as. povukli preko Drenskog rebra — Klake — Pristave — Krivica — Prevorja ka Zusemu i Zamarku. Jačina bandita čeni se na 3000 — 4000 ljudi, koji poseduju teško pešadijsko naoružanje i preko 100 konja, a ispoljili su nameru da se prebace na Pohorje.

Data je uzbuna 18. poternom odeljenju i akcijskoj bateriji 438. divizije za naročitu upotrebu i upućene su maršem za Slivnicu, gde u 10.30 as. stiže komandant i preuzima komandu nad svim prisutnim jedinicama.³ Komandant odlučuje da banditsku grupu sabije na uski prostor i opkoli. U tu svrhu upućuje se: 2./611. i 1./649. preko Pilštanja opštim pravcem na Zusem, 2./649. od Planine preko Puherberga na Zusem, 18. poterno odeljenje od Slivnice na jug prema Puherbergu, policijska četa na jugoistok i 48. četa lovaca tenkova prema jugu i zapadu, akcijski vod

³ Rukovođenje akcijom preuzeo je pukovnik Palua-Gal, komandant 18. Landesshützenpuka, koji je rukovodio borbama do 11. februara 1944, kad rukovodstvo nad svim angažovanim jedinicama preuzima pukovnik Trek, komandant podoficirske škole 18. vojne oblasti u Mariboru.

policije severno od puta Slivnica — Loka, za izvi-
danje u prostoru Sv. Stefan.

18. poterno odeljenje nailazi posle podne kod Jelca
na bandite, koji su spremali hranu, i posle dužeg
vatrene okršaja goni ih prema Zusemu. Sopstveni
gubici: 3 poginula i 7 ranjenih.

7.2.44. 2./611. nailazi kod Gubna na ja i neprijateljski otpor
kojeg sopstvenim snagama ne može da slomi. Ostala
je u dodiru sa neprijateljem.

2./922. padom mraka stiže u Slivnicu. Upu uje se
preko Puherberga — Prevorja za Gubno. U no i na

8.2.44. nije bilo dodira s neprijateljem. Sopstvenim izvi a-
njem i izveštajima od strane stanovništva utvr eno
je da je glavnina bande odstupila preko Prevorja
kod Grabna, koje je obezbedila jako posednutim pre-
prekama od stabala, preko drumu Pilštanj — Planina
u Bohor, dok su se zaštitnice povukle prema zapadu
u prostor Loka — Podpe , ne prelaze i drum Slivni-
ca — Planina. Pojedine banditske grupe na drumu
Planina — Sevnica odstupile su prema Golobinjaku.
Izvi a ki eskadron upu uje se na put za Loku ali je
opet povu en i poslat u Planinu.

Borbena grupa Fruvirt (2. i 3./922. i 18. poterno ode-
ljenje) nastupa preko Prevorja kako bi razdvojila i
uništala bande koje prelaze preko drumu. Bobena
grupa Lojevski (48. eta lovaca tenkova i 438. akcij-
ska baterija za naro itu upotrebu) nastupa prema
Planini, zatvara put Planina — Grabne i spre ava
banditima prelaz preko drumu.

Borbena grupa Kalmbah (2.7922, 18. poterno ode-
ljenje, 3./649. i 2./611) kojoj se pridružuje grupa
Fruvirt, napada na liniji Dobje — Loka grupe ban-
dita i prodire do puta koji vodi za Grabne do Sen-
tvida. Jedinice Vermanšafta zatvaraju put Prevorje
— Pilštanj u pravcu istoka.

Komandno mesto u 16.00 asova premešta se u Pla-
ninu. Sve telefonske linije su prekinute i po inje
jaka vejavica

Borbena grupa Lojevski u 14.45 asova kod Zage, 2
km južno od Planine, ima borbeni dodir sa jednom
ja om banditskom grupom, na koju akcijska baterija
na otvorenom vatrene položaju otvara vatru sa
kratkog odstojanja. Nakon duže borbe nateruje je u

bekstvo. Akcijska baterija ima 2 poginula i 7 ranjenih. Neprijateljski gubici iznose: 16 mrtvih i preko 30 ranjenih.

Izvi a ki eskadron W.K.U.L.⁴ stiže u 16.10 asova u Planinu i sa 2 voda obezbe uje put Sentjur — Planina, jednim vodom poseda kotu 733, isto no od Planine, dok borbena grupa Lojevski, jakim uporištima na cesti Planina — Šentvid, spre ava prelaz bandita preko druma.

Posle borbenog dodira kod Sv. Miklavža borbena grupa Kalmbah stiže u Sentvid i jakim uporištima zatvara drum za Grabne.

U no i na

9.2.44. neprijatelj je sa prostorijske Loka odstupio na jug, preko druma Planina — Pilštanj, na Bohor.

9.2.44. Policijska oklopna izvi a ka kola i pripadnici Vermanšafta nailaze kod kote 564 (1500 m severoisto no od Sentvida, na putu za Grabne) na snažno zaposednute drumske prepreke. Izvi a ka patrola p. poru nika Hartunga, ja ine 1 : 3 : 36, nastupa preko Stare Zage u izvi anje prema Bohoru.

Borbena grupa Fruvirt (2./922. i 18. poterno odeljenje) polazi posle podne u gonjenje banditske grupe na Bohor i oko 16.00 asova, na koti 770, nailazi na nadmo nu neprijateljsku grupu. Posle duže borbe i ve ih gubitaka odstupa prema Sentvidu, pošto nije mogla uspostaviti vezu sa izvi a kim patrolama p. poru nika Hartunga. Sopstveni gubici: 3 mrtva, 14 ranjenih.

Istovremeno naišla je borbena grupa Litih (izvi a ki eskadron, eta lovaca tenkova, oklopna izvi a ka kola, akcijska baterija i pripadnici Vermanšafta standartenfirera Volfa), na putu za Grabne, na jako posednute prepreke od stabala. Prepreke je uklonila i put do okuke obezbedila sa žand. motorizovanom etom, a odatle pa do spajanja sa 1./649, sve do izvi a kog eskadrona, obezbe uje sa 9 jakih uporišta.

2./649. obezbe uje put od Planine za Sevincu sa 2 jaka uporišta kod Stare Zage i kod Vejca, zbog proboja iz Bohora prema zapadu, te upu uje jednu jaku izvi a ku patrolu do mosta južno od Vonka. Ista konstatuje da su 2 mosta porušena ali da se za kratko

⁴ Podoficirska škola 18. vojne oblasti, koja se nalazila u Mariboru.

vreme mogu osposobiti. Patrola nare uje da mostove oprave stanovnici okolnih sela.

10.2.44. Borbena grupa Kalmbah, sastavljena od 2.7922 2./611, 3.Z649. i 18. poternog odeljenja, u 06.30 asova kre e na Bohor u gonjenju bandita i za prihvata ke patrole p. poru nika Hartunga. U 11.00 asova, na istom mestu kao prethodnog dana borbeno grupa Fruvirt, grupa dolazi u dodir sa ja im neprijateljem koji se ukopao. Posle žestoke vatre banditi napuštaju položaje. Borbena grupa Kalmbah kre e dalje i na grebenu po sistemu uporišta poseda liniju do Debelog vrha. Borbena grupa Litih, sa akcijskom baterijom 438. div. za nar. upotrebu, upu uje se za Sentvid a 48. eta lovaca tenkova za Kozje, dok je izvi a ki eskadron nastupao preko kote 631 na Oslu i istu zaposeo. 1./649. i eta lovaca tenkova obezbeivali su cestu Pilštanj — Podsreda, sa uporištima na najvažnijim prolazima. Motorizovana žand. eta upu ena je na zatvaranje linije na grebenu od Oslie do Debelog vrha i uspostavlja vezu sa borbenom grupom Kalmbah, kojoj je potinjena. Borbena grupa Adamus, sa pripadnicima Vermanšafta standardfirera Volfa, obezbeduje cestu za Planinu. Pripadnici Vermanšafta, pod komandom bundesfirera Štajndla, obezbeuju put za Kozje — Koprivnicu — Raštanj, jer su banditi pokušali da se kod Koprivnice i Lokava preko drumu probiju na jug.

Od Rajhenburga, duž Save, do Zidanog Mosta obezbeuje izvodi borbeno drupo Vinkler, koj stoje na raspoloženju: rezerve sopstvenog bataljona, pripadnici Vermanšafta šturmfirera Rotmana, pogranici na carinska straža i pripadnici Vermanšafta šturmfirera Engela, ukupno 462 vojnika.

Put od Planine prema Sevnici obezbeduje 2./649. do Vražjeg mlina, kota 323, u pravcu istoka. Policijska eta planinskih lovaca »Alpenland« u 19.30 asova stiže u Pilštanj, gde je u 14.00 asova bilo premešteno komandno mesto, i upu uje se da zatvori put Planina — Sevnica od Vražjeg mlina prema jugu.

Predve e po inje jaka vezavica koja se u toku no i pojaava. Putevi su zavejani, tako da policijska eta plan. lovaca ne može na vreme da stigne na prostoriju njenog angažovanja. Pokušaji bandita, da se na grebenu Oslia — Bohor preko linije probiju prema

severu, propali su nakon više uzastopnih napada.
U no i na

11.2.44. jednoj bandi od 150 ljudi uspelo je da se iz Zabukovja preko Padeža, kota 286 na drumu Planina — Sevnica, preko Orehoveca — Stare Glažute — Poljana probije na drum Breg — Jurklošter. Vejavica traje s nesmanjenom žestinom i u mnogome otežava naše poduhvate.

U 10.00 asova pukovnik Trek preuzima rukovo e nje borbenim poduhvatom.

Banditske grupe koje su se probile iz obru a prikupljaju se u selima Radež — Zavrata — Okroglice. Jedna banditska grupa od oko 500 ljudi nalazi se na maršu iz Bohora, preko Stranja u pravcu Sevnice ili Zigerskog vrha.

Borbena grupa Vinkler, od Loke preko Sv. Duha — Zupanca — Velikog Kozja prema Briša sa marš-kompanijom (139. puka planinskih lovaca) i delovima 3-/922, zatvara banditima prodor prema Zidanom Mostu.

Na prostoriju južno od Bohora i prema Veterniku upu uju se jake izvi a ke patrole.

Prebacivanje snaga za akciju u nove pregradne prostore osuje eno je stalnom vejavicom, jer su svi putevi zavejani. —

Banditske grupe kre u se u opštem zapadnom pravcu.

12.2.44. Borbena grupa Litih, sastav: izvi a ki eskadron W.K.U.L. i mot. žand. eta, prodire sa njenog položaja preko Stranja — Zabukovja do puta Planina — Sevnica do Vražjeg mlina.

2. eta Vermanšafta isti prostor Senovo — Brezje — Dovško i Veternik — Mr na Sela.

Borbena grupa Maune, koja se sastoji iz ete Rihštajn, ete Rener i policijske ete planinskih lovaca Alpenland, prodire prema zapadu od Vražjeg mlina prema jugozapadu do kote 286 na putu Planina — Sevnica na podru je bandita.

Linija zatvaranja borbene grupe Vinkler premešta se iz prostora Gornje Brezovo — kota 607 — Vražji mlin preko Padeža na put Planina — Sevnica do zavoja na putu i odatle do Kompolja na Savi.

Pripadnici Vermanšafta koji su bili angažovani na 31 putu Podsreda — Koprivnica — Rajhenburg stigli¹ su na novu prostoriju za akciju kod Gra nice.

Pripadnici Vermanšafta standartenfirera Volfa zatvaraju od Jurkloštera do kote 823 ka jugoistoku liniju grebena, a odavde pa do Vražjeg mlina 2./649. U 14.00 asova štab za akciju premešta se u Sevnicu. Pripadnici Vermanšafta pod saveznim vođom Štajndlom nailaze na putu od Gra nice, kod Skopce, na nadmoćnu grupu bandita koja je posle IVs- asovnog vatrenog okršaja izbačena sa položaja i pobegla ka Sv. Miklavžu. Sopstveni gubici: 9 poginulih i 12 ranjenih.⁵

Borbena grupa Vinkler proešljava područje Okroglice — Sv. Lovrenc — Na Lazih — Sv. Koloman — Zagradnica na putu Gra nice — Jurklošter i uprkos jakoj vejavici dostiže ovu liniju u jutarnjim asovima.

U toku noćne posade se pregradna linija dolina Gra nice duž Savinje preko Smarjeta do Marije Gradeca i duž puta Marija Gradec do Jurkloštera.

13.2.44. Borbena grupa Palua-Gal upućuje se za zatvaranje linije Sv. Lenart — Jurklošter — Kozjek — Podgorje kote 286 na putu Planina — Sevnica.

Pošto je u noćne posade banditska grupa u jačini od oko 400 ljudi maršovala preko Sv. Lenarta na Vrh — Tev a — Sv. Petra u pravcu Sv. Ruperta, upućena je borbeno grupa Palua-Gal da zatvori put Slivnica — Pametnik — Brezje — Dešno — Podpe da bi se sprečilo odstupanje banditske grupe na istok. Borbena grupa Maune prikuplja se posle proešljavanja prostora Sv. Miklavž — Lažiše da bi krenula u napad na Sv. Peter gdje se motociklisti isto noćno od Tev a nalaze u borbenom dodiru sa bandama.

Zatvaranje prema jugozapadu sprovodi se pomoću pripadnika Vermanšafta na liniji Jurklošter — Sv. Lenart na Vrh — Marija Gradec.

13.2.44. Borbena grupa Litih ostaje kao rezerva na raspolaganju u Sevnici jer je jedinici potreban odmor.

U 15.00 as. štab za akciju premešta se u Laško. Posle podne zauzeto je pod borbom selo Sv. Peter, koje su žilavo branile zaštitnice koje su se ukopale na dominantnim kotama, i preduzeto gonjenje bande

⁵ Vidi dok. br. 107 i 122.

preko Oleš a i Kanjuca. Bande su u toku dana više asova prolazile kroz selo Kanjuce.

Pregradna linija Laško—Celje poja ana u toku no i. U ranim jutarnjim asovima.

- 14.2.44. odstupile su banditske grupe preko Svetina — Sveti dol — kota 628 — Resovna — kota 649 na sever preko železni ke pruge Celje — Maribor i stigle su u 06.15 as. u Dobje (5 km s.-i. Vojnik).
Borbena grupa Maune nadire preko Bobova na sever u pregradno podru je koje se pruža od Sentjura na sever duž puta preko Dramije — St. Slemene — Konjice — odatle na severoistok duž puta preko Stranica — Frankolovo — Vojnik.

Borbena grupa Litih goni tako e u pregradnom prostoru banditske grupe koje odstupaju prema severozapadu.

Pregradna linija produžuje se od Konjica preko Zia ka Sv. Duhu i preko Ponikve ka zamku Bobovo na jug.

U 13.00 as. premešta se komandno mesto u Vojnik. Borbene grupe, koje su angažovane za pro ešljavanje, nailaze izme u Konjiške gore i razvaline Zie na jake neprijateljske snage koje su posele put i kote sa obe strane puta. Neprijatelj je odba en na zapad. On probija

- 15.2.44. u 05.30 as. kod Bukovja pregradnu liniju i gonjen našim snagama odstupa prema Lindeku.
Borbena grupa Maune produžava iš enje u starom podru ju.
U toku dana zatvara se prostor Vojnik — Frankolovo — Stranica — put za Vitanje — put za Novu Cerkev.

Banditska grupa zadržava se južno od kote 1092. Bande pokušavaju da na raznim mestima probiju pregradni prostor, ali bivaju odba ene uz velike gubitke.

Do realizacije planiranog napada za 16.2.44. sa severoistoka i istoka ne dolazi jer se banda

- 16.2.44. u 02.30 as. kod zamka Socka probila iz pregradnog prostora i preko druma pobjegla prema zapadu. Komandno mesto premešta se u 16.00 as. u Mislinje.

BR. 127

BELEŠKE ŠTABA 18. LANDEŠŠICEN PUKA O AKCIJI PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 12. DO 16. FEBRUARA 1944. GODINE¹

- Sub. 12.2.44:*¹
- 14,45 *as.* Premeštaj Akcijskog štaba Trek u Sevnicu.
- 15,20 *as.* Izveštaj aviona »Roda« (Izvi anje).
- 13,00 *as.* Predaja izveštaja (»Roda«) majoru Vinkleru radi dostave Akcijskom štabu Trek — pošto sa ovim nema direktne veze.
- 13,15 *as.* Tel. reklamacija kod pošte u Pilštanju zbog telefonske veze sa Planinom.
- 13,15 *as.* Dolazak jedne radio-desetine kapet. Litiha koja više nije sposobna za akciju.
- 13,15 *as.* Nare enje stand, fireru Volfu: Sve snage prikupiti u Planini. Grupa Volf odmah da posedne liniju Jurklošter — Vražji mlin.
- 15,00 *as.* Tel. saopštenje štabu 18. puka da se pukovsko komandno mesto prebacuje u Planinu.
- 15,00 *as.* Premeštaj k-dnog mesta puka u Planinu.
- Ned. 13.2.44.* 02,30 *as.* P. por. Härtung zarobio 1 bandita.
- Br. 5* 20,00 *as.* Prispelo nare enje za akciju i izveštaj o situaciji od Akcijskog štaba Trek:
- 08,45 *as.* Prikupljanje svih raspoloživih delova Nova zapoved Akc. Landesšica u jednu borbenu grupu, Stavlja se pod komandu još i: akcijska baterija 438. div. za nar. upotr. u Jurklošteru i Vermanšaft-eta štaba Trek stand, firera Volfa u Jurklošteru. Borbena grupa Palua-Gal 13.2. zatvara liniju Sv. Lenart na Vrhu —

¹ Original (pisan mastilom) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

* Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 130, 138, 141, 142, 144, 146 i 147.

			Jurklošter — Kurjek (1,5 km jug.-zap. od Jurkloštera) — Podgorje — k. 286 (2 km zap. od Vražjeg mlina), sa zadatkom da spre i probijanje banditskih grupa ka istoku.
Br. 1 i 2			
Br. 3	10,00	as.	Nare enje Borb. grupi poru . Pre-nera.
Br. 4			Nare enje Borb. grupi Adamus.
Br. 8			Nare enje kapetana Adamusa nje-govim grupama.
	12,15	as.	Prispelo jedno novo nare enje za akciju od Akcijskog štaba Trek.
Br. 9			Nare enja pod red. br. 3 i 4 ne važe.
	12,35	as.	Izdana nova nare enja
Br. 10			grupi Prener
Br. 11			grupi Adamus
	12,45	as.	Nova nare enja kapet. Adamusa njegovim grupama.
Br. 12 i li	12,51	as.	Izveštaj Akcijskom štabu Trek. (Brojno stanje, izveštaj o situaciji) (Prilog: Nare enja grupi Prener i grupi Adamus shodno ta . 12 i 13).
Br. 14	13,55	as.	Izveštaj: Poru . Jekel izvršio nare-eno zatvaranje.
	14,30	as.	Izveštaj: Poru . Prener poseo svoj prostor oko 14,00 as. Borbena vre-va u prostoru sev. od Sv. Ruperta.
Br. 15			Kurirom—automobilistom preko šta-ba Celje
	16,45	as.	javljeno Akcijskom štabu Trek: Od raspoloživa 3 kamiona 2 usled loma potpuno neupotrebljiva. Tre i zbog snežnih nameta vratio se u Sev-nicu. Grupa Palua-Gal bez mo-tornih vozila. Telefonska veza još nije uspostavljena.
Br. 15	18,00	as.	Narednik Maties, sa jednim vodom, upu en kao poja anje i sa nare e-njem poru . Preneru.
Br. 16			
14.2.44.	07,45	as.	Izveštaj p. por. Kerera: 13.2.44. u 18,00 as. sa grupom dostigao Sliv-nicu. Preduzeto obezbe enje mesta.

- Br. 17
- 09,30 as. Uspostavljena veza sa grupom Prener.
as. Izveštaj od borb. grupe Prener: Vod narednika Matiesa prispeo 13.2. u 21,00 as, poja ano desno krilo. Uspostavljena veza sa p. por. Kere-rom. Trebovana hrana za 27 ljudi. (Vod nared. Matiesa). Ja ina (Stanje 14.2.44): 1 : 13 : 121.
- Br. 18
- 11,01 as. 2 kurira borb. grupe poru . Prenera javljaju:
Nema nikakvih doga aja.
- 13,15 as. Nare enje Akcijskog štaba Trek: Neprijatelj se u toku ju erašnjeg dana povukao ka severu preko Oleše — Kanjuce — Svetina i 14.2. u ranim jutarnjim asovima kod Sv. Lovrenca prešao železni ku prugu Sentjur — Celje. U 06,15 as. elom je dostigao Dobje (5 km jug.-zap. od Vojnika). Bobena grupa Palua-Gal poja ava se sa 4./922. i 184. poter-nim odelj. koji e se u toku 14.2. preko Celja prebaciti kamionima u prostog akcije. Zadatak: Zatvaranje puta Konjice — Vojnik na odseku: gostionica Stranica zaklj. — raskr- snica — Frankolovo, sa zadatkom da se spre i prelazak banditskih gru- pa preko ovoga puta. Jedinice e od- mah pešice krenuti u Sentjur. Ka- mionska kolona bi e što pre oslobo- ena i ako je mogu e upu ena u su- sret trupama koje maršuju do go- stionice Jezerce, sa zadatkom da vo- ze na prostor akcije.
- Br. 20
- 14,40 as. Nare enje poru . Preneru: Odmah se prikupiti i krenuti u Sentjur fškola).
- Br. 21
- 18,45 as. Nare enje majoru Vinkleru: Borbe- na grupa majora Vinklera koja se sastoji od 4-/922, maršev. ete II./139. i Vermanšafta iz Brežica najhitnije poseda put Frankolovo do gostioni-

- ce Stranica, zaklj. raskrsnica.
Zadatak: Spre iti probijanje banditskih grupa ka severozapadu. Po dolasku borbene grupe Adamus borbena grupa majora Vinklera poseš e prostor od raskrsnice puta, gostionica Stranica, do mosta kod Laznika.
- Br. 22 18,45 as. Nare enje kapet. Adamusu: Bobbena grupa Adamus, koja se sastoji iz grupe Kalmbah i grupe poru . Prenera, po dolasku kamiona kre e najkra im putem od Sentjura za Frankolovo i poseda put od Frankolova severno do mosta kod mlina Laznik. Zadatak: Spre ava probijanje bandita ka severozapadu.
- Br. 23 15,00 as. Štab puka iz Planine
18,15 as. Štab puka u Celju
Izdavanje nare enja Br. 22 i 23.
19,00 as. Štab puka iz Celja
19,30 as. Štab puka u Vojniku
Izdavanje zapovesti kod Akc. štaba Trek
20,30 as. Iz Vojnika
21,00 as. U Šentjuru (Batalj. k-dno mesto grupe Adamus)
21,30 as. Iz Šentjura
22,15 as. U Ponikvi. (Novo k-dno mesto puka)
15.2.1944. 08,00 as. Prispelo nare enje iz Akc. štaba
^rek: Do daljeg nare enja zapre na linija je: Konjice — Zi e — Zbelovo — Ponikva.
- Br. 24
- Br. 25 Ja ina: Grupa Vinkler: oko 370 ljudi
Grupa Adamus oko 235 ljudi
08,30 as. Izveštaj Akc. štabu Trek: Nare enje (red. br. 25) prispelo na k-dno mesto puka. Nare ena zapre na linija posednuta oko pono i, ali vrlo retko posednuta pošto je 2. kamionski transport zaostao usled nedostatka benzina. Trupe stigle pešice u 04,30 as. i poja ale ve posednutu zapre-

- nu liniju i patrolnu službu. N^{la} prime ni nikakvi tragovi od **istoka** ka zapadu. Komandno mesto potpukov. Palua-Gal u Ponikvi. Komandno mesto borb. grupe Vinkler u Zbelovu. Sa Vinklerom uspostavljena telefonska veza. U toku no i uznemiravana telefonska veza sa Ponikvom. Sada ponovna telefonska veza. Sopstveni telefon: Gribel 3.
- Br. 26 08,55 as. Nare enje Akcijskog štaba Trek (tel.): Bobena grupa Palua-Gal bez 139. maršev. ete prikupi e se:
Grupa Vinkler u Zbelovu
Grupa Adamus u Ponikvi. *
- Br. 27 09,00 as. 3 motorna vozila sa 75 mesta ponovo spremna za vožnju. (Benzina ima samo za još oko 10 km.)
09,00 as. Nare enje (tel.) majoru Vinkleru: Prikupiti celu grupu u Zbelovu i o spremnosti za "pokret izvestiti puk (Gribel 3).
- Br. 28 09,40 as. Telef. izveštaj pukovniku Treku: Tri vozila koja su no as bila u kvaru stižu oko 09,00 as. u Ponikvu. Imaju pogonskog goriva još samo za oko 10 km. Kapetan Dr Draksler obe avaa da e za ova 3 vozila dopremiti oko 200 litara benzina. Vozila neka sa ekaju dalja nare enja.
- Br. 28 11,35 as. Izveštaj majora Vinklera: Izvuenae je maršev. eta 139.
- Br. 29 11,35 as. Telefonski poziv majora Vinklera: Major Vinkler je od pukovnika Treka dobio nare enje da sa svojom grupom, ukoliko ima dovoljno snaga, osigurava put od Vitanja ka jugu. Major Vinkler od 13,00 as. premešta svoje komandno mesto u Vitanje. Uhvaen je jedan vojni begunac iz 139. brdskog lova . puka. Isti je predat preko 139. maršev. ete.
- Br. 30

- 11,45 as. Telef. izveštaj: Bobena grupa kapet. Adamusa u 11,25 u punom sastavu došla u Ponikvu. Ja ina: 5 ofic. i 244 vojnika, uz to Štab puka: 2 ofic. i 3 vojnika. (Izveštaj u 11,45 as. predat Štabu Trek). Na licu 4 kamiona, 1 u vožnji. Nema benzina.
- Br. 31
- 11,50 as. Nare enje Akc. Štaba Trek (telef.)- Celu borbenu grupu ukrcati na raspoložive kamione. 200 litr. benzina poslato. Cim bude gotovo, odmah krenuti u Vojnik i ovde javiti.
- Br. 32
- 14,55 as. Telefonski poziv pukovnika Treka: Benzin i još .6 kola su na putu za Ponikvu. Po prispe u odmah krenuti za Vojnik. Preporu uje se brzina.
- Br. 33
- 15,45 as. P. poru . Hartenau iz Akc. štaba Trek kontroliše benzin.
- 15,55 as. Stiže 6 kamiona i 200 litr. benzina. Od ovih 5 kola zaglavila se na brdu.
- Br. 33
- 16,30 as. Ukrcavanje za transport.
- 17,00 as. Polazak za Ponikvu.
- 17,30 as. U Vojniku (Izdavanje nare enja Akc. štaba Trek).
- 18,30 as. Iz Vojnika (Dolazak kamiona sa Grupom Adamus).
- 19,15 as. U Frankolovu (Novo pukovsko k-dno mesto).
(Ovde se izdaje sledovanje za sve jedinice.)
- 16.2.44
- 09,20 as. Izveštaj od Grupe Kalmbah: U toku no i nije bilo nikakvih doga aja. U 08,30 as. eta brd. lovaca odstupila bez javljanja. Upu ena 2 izvi a ka odeljenja, nije ustanovljeno gde je neprijatelj. Izme u 05,00 i 06,00 as. uspostavljena veza sa poru . Jeke- lom.
- Br. 34
- 09,30 as. Izveštaj od poru . Prenera: No protekla mirno. U 02,30 i 04,00 iznad levoga krila puškaranje. Biciklisti stigli. Banditi su se kod SS severno od Soteske probili prema zapadu.
- Br. 35

- 10,55 as. P. por. Hartenau predao nare enje Akc. štaba Trek o akciji: Borbena Grupa Palua-Gal dostiže Vitanje i ostaje tamo na raspolaganju Akc. štaba. Snage koje se nalaze zap. k! . 567 krenu e maršem u Vitanje. Delovi angažoVani isto no od k. 576 prikupi e se u Frankolovu a odatle e se kamionima prebaciti u Vitanje. Telefonski izvestiti štab o brojnom stanju za transport i vremenu verovatnog dolaska u Frankolovo. Delove 1./611. preko Celja uputiti železnicom u Sevnicu.
- 11,00. as. Usmeno nare enje kapetanu Adamusu: Grupe kapetana Kalmbaha, poru . Prenera i poru . Jekela izvu- i e se u 11,00 as. Prikupljanjem u Vitanju i tamo e ponovo biti formiranje.
- Brojno stanje za snabdevanje.
- Borb. grupa majora Vinklera 3
 ofic. 100 vojnika
 Borb. grupe kapet. Adamusa 4
 ofic. 216 vojnika
 Štab puka 2 ofic. 3 vojnika
 Transportna mogućnost kamiona;
 4 oficira i 170 vojnika
- 14,30 as. Ukcavanje borbene grupe Adamus i Štaba puka u Frankolovu.
- 15,00 as. Dolazak u Vitanje (Štab puka).
- 15,30 as. Dolazak kamiona sa Grupom Adamus u Vitanje.
- 17,15 as. Odlazak iz Vitanja.
- 17,30 as. Predaja brojnog stanja borbene grupe majora Vinklera Akc. štabu Trek (sanit. kola) u Novoj Cerkvi.
- 18,00 as. Dolazak u Celje.

Br. 37
 Br. 38

BR. 128

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMA KOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 12. DO 16. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama '
POVERLJIVO!

12.2. izme u 20.00 i 22.00 asa banditi su presekli telefonske linije Zg. Gorje, me u njima i liniju žand. stanice Gorje.

Drum Skofja Loka — Kranj bio je na 200 metara ispred Forme pripremljen za razaranje jakim barutnim punjenjima.

14.2. oko 15.00 asova došli su kod seljanke Fran iške Lovri u Zg. Dobravu br. 5. jugoisto no od Kamne Gorice, 3 vojnika uporišta Sava — Oto e da kupe jaja. Posle odlaska iz ku e naišli su na oko 10 bandita koji su bili u civilnim odelima i naoružani puškomitraljezom i puškama. U okršaju jedan vojnik dobio je metak u butinu. Banditi su razoružali ranjenika i druga 2 vojnika i povelu ih sobom. Imena vojnika još nisu poznata.

15.2. u 03.00 asa nepoznat broj bandita izme u elektri ne centrale Dobrava i Zasipa miniranjem razorio jedan gvozdeni stub za visoki napon KIG-a Jesenice.³

15.2. u 16.45 asova na železni koj stanici Bled — Jezero, 2 km južno od žand. stanice Bled, banditi su, iz šume preko puta žel. stanice, otvorili vatru iz mitraljeza (nekoliko metaka) na jednu grupu policajaca 181. policijske ete za vezu, koja je istovarivala oružje i municiju. Jedan ovek je ranjen i jedan kamion

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije, koje su od 12. do 16. februara 1944. na sektoru Gorenjske mobilisale 197 ljudi.

³ Akciju je izveo minerski vod Gorenjskog odreda.

ošte en.⁴ Jedna žand. patrola, koja je odmah angažovana, preuzela je osiguranje istovara oružja i municije do dolaska vođa 181. policijske čete za vezu

16.2. oko 8.30 časova patrola stanice Komenda zaustavila je u blizini sela Nasovi i, severozapadno od Komende, jednog biciklistu koji je na poziv pobjegao. U preduzetoj poteri patrola ga je ubila. Bio je naoružan revolverom i ručnim bombama i imao je propagandni materijal. Verovatno je u pitanju neki sekretar KP. 16.2. Koprivnik, severozapadno od Žirije, posela je 15.2. jedna banditska brigada. U 5 kuća u Ledinici već nekoliko dana nalazi se jedan banditski štab. U samom Žiriju 15.2. nije primećen nijedan bandit.

14.2. primećena je u Žiriju i Novoj Vasi jedna manja patrola bandita.

16.2. u 21.00 časova ulla se iz pravca Zabnice jaka detonacija.⁵ Železnička stanica Kranj, pozvana telefonom, obavestila je da je u blizini Skofje Loke jedan voz naišao na minu. Telefonska veza sa Skofjom Lokom je prekinuta.

Osim toga sa područja Gorenjske banditi su opljačkali već nekoliko lične namirnice i stoke.

Primljeno: 17. 2. 44

* i ⁵ Vidi dok. br. 149.

BR. 129

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 18. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI BREŽICE O RUŠENJU ŽELEZNICKIH PRUGA¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
Odeljenje III
R. Br. 139⁴⁴⁹.

POVERLJIVO!

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke HŠf. Ajhelburga oViA.

Brežice

Adolfa Hitlera ul. 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj

Događaj: Tekući

Prilog: 1

U prilog se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-šturmbanfirer

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Maribor, 18.2.1944.

III D 2 — Saobraćaj

Napadi na nemačke državne železnice -- naređenje XVIII korpusne oblasti o korišćenju železnice od strane pripadnika Vermahta.

6. 2. 1944. u 21,40 as. izmeću Poljana i Slov. Bistrice, na pruzi Maribor — Celje, teretni voz br. 10,303 na 34,1 km naišao je

¹ Kопija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

na 2 mine.² Iskliznulo je i teško oštećeno 11 vagona. Vagoni su bili natovareni ugljem i pločama, a cinka te je šteta prilično velika. Niko nije povređen. Saobraćaj je bio prekinut od 6.2. od 21,40 as. do 7.2. do 8,40 asova. Saobraćaj na 2 koloseka nastavljen je tek 7.2. u 14,00 asova.

8.2.1944. oko 4,00 as. ujutru na 15. km, oko 300 m od tunela kod Fale, prema željezničkoj stanici Ruše, razorena je jednostrana željeznička pruga.³ Otrgnuto je par šina dužine oko 30 sm. Detonacije su usledile neposredno po prolasku jednog teretnog voza ka Mariboru. Ljudskih žrtava nema, druge materijalne štete takođe nije bilo. Zahvaljujući i retkom saobraćaju opravka je izvršena bez prekida istog.

14. 2. 1944. u 4,00 as. ujutru na pruzi Maribor — Celje, između Štora i Sentjura, banditi su razorili oba koloseka.⁴ Voz iz Beograda sa vojnicima koji sa fronta putuju na odsustvo prešao je preko ovog kasnije razorenog mesta samo kratko vreme pre razaranja.

Ljudskih žrtava nije bilo. Samo jednim kolosekom saobraćaj je ponovo uspostavljen u 7,50 as., a na obadva koloseka u 10.50 asova.

Na osnovu napada bandi na noćni putnički voz Dravograd — Maribor 16.1. tek. god. komanda XVIII korpusa izdala je naređenje prema kome pojedini oficiri i vojnici i svi činovnici u uniformi kao i mali transporti do 30 ljudi, ukoliko je to moguće, smeju da koriste samo vojne vozove. Samo onda kad se cilj puta ne može dostići vojnim — D — vozovima smeju se koristiti vozovi javnog saobraćaja i to samo po danu. Ako je potrebno, noćni put prekinuti.

Vojnoj patrolnoj službi je naredjeno da strogo kontroliše izvršenje ovoga naređenja.

* i ³ Vidi dok. br. 78.

⁴ Akciju su izvele jedinice 14. divizije NOV i POJ prilikom prelaska pruge. Vidi dok. br. 107.

⁵ Dokumentat je bez potpisa.

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 18. FEBRUARA 1944. O UNIŠTENJU RUDNIKA RAJHENBURG¹

Komandant Policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Maribor, 18.2.1944.

III D 4 — Industrija:

Napad jedne banditske grupe koja je došla iz Hrvatske na rudnik Rajhenburg EV — jug u srezu Brežice — šteta: okruglo 1/2 miliona rajhsmaraka — gubitak u proizvodnji: 10.000 tona uglja.²

9.2.1944. uve e jedna banditska grupa, koja je upala iz Hrvatske, ja ine oko 1000 ljudi, naoružana minobaca ima i brdskom artiljerijom, izvršila je napad na rudnik Rajhenburg EV — jug.

Postrojenje za prenošenje rude zakl-okna je potpuno razoreno, elektri na mašina za prenos polivena uljem koje se tamo nalazilo i zapaljena. Na betonski toranj za prenos rude otvorena je vatra iz jednog topa te je mitraljez industrijske milicije koji se tamo nalazio na vatrenom položaju u injen bezopasnim. Jedna grupa bandita je prodrła u mašinsku dvoranu mašine za provetranje i u njoj ekrasitom razorila Vitkovicer-kompresor kapaciteta 1500 m³/ as, tako da je kompresor potpuno onesposobljen. Klipovi i klipnja e 8000 m³ Borzig-kompresora, koji se nalazio u montaži, ošte eni su požarom tako do se moraju poru iti novi.

Ru ni magacin eksploziva je oplja kan i razoren.

Oplja kano je 82 kg Donarita II, 28 kg Donarita I, 260 detonatora, 207 komada tempirnih upalja a II, 200 komada tempirnih upalja a II i 100 komada tempirnih upalja a III. Telefonski vod je prekinut se enjem 5 bandera, a im je po eo napad, nestalo je i elektri ne struje za osvetljenje i pogon. Banditi su poseli i rudni ke telefonske ure aje. Preko ku nog telefona postrojenja za prenos uglja zakl-okna zahtevano je od nadzorništva rudnika i uprave pogona da radnici napuste rudni ku zgradu, pošto ulazi u okna treba da budu porušeni.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 153/1

² Vidi dok. br. 41, 107, 141 i 147.

Nadzorna služba je odbila da izvrši ovo naređenje, a i smenala je ostala u jami. Rušenje nije izvršeno.

Međutim, jačine banditske grupe su se pomerile sa bregova na severu duž puta do raskrsnice puta Rajhenburg — Kozje i hermetički zatvorile ovaj rejon sa rudnikom postrojenjima pri čemu su u cilju obezbeđenja ovog prostora postavili mnogo gobrojne mitraljeze.

Osoblje, koje se posle smene šikete nalazilo na putu kući, uhapšeno je i pušteno na slobodu tek sledećeg jutra.

Protiv žandarmerijske stanice koja su se zabarikadirali u zgradi žandarmerije, banditi su preduzeli oko 5 koncentričnih napada, uz podršku više mitraljeza, minobaca i jednog topa. Iako je zgrada, koja je svojina rudnika, jako oštećena, žandarmerijske stanice uspeli su da odbiju sve napade.

Za to vreme banditske grupe izvršile su napad na potrošačku zadrugu rudnika, magacin materijala i postrojenje separacije. U potrošačkoj zadrugi oduzeti su životne namirnice i štofovi i jedan deo toga ostavljen je na jednim pokvarenim kolima. Iz magacina materijala opljačkani su radna odela i cipele, kišne kabanice i gumena odela. U podrumu zgrade rezervoari ulja probušeni su mećimama i zapaljeni. Zbog jake betonske tavanice trebalo je nekoliko meseci da se požar zahvatio krovnu konstrukciju. Požarom je uništena ili oštećena velika količina materijala.

Oko 5,00 as. zapaljena je separacija koja je sagrađena od drveta, za nekoliko minuta bila sva u plamenu i potpuno je uništena. Zaustavljen je jedan voz rudnik na železnici, vozno osoblje uhvaćeno, lokomotiva podložena ugljem, okrenuta ručica za vožnju i voz punom parom pušten prema Rajhenburgu.

Lokomotiva sa vagonom preturila se pred tunelom kod Rajhenburga, ali nije teže oštećena. Na polovini puta između Rajhenburga i Raštanjia železnika pruga je na jednom mestu porušena ekrazitom.

U osvit dana banditi su se povukli prema Bohoru, pri čemu su zaštitnice do posle 7,00 as. pušanim vatrom sprečavale gašenje.

Oko 7,30 as. stupila je u akciju požarna ekipa iz Raštanjia a oko 9,00 as. 10.2. tek. god. požarna ekipa iz Rajhenburga i lokalizovale požar. Sledećeg dana radničke smene bile su vrlo slabe, pošto su mnogi radnici, naročito mladi, pobjegli da bi izbegli prinudno regrutovanje.

Za opravku mašina i transportnih uređaja biće potrebno najmanje 3—4 nedelje, a gde je u pitanju nabavka rezervnih de-

lova za mašine, opravka e zavisi od rokova isporuke fabrika.
 (Za ovo vreme mogu da rade samo okno Dori i Raštanjsko okno,
 f pri emu se za jedan radni dan proizvede 450 t. uglja.
 l Zbog pokvarenog zakl-šahta i nedolaska radnika, prvih dana
 [posle napada manjak u proizvodnji može se proceniti na okru-
 glo 10.000 tona uglja. Privremeno izra unata šteta na rudni-
 r kim ure ajima, uklju uju i zgrade i uništeni ili oplja kani
 [materijal, daje slede u sliku:

1.) U zakl-šahtu na ure ajima	
za provetravanje	RM 70.000.—
b) na transportnom ure aju	RM 68.000.—
2.) na separaciji	RM 255.000.—
3.) u magacinu materijala	RM 65.000.—
4.) na ostalim ure ajima kao što su rudni ka železnica, elektri ni vodovi, zgrade itd.	RM 38.000.—
Ukupno pri injene štete	RM 496.000.—

BR. 131

IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
 OD 19. FEBRUARA 1944. O NAPADU PARTIZANA NA UPO-
 RIŠTE ZDENSKU VAS¹

- r w m

Položaj, 19. februara 1944.

9. eta

Izveštaj

Dana 15. februara 1944, u 20.00 asova, bio je iznenada prekinut elektri ni vod za Zdensku Vas. Samo 2 minuta kasnije 3 teška minobaca a otpo eli su da ga aju sa visova iz isto nog pravca.

Istovremeno otpo eo je sa juga, jugoistoka, istoka i severoistoka snažan napad bandita.² Prekidanje elektri nog voda i iznenadno otvaranje vatre teških oru a banditi su hteli da iskoriste kao iznena ene. Napad je stvarno bio iznenadan ali je prekidom elektri nog voda uporište ve bilo alarmirano,

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—?

¹ Vidi dok. br. 58, 65 i 67

narožito zbog toga što je znalo da je i prilikom napada na bivše uporište Rasica pred samijapad bilo prekinuto osvjetljenje.

I pored ovog upozorenja uspelo je banditima, koji su svoj napad izveli velikim masama sa juga, istoka i severoistoka, da nakon u utkivanja mitraljeza na isto nom izlazu iz sela prodru u uporište. Posluga puškomitraljeza odmah je poginula, odnosno bila ranjena. Brzom upotrebom rezerve bio je neprijatelj, nakon polu asovne borbe, izba en iz sela. Napad koji je ovom napadu brzo usledio sa severoistoka bio je odmah odbijen

Ga anje sela teškin\ minobaca ima produženo je bez prekida. Oko 22.00 asa po elo je i artiljerijsko ga anje. Nakon toga, pošto je na traženje u 23.00 asova haubi ka baterija iz Velikih Laša otvorila vatru na isto ne visove, neprijateljska vatra je prestala u 23.45 asova.

Na selo je izba eno oko 250 granata teškog bacaa i artiljerije.

Oko 24.00 asa ušlo je u Zdensku Vas traženo poja anje sa 2 oklopna kola, pod komandom kapetana Smica.

Kapetan Smic odmah je teško ranjene i mrtve prevezao u Velike Laše, a u 04.30 asova napustio je uporište.

Gubici ete: 3 mrtva, 10 ranjenih, od kojih jedan umro
Domobrani: 2 ranjena.

U 06.30 asova otpo elo je, uz istovremeni napad, ponovno ga anje minobaca a i artiljerije. Ova vatra, od 90 do 100 granata, prestala je u 11.00 asova. Napad pešadije bio je odbijen. 11. eta, koja je krenula kao poja anje, bila je kod Poni-kava okružena.³

Gubici pre podne 16. 2. 1944: eta bez gubitaka.

Domobrani: 2 mrtva, 2 ranjena.

Gubici neprijatelja: Prema izjavama prebeglica odvezeno je 6 kola mrtvih bandita, 2 su sahranjena u Zdenskoj Vasi.

Mrtvi i ranjeni banditi bili su za vreme borbe evakuisani na istok.

Majnig
poru nik i zam. komandira ete

BR. 132

**IZVEŠTAJ KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 20. FEBRUARA 1944. O DOLASKU POJA ANJA U UPO
RIŠTE ZDENSKU VAS¹**

9. eta

Položaj, 20. februara 194-L

I z v e š t a j

Sadržaj: Ljudstvo za odsustvo.

Veza: Radio-depeša od 19. 2. 1944.

Dana 17. februara 1944, u 10.00 asova, stigao je kapetan Bajler, komandant III./19. SS polic. puka, sa 9. i 11. etom 19. SS polic. puka, jednom etom slovena kih domobrana, 3 jurišna topa, jednim tenkom i jednim oklopnim automobilom. Istovremeno stigao je iz Velikih Laša u Zdensku Vas i kapetan Smic.

Kapetan Bajler mi je saopštio da ostaje ovde kao pojaanje i da e uporište primiti teški minobaca .

Teške ranjenike od prepodne 16. 2. 1944- (slovena ke domobrane) i lakše ranjenike ete prebacio je kapetan Smic nakon jednog asa do lekara u Velike Laše i odavde dalje za Ljubljanu.

Ja sam mislio da e pojaanje ostati ovde duže vremena, kako mi je bilo javljeno u po etku, pa sam upitao kapetana Bajlera da li mogu uputiti sa kolonom ljudstvo koje bi ve 2 dana trebalo da je na odsustvu. Kapetan Bajler mi je kazao, u prisustvu kapetana Smica, da moram sve spremi za 10 minuta, kako bi se ovo ljudstvo priklju ilo transportu ranjenika. Posle toga ovo ljudstvo je upu eno.

Ja sam ljudstvo uputio na odsustvo, jer sam bio uveren da e pojaanje ostati ovde duže vremena a i pristigli vod teških minobaca a. Tek kasnije sam saznao da je kapetan Bajler javio bataljonu, da bi mu privremeno bili potrebni teški minobaca i ili 2 oru a i kada bi ovo oružje moglo sti i. Isto tako sam saznao, pošto sam ve poslao ljudstvo, da e pojaanje ve nakon nekoliko dana oti i.

Mainig

poru nik i zam. komandira ete.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1R2/V-2.

² Vidi dok. br. 131.

RR. 133

**NAREDBA VIŠEG VOJNE SS I POLICIJE XVIII VOJNE OB-
LASTI OD 21. FEBRUARA 1944. ZA ZATVARANJE PUTEVA
KAMNIK — VRANSKO I DOMŽALE — VRANSKO¹**

B. B. 1.

Položai. 21. februara 44

Viši vođa SS i policije pri
XVIII vojnoj oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandita
I a (operativno odeljenje)

Naredbo

Predmet: Zatvaranje puta Kamnik — Vransko (Tuhinjska do-
lina) i Domžale — Vransko (preko Trojana).

Zabranjuje se vožnja pojedinačnim motornim vozilima
kroz Tuhinjsku dolinu i preko Trojana. Zabrana stupa na sna-
gu odmah.

Žand. stanice Kamnik, Domžale i Vransko zadržavaju po-
jedinačna motorna vozila koja žele da prođu u gore navedenim
putevima i obrazuju kolone od najmanje 3 vozila.

Na elnik štaba
(potpis ne itak)
Potpukovnik d. Sch

Dostavljeno prema konceptu.

Zandarmerijska stanica Zagorje
Srez Trbovlje, Rajhsgau ...
Prispelo 28. 2. 1944.
Br. delovodnika 384 sa /' Priloga

Vogl

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 148/1—3

BR. 134

**ZAPOVEST KOMANDE 9. CETE 14. SS POLICIJSKOG PUKA
OD 21. FEBRUARA 1944. ZA ODBRANU UPORIŠTA ZDEN-
SKA VAS¹**

Položaj, 21. februara 1944.

*Zapovest za odbranu
uporišta Zdenska Vas*

Opšta situacija:

Za obezbe enje železni ke pruge Ljubljana — Ko evje i za pro-
laženje transporta bilo je uspostavljeno uporište u Zdenskoj
Vasi. Okolina Zdenske Vasi veoma je pogodna za bandu i zbog
toga puna jakih banditskih snaga, koje u smenama napadaju i
ruše železni ku prugu a prelaze i u napade na uporište.

Zbog toga je potrebna najve a budnost posade. Pokrete civila
potrebno je najstrožije nadzirati kako bi se spre ila špijunaža.
Civilna lica koja se približavaju uporištu moraju se uhapsiti i
privesti u etu.

1.) Raspored:

Isto nu polovinu Zdenske Vasi zaposela je 9. eta 14. SS
polic. puka, a zapadnu polovinu zaposeda jedna eta slove-
na kih domobrana. Obe ete smeštene su u privatnim zgra-
dama.

Ishrana i municija, kao i radio-stanica, nalaze se u nekoliko
sigurnih podruma u selu.

2.) Zemljište:

Uporište Zdenska Vas proteže se u dužini od oko 500 m od
istoka na zapad. Na severu se prostire kota 495 (Sv. Anton)
do samog uporišta. Prema zapadu, jugozapadu kao i prema
jugu, sve do Male Vasi, zemljište je golo. Zapadno od Male
Vasi proteže se pošumljeni vis 470, sve do Videma. Oko
500 m isto no od Zdenske Vasi do grebena 512, 496 i 596
zemljište je tako er golo.

3.) Utvr enja:

Uporište Zdenska Vas utvr eno je linijom bunkera. Oko 50
m ispred linije bunkera proteže se ži ana prepreka. Pojedini
bunker i povezani su me usobno saobra ajnicama.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 162/V—2.

4.) *Stalno obezbe enje:*

Preko dana vodovi obezbeđuju svoje odbrambene položaje jednom osmatračnicom i jednim mitraljezom. Izlazni putevi osiguravaju se kontrolnim mestima. Na svakom bunkeru zaposednut udvojenim stražarskim mestima od kojih se jedno nalazi van bunkera, kao mesto za osluškivanje. U vedrim noćima obezbe enje vrši jedna trećina borbenih snaga uporišta. Sem toga dve patrole vrše unutarnje obezbe enje sela. Dva reflektora, postavljena na pogodnim mestima, osvetljavaju okolinu u tami. Kao rezerva određena je jedna grupa a isto tako su jednom rezervnom grupom obuhvaćeni svi vojnici — prolaznici i ljudstvo pod poštedom.

5.) *Oružje:*

Osim lakog pešadijskog naoružanja uporište raspolaže sa 2 teška minobaca i jednim Pak-oru em. Dalje, uporište može na zahtev biti podržano od baterije iz Velikih Lašćina.²

6.) *Obrana:*

U slučaju da neprijatelj izvrši napad na uporište napadnuti stražar baca ručnu bombu i daje znak za uzbunu. Nakon toga seoske patrole alarmiraju celokupnu posadu koja odmah zaposeda određene položaje. Rezervne grupe hitaju u određeni rejon.

Uporište Sv. Anton:

Za obezbe enje uporišta sa severne strane Sv. Anton zaposeda jedna grupa 9. i 3 grupe domobrana. Sv. Anton je tako utvrđen linijom bunkera, ispred koje se nalaze žičane prepreke. Naknadno je Sv. Antonu dodeljeno: 1 teški minobaca ,
1 reflektor.

U slučaju uzbune odmah se zaposedaju svi odbrambeni položaji na Sv. Antonu.

Majnik

poručnik i zam. komandira etc.

² Vidi dok. br. 121.

BR. 135

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMA KOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 15. DO 21. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO

17.2. u 06.00 asova u Briš ama, severoisto no od Kamnika, patrola žand. stanice Kamnik i jedan izvi a ki trup Gestapoa uhapsili su jednog banditskog kurira.

16.2. u 21.20 as teretni voz 78010 naišao je na minu na 587.5 kilometru. Dve šine su istavljene i 1 vagon je iskliznuo. Jedan železni ki inovnik lakše je povre en.⁵

Na brzi voz 14, koji polazi iz Boh. Bistrice u 11.10, otvorena je vatra u 11.35, izme u Bohinjske Bele i Bled Jezero, u blizini tunela, sa visova koji se nalaze na zapadnoj strani železni ke pruge. Pratnja voza odgovorila je na vatru. Žandarm iz rezerve Joh. Hekel iz pratnje voza ranjen je u butinu i ruku.⁴

19.2. u 7.15 as. jedna patrola naišla je na bandite 300 m severozapadno od Stare Fužine, zapadno od Gorja. Jedan bandit (kurir) je ubijen. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Zaplenjena kurirska pošta i revolver.

U subotu, 19.2. u 18.05 as. voz 99079 pregazio je i teško povredio na 536.7 kilometru, izme u Litije i Kresnica, desetara Crezman Pavia iz I b. 802. puka.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

⁵ Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 15. do 21. februara 1944, mobilisale 191 oveka.

« i ⁴ Vidi dok. br. 149.

Prema izveštaju železničke policije Kranj, putni ki voz br. 818 iz Jesenica, koji je u Kranj trebalo da stigne u 19.12 još nije stigao u Kranj. Voz je prema redu vožnje krenuo iz Podnarta u 18.56 as. Iz pravca Podnarta primećeno je u kratkim razmacima 5 belih svetlosnih signala.⁵

Putni ki voz br. 818 iz pravca Jesenica stigao je u 22.00 u Kranj. Na voz je posle izlaska iz Podnarta otvorena vatra. Vojna patrola stupila u akciju. Nije bilo ljudskih žrtava ni materijalne štete.

21.2. u 01.35 izbio je požar u NS pokrajinskom izdavačkom preduzeću (štampariji). Uzrok požara još nije poznat. Požar već lokalizovan. Štamparija NS pokrajinskog izdavačkog preduzeća a gotovo potpuno izgorela.

Dopunski izveštaj:

U NS pokrajinskom izdavačkom preduzeću u izgoreli su jedino jedna šupa za drva, u kojoj su se nalazila drva i odpaci od hartije, i jedno predvorje. Mašine i skladište hartije nisu uništeni. Uzrok požara još nije sigurno utvrđeno, u pitanju je nehat ili sabotaza. Dalje, iz cele Gorenjske opljačkana je velika količina namirnica i stoke.—

Primljeno: 21. 2. 44.—

* Vidi dok. br. 136 i 149.

BR. 136

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 20. DO 23. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO!

2

20.2. u 18.45 as. otvorena je vatra iz mitraljeza i automata iz šume na žand. zasedu ja ine 1, 3 koja se nalazila u Sv. Valpurgi, 600 m severno od poštanske zgrade. Odgovoreno je na vatra. Sopstvenih gubitaka nije bilo a neprijateljski nepoznati. Vidljivi tragovi krvi. Srez Kranj.

Pratnja voza Jesenice javlja: 20.2. u 20.00 as. banditi su otvorili vatra iz automata na putni ki voz br. 818 koji polazi iz Jesenica u 18.10 as., izme u Podnart — Kroke i Sentjošta, iz šume desno od železni ke pruge. Jedan civil je povre en metkom koji ga je okrznuo. Pratnja voza odgovorila je na vatra.³ 20.2. u 22.00 as. banditi su otvorili vatra iz pušaka na oklopni voz na pruzi Podnart — Kranj — 2 km ispod Podnarta. Oklopni voz je odgovorio na vatra. Srez Radovljica.

21.2. u 15.25 as. patrola Vermahta iz uporišta Podnart pronašla je na pruzi Podnart — Oto e kod 608.04 km ispod tra nica postavljenu minu na pritišak pored paketa sa ekrazitom. Eksploziv je italijanskog porekla.⁴

Prema izveštaju poverenika ja a grupa bandita posela je drum u dolini Kokre izme u k. 644—694 koji se nalazi 4 km jugoza-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 20. do 23. februara 1944, mobilisale 166 ljudi.

* Vidi dok. br. 135 i 149.

⁴ Vidi dok. br. 149.

padno od Jezersko — Sv. Ožbalt. Oni sprovode kontrolu lica i zaprežnih kola.

22.2. između 08.00 i 09.00 as. jedna patrola stanice Morav e oja ana jednom grupom akcijskog voda iz Kamnika pod komandom rezervnog p. poru nika Štegmajera, kod samog sela Vrhpolje — jugozapad. Morav e — imala je dodir sa nepoznatim brojem bandita.⁵ Sopstveni gubici: jedan teže ranjen. Banditi su na mestu borbe ostavili jednog mrtvog a više ranjenih noveli su sobom pri povla enju. Srez Kamnik.

Prilikom vatrenog okršaja sa banditima ranjen u butinu i mišicu Rottw. d. Sch. iz rezerve Ludvig Veninger iz žand. akcijskog voda Kamnik. Otpremljen je u pokrajinsku bolnicu Golnik. Srez Kamnik.

22.2. na ena je na pruzi, na 524,5 kilometru u pravcu Zagorja, oko 3 km isto no od Save, eksplozivna mina. Patrola je minu uklonila, tako da nije mogla nastati nikakva šteta. Srez Kamnik.

22.2. u 19.35 as. banditi su otvorili vatru iz mitraljeza na carinarnicu Puštal kod Skofje Loke sa visa koji se nalazi u istom pravcu carinske zaštite. Pucnjava je trajala oko 10 minuta. Odgovoreno je na vatru. Banditi su se ponovo povukli u istom pravcu. Srez Kranj.

Banditi su napali na Gorenju Vas i Tratu i zasuli je minama iz teških minobaca a. Posle polu asovne vatre paljba je prekinuta. Srez Kranj.

Osim toga naoružani banditi oplja kali su u Gorenjskoj ve e koli ine namirnica i stoke.

Primljeno: 23. 2. 44.—

⁵ Vidi dok. br. 78.

BR. 137

**ZAPOVEST VIŠEG VODE SS I POLICIJE XVIII VOJNE
OBLASTI OD 24. FEBRUARA 1944. ZA JEDNOOBRAZNO
UPISIVANJE BORBENIH DEJSTAVA OD 9. SEPTEMBRA
1943. DO 17. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

Viši vođa SS i policije
XVIII vojne oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandi
I a

Položaj, dana 24. 2. 1944.

Vanredna zapovest

Predmet: Jednoobrazno upisivanje borbenih dejstava.

- 1.) Za upisivanje u pol. službene isprave određujem slede a
borbena dejstva:
9. 9./13. 10. 43. Borbeni poduhvat na Istarskom poluo-
strvu.² (u okviru Oružanih snaga)
za II./19. SS pol. puka i pot. jedinice.
9. 9./17. 10. 43. Borbe na grani nom odseku Šentjanž —
Šmartno — Grmada — Osredek.³
- 21./28. 9. 43. Borbe na području Pusti Javor — Šent-
vid — Višnja Gora — Leskovec.⁴
2. 10. 43. Borbeni sukob kod Laniša⁵ (j.i. od Ljub-
ljane).
18. 10./8. 11. 43. Borbeni poduhvat »Volkenbruh« na pod-
ručju Krmelj — Sostro⁶ (u okviru Oruža-
nih snaga).

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 93/IV—2.

* Drugi bataljon 19. SS policijskog puka bio je za vreme kapitu-
lacije Italije prebačen sa sektora Gorenjske na Istarsko poluostrvo, sa
zadatkom razoružavanja tamošnjih jedinica italijanske vojske i obez-
bedenja obalnog područja. Od 2. do 10. oktobra 1943, učestvovao je u
druhoj fazi šeste neprijateljske ofanzive protiv jedinica NOV i POJ,
zване »Volkenbruh« (Prolom oblaka).

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 7, dok. br. 13, 23, 67, 73, 76, 97, 104,
106, 114, 123, 124, 130, 134, 163 i 164.

⁴ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 73 i 76.

⁵ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 144.

⁶ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 20, 22, 28, 29, 31, 34, 38, 48, 53, 75,
77, 83, 95, 96, 98, 129 i 168.

19. 10./9. 11. 43. Borbe na sektoru Škofja Loka — Ziri Leskovica — Zelezniki.⁷
3. 11./14. 12. 43. Borbeni poduhvat na području Kočevjske ravnice za II./19. SS pol. puka.
3. 11. 43/20. 1. 44. Borbeni poduhvat na području Kostanjevica — Novo Mesto,⁹ za I./19. SS pol. puka i potporučni jedinice.
5. 11. 43. Borbeni sukob na području Medvodama,¹⁰ za Zaštitnu policiju.
7. 11. 43. Borbeni sukob kod Crne¹¹ (Mežiška dolina).
- 13./23. 11. 43. Borbeni poduhvat »Traufe« na području Ljubljana — Idrija — Bohinjska Bistrica — Radovljica — Kranj¹² (u okviru Oružanih snaga).
- 14./15. 11. 43. Borbeni poduhvat za deblokiranje Novog Mesta.¹³
- 15./28. 11. 43. Borbeni poduhvat na području Novog Mesta.¹⁴ za 14. SS pol. puk.
30. 11. 43. Borbeni sukob kod Smartna¹⁵ (D. Staj.) za žandarmeriju.
8. 12. 43. Borbeni sukob kod Kolovrata¹⁶ za SS Vermašuft.
- 11./16. 12. 43. Borbeni poduhvat za deblokadu Kočevja.¹⁷

⁷ Vidi tom VI, knj. 7, dok. br. 154; knj. 8, dok. br. 69, 152, 157 i 176; knj. 9, dok. br. 163.

⁸ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 85 i 104; knj. 9, dok. br. 15, 18, 22, 31, 43, 45, 49, 51, 55, 57, 61, 80 i 173.

⁹ » Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 73, 81, 91, 98 i 124; knj. 9, dok. br. 8, 23, 25, 26, 29, 31, 32, 35, 46, 52, 58, 72, 80, 86, 92, 97, 117, 146, 147 i 157.

¹⁰ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 4.

¹¹ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 14.

¹² Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 132, 146, 153 i 176; knj. 9, dok. br. 112.

¹³ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 89, 91, 93, 100—104, 106 i 111—113.

¹⁴ Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 100—104, 106, 109, 114, 116, 117, 120, 135, 139 i 141; knj. 9, dok. br. 8.

¹⁵ Pogrešan datum. Žandarmerijsko uporište Šmartno ob Dreti uništeno je 30. oktobra 1943. a ne 30. novembra, kako je u ovom dokumentu navedeno. Vidi tom VI, knj. 8, dok. br. 60, 99, 165 i 166.

¹⁶ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 131.

¹⁷ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 51, 55, 57, 61, 114 i 173.

14. 12. 43/15. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Kočevje — Velike Lašče¹⁸ za III./19. SS pol. puk i podređene jedinice.
16. 12. 43. Bojbeni sukob kod Dednje Vasi¹⁹ za žandarmeriju.
- 20./21. 12. 43. Borbeni sukob kod Gor. Brda i Malenskog Vrha.⁰
20722. 12. 43. Borba na području Bizeljsko — Podsreda — Kunšperk.²¹
- 21./24. 12.43. Borbeni sukob kod Jamnika.²²
- 27./30. 12. 43. Borbeni sukob u Bezovniškom gozdu.²³
3. 1. 44. Borbeni sukob kod Turišnika²⁴ (Pohorje) za žandarmeriju i SA Vermašuft.
17. 1./13. 2. 44. Borbeni poduhvat na Pohorju.²⁵
17. 1717. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Grosuplje²⁰ (Provincija Ljubljana) za 5. etu polic. straž. bat. XVIII.
21. 1. 44. Borbeni sukob u Selškoj dolini.²⁷
26. 1715. 2. 44. Borbeni poduhvat na području Krka — Vel. Lašče — Rašica²⁸ za III/14. SS pol. puka.
28. 1. 44. Borbeni sukob na podnožju Storžiča.
678. 2. 44. Borbeni sukob na Menini planini.²⁹
- Zahtev II./19. SS pol. puka od 20. 1. 44. — 2b — 3120/44 time je usvojen.

¹⁸ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 145, 146, 155, 160 i knj. 10, dok. br. 15, 21, 27, 38, 40, 46, 47, 55, 56, 58, 59, 68, 69, 75, 76, 102, 112, 118, 135, 140, 148 i 171.

¹⁹ Borba je vođena sa jedinicama Kozjanskog bataljona.

²⁰ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 153 i 163.

²¹ Borbe su vođene sa jedinicama Kozjanskog bataljona i 1. bataljona Zagorskog NOP odreda iz sastava II operativne zone Hrvatske. Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 30.

²² Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 124 i 153.

²³ Vidi tom VI, knj. 9, dok. br. 162 i knj. 10, dok. Br. 9.

²⁴ Borba je vođena sa jedinicama Pohorskog odreda.

²⁵ Vidi dok. br. 78.

²⁶ Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 100, 112, 118, 135, 147, 153, 170 i 178.

²⁷ Vidi dok. br. 2 i 3 i tom VI, knj. 10, dok. br. 122, 128, 145, 146 i 150.

2.) U cilju izveštavanja pretpostavljenih komandi, sve menije jedinice i stanice moraju dostaviti sumarni pregled svih posebnih akcija, vatrenih sukoba i drugih borbenih dejstava za period od 22. 8. 43 — 15. 2. 44. po priloženom obrascu.

Datum	Mesto borbe	Angažovane jedinice	Ja ina neprijatelja	Gubici sopstv. i nepr.
-------	-------------	---------------------	---------------------	------------------------

Primer:

16. 12. 43.	Dednja Vas	30 žandarma	150	6 mrt., 4 mrt. 2 ranj., 6 ranj. 1 nest., 3 zar.
-------------	------------	-------------	-----	---

Ubudu e treba bez posebnog traženja svakog 18. u mesecu, zajedno sa mese nim situacijskim izveštajem, dostaviti i ovakav pregled, a prvi put 18. 3. 44. za vreme od 16. 2 — 15. 3. 44.

Na elnik štaba
(potpis ne itak)
Potpukovnik zašt. policije

BR. 138

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 25. FEBRUARA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI BREŽICE O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU DONJE ŠTAJERSKE¹

**Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj
III odeljenje
B. br. 150/44. pov.**

POVERLJIVO

Maribor, 25. feb. 1944.—

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
na ruke SS hauptšarfireru A j h e l b u r g u oViA

Brežice
ul. Adolfa Hitlera 39

Predmet: Izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj
Stvar: teku a
Priloga: 1. ,

U prilogu se dostavlja izveštaj o situaciji i raspoloženju u Donjoj Štajerskoj.

SS-hauptšarfirer
Maribor, 25. feb. 1944.

Komandant policije bezbednosti i službe
bezbednosti u Donjoj Štajerskoj

Problem bandi stoji kao i pre na prvom mestu interesovanja stanovništva Donje Štajerske.

Mnogo se raspravlja o velikoj grupi bandita koja je upala iz Hrvatske.² Me u stanovništvom se uopšte govori o blizu 1000 ljudi koji su dobro opremljeni i koji imaju tovarna grla i minobaca e.

O tome koliko se uspelo da se ova grupa bandita suzbije, postoje razli ita mišljenja.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 153/1.

² Odnosi se na 14. diviziju NOV i POJ. Vidi dok. br. 107, 141 i 147.

Različitost se objavljuje, da su ovu grupu naše angažovane snage (policija, Vermaht, Vermaht, oružani SS) jako potukle i delom razbile. Ali većini je uvek do sada polazilo za rukom da se izvuče iz opkoljavanja. Pominje se broj od 100—200 poginulih ali da su i gubici naših jedinica veliki.

Mišljenje nema kog i Nemcima naklonjenog stanovništva o sadašnjim angažovanim sredstvima i uspesima u suzbijanju bandi, kao i uticaj na držanje i zauzimanje stava celokupnog stanovništva Donje Štajerske opet su bili predmet raspravljavanja u ovdašnjem izveštaju o situaciji. Promena u ovome za sada nije nastupila.

Evo nekoliko primera iz raznih izveštaja o broju, deliktima, naoružanju i suzbijanju bandita:

21. 2. 1944. došlo je u Solavu, opština Luče, 16 naoružanih bandita i iz tamošnjeg vatrogasnog doma opljačkalo 12 vatrogasnih uniformi, 25 šlemova i 30 l benzina. U isto vreme 4 bandita opljačkalo su od jednog trgovca 20 l jabukovača. Naoružanje: puškomitraljez, automati, puške i ručne bombe. Odeća: policijske i vatrogasne uniforme kao i civilna odeća.³

22. 2. 1944. Izvidnica jake borbene snage, jačine 66 vojnika, krenula je prema Mariji Creti i tamo zapodela vatreni okršaj sa oko 400 bandita.⁴ Marija Creta i kućane koje su se tamo nalazile bile su posednute od bandita i grupa je morala uz gubitak od 2 poginula i 3 ranjena da prekine vatreni okršaj. Oba poginula su ostala i usled jake neprijateljske vatre nisu mogla biti sklonjena. Neprijatelj je imao oko 30 do 40 poginulih. Banditi su hteli u Creti da opkole akcijsku grupu.

21. 2. 1944. u 20,30 časova kod zemljoradnika Rudolfa Napreta, opština Hrastnik, neko je zakucao i tražio da ude. Na pitanje ko je došao se odgovorilo: »Nema ka žandarmerija«. Na to je otvoreno i 3 maskirana i pištoljima naoružana bandita ušla su unutra. Jedan bandit držao je ukućane u šahu, dok su ostala dvojica izvršila pretres kuće. Oteto je: 20 kg slanina, 20 jaja, 3 kg kobasica, 6 l rakije i dr. Trima kućanima posednika odsećena je kosa.

21. 2. 1944. u 3.00 časova došlo je kod posednika Grabnera u Gmajni br. 7, opština Slovenjgradec, oko 100 bandita, među kojima i dve žene. Opljačkali su 2 svinje u težini od oko 100 kg. Svinje su na licu mesta zaklali i skuvali. Jedna grupa akcijskog voda iz Slovenjgradca krenula je u izviđanje prema Gmajni. Jedan pripadnik Vermahta je odveden.

³ Akciju su izvele jedinice Isto nokoruškog odreda, koje su se u to vreme nalazile na tom sektoru. Vidi dok. br. 94.

⁴ Vidi dok. br. 78.

23. 2. 1944. krenulo je iz Št. Jošta više grupa bandita u zapadnom pravcu, za Lukež. U pitanju je *oko 500 ljudi*. Poslednja grupa terala je pred sobom više grla stoke.

22. 2. 1944. oko 20.00 as. došla je u selo Vrhpolje, opština Reica, banda verovatno *ja ine 60 do 80 ljudi*. Upali su u jednu trgovinu i opljaкали ve u koli inu namirnica, tekstila i galanterijske robe.

22.2. 1944. u 23.00 asa došlo je u Rihterberg, opština Zagorje, kod jednog trgovca i više posednika *oko 80 bandita*. Naoružanje: italijanske vojni ke puške, pištolji i ru ne bombe. Ode a: vermanšaftske, policijske kao i srpske uniforme i civilna ode a. Oplja kano: jedan jaha i konj, 80 kg svinjskog mesa, 30 suvih kobasica, pšeni no brašno, raženo brašno, 50 kg masti kao i druge namirnice i ku ni predmeti.

21. 2. 1944. u 22.00 asa više posednika iz Graške Gore, opština Vodrež, javili su o *prolasku 1000 bandita* kao i više žena. Naoružanje: puškomitraljezi, automati, puške, revolveri, ru ne bombe, kao i minobaca i. Ode a: vermahtske, vermanšaftske i policijske uniforme kao i civilna ode a. Oplja kali su namirnice i delove ode e. Na podru ju izvode akciju Vermaht, Vermanšaft i policija.

23. 2. 1944. Kod posednika Ramšaka u Kalu, opština Hrastnik, srez Trbovlje, došlo je 22. 2. 1944. *oko 100 bandita*. Naoružanje: automati, karabini i ru ne bombe. Oplja kali namirnice. Ode a: nema ke vojne uniforme i civilna ode a.

22. 2. 1944. u 13.00 as. došlo je kod 3 posednika u Planini, opština Ljubno, *oko 60 bandita*, koji su zaklali jednog vola i opljaкали ve e koli ine namirnica. Zadržali su se oko 6 asova. Stražari su se zadržali do no i i držali su stanovništvo u šahu. Ode a: razli ite uniforme i civilna ode a. Naoružanje: automati, puške, lova ke puške i ru ne bombe.

23. 2. 1944. pojavilo se u selu Dednja Vas više grupa bandita *ja ine do 40 ljudi* i povele sa sobom 7 osoba. Ode a: vermanšaftske, policijske i SS uniforme kao i civilna odela. Naoružanje: 1 puškomitraljez, više automata, puške i ru ne bombe.

22. 2. 1944. do 23. 2. 1944. došla su kod 3 posednika u Mozirje i Rozenberg *12 bandita* i opljaкали jedno tele težine 60 kg, kao i ve e koli ine namirnica.

23. 2. 1944. u 6.00 as. dva bandita, u policijskim uniformama i naoružani puškama, prinudno su regrutovali u opštini Ljubno

pripadnika Vermahta na odsustvu Martina Juvana, vojna pošta 02380.

U noć na 24. 2. 1944. na državnom putu 95 Celje — Ljubljana kod raskrsnice, opština Vransko, posećeno je 30 telefonskih stubova i postavljeno popreko preko drumu.

24. 2. 1944. došlo je na seosko imanje Stari trg, opština Slovenjgradec, 50 do 60 bandita. Zapalili su celo seosko imanje. Naoružanje: 2 puškomitraljeza, više automata i puške. Ode a: vermahtske i vermanšaftske uniforme kao i civilna ode a. Opljačano: 1 svinja teška oko 200 kg. Dve grupe akcijskog voda iz Slovenjgradeca krenule su u poteru. Do sada nije bilo dodira sa neprijateljem. Zand, stanica Braslove javlja 24. 2. 1944. u 8.45. as.: Posednici Mateinšek iz Dobrovlja, opština Braslove, došla su 2 bandita i opljačali jednog vola težine 700 kg. Ode a: civilna. Banditi su govorili savinjskim dijalektom.

BR. 139

IZVEŠTAJ NEMA KE ZANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 25. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O MINIRANJU PRUGE IZME U ZAGORJA I SAVE¹

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Donja Štajerska Br. delovodnika 365

Zagorje, 25. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj, obaveštajni punkt — Donja Štajerska, Maribor.

Maribor

Predmet: Pojava bandita, razaranje koloseka državne železnice izme u Zagorja i Save.

Veza: prethodno telefonski.

24. 2. 1944. u 4 asu i 40 min. banditi su sa 2 eksplozije digli u vazduh obe šine desnog žel. koloseka u pravcu Zagorje — Sava.² Prvo razaranje bilo je na 390.438-mom km i od prve

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 101/1—2.

² Vidi dok. br. 90 i 147.

šine istrgnuto je 60 sm a od druge 40 sm. Drugo razaranje bilo je na 390.363- em km i usled razaranja jedna šina se tako iskri- vila da je morala biti zamenjena.

Dalje, istog dana u 5 as. i 08 min. usled eksplozije na 390.453- em km, u istom pravcu, levi kolosek je bio toliko ošte- en da se jedna šina morala zameniti. Pod drugu šinu tako e su postavljene mine ali nisu eksplodirale. Bilo ih je ukupno 4 koje je žandarmerija iz Save uklonila i predala vojnoj patroli iz Zagorja. Mine su engleskog porekla i nalaze se kod vojne straže u Zagorju.—

Nije bilo materijalne štete na vozovima ni ljudskih žrtava. Saobra aj je u toku popodneva ponovo uspostavljen.

Traganja za banditima ostala su do sada bezuspešna.

Dostavlja se na znanje:

K-di sreske žand. Trbovlje.

Video! (potpis ne itak)
žand. Hauptw.

Rut
Zand. Hauptw.

BR. 140

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMA KOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 21. DO 24. FEBRUARA 1944 GODINE¹

Izveštaj o bandama

POVERLJIVO!

Izveštaj stanice Stražiš e, 23. 2.:²

3.55^h uo je naš osmatra na kuli ?z pravca Zg. Bitnje lavež pasa i korake. Upu ena izvi a ka patrola.

4.00^h puškaranje u Stražiš u.

4.10^h patrola imala dodir sa neprijateljem, žandarm-rezervista Johan Dorner teže ranjen (metak u plu a), Mstr. Braun teže ranjen (metak u stomak).

4.48^h žandarmerijski Hptw. Lener nestao

4.50^h Mstr. Braun podlegao ranama

5.15^h žandarmerijski Hptw. na en mrtav (Srez Kranj)

23. 2. banditi su nasilno upali u zgradu bioskopa u Stražiš u — 30 koraka udaljenu od zgrade stanice i porazbijali tamo sav nameštaj Nema kog fronta rada i delimi no seoske grupe NSDAP-a kao i bioskopsku aparaturu. Ostala ošte enja kao i nestanak stvari od vrednosti treba tek da se ustanove. Srez Kranj.

23. 2. Izveštaj stanice Golnik:

Žandarm iz rezerve Johan Dorner, koji je u sudaru sa banditima u Stražiš u teško ranjen, podlegao je ranama 23.2. u 09.00 as. u bolnici Golnik. Srez Kranj.

3

22. 2. u 19.00 razoren je jedan železni ki krak ovdašnje železnice pruge na dužini 30—40 sm, oko 600 m severno od žel. sta-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

¹ Vidi dok. br. 103.

³ Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 22. do 24. februara 1944, mobilisale 35 ljudi.

nice Bohinjska Bela. Dizanje u vazduh usledilo je neposredno pošto je putni ki voz Jesenice — Bohinjska Bistrica prošao preko mesta sabotaže. Tri dalje detonacije ule su se oko 14.45 . iz pravca Bleda. Srez Radovljica.

22. 2. oko 20.20 . banditi su zapalili zalihe dasaka pilane Valentina Mule-a (Mulle) u Bled — Re ici. Izgorelo je oko 300 m dasaka u vrednosti od 18.000 — 20.000 rajhsmaraka. Srez Radovljica.

22. 2. u 18.45 . oko 3 km isto no od Kranjske Gore izgorela je navodno jedna senara. U 20.30 . 1 km isto no od Kranjske Gore izgorela je jedna stara napuštena pilana. Bez sumnje je re o paljevini od strane bandita. Srez Radovljica.

23. 2. patrola pratnje voza Jesenice, pod komandom Mstr. Bekera javlja da se putni ki voz 931, koji polazi iz Kranja u 10.31, u 11.25 nalazio na oko 700 m od stanice Oto e. Pri tome je usledila eksplozija u stanici O. Voz je zako io i stao na 50 m od stani ne zgrade. Zgrada stanice je usled eksplozije jako ošte ena. Patrola je odmah obezbedila voz i pošla u stani nu zgradu. Otpravnik voza obavestio je da je 6—8 bandita izvršilo miniranje zgrade i posle su pobešli u šumu preko puta stanice. Posle 20 min. voz je nastavio put i pratnja voza ponovo je preuzela obezbe enje voza. Izveštena je žandarmerija u Ljubnom. Srez Radovljica.

Jedan podoficir iz desetine za izgradnju telegrafске mreže kopnene vojske javlja da je u no i na 23.2., na putu izme u Šenura i Sp. Brnika, oboreno 60 vojnih telegrafskih stubova i da je kabel na više mesta prese en. Srez Radovljica.—

Odeljenje Gorenja Vas: banditi su prilikom otvaranja vatre na Gorenju Vas upotreбили laku artiljeriju i minobaca e, severoisto no mitraljeze. 20 teških, 30 lakih udara. Manja ošte enja na privatnim ku ama. Srez Radovljica.

Od 21. — 22.2, prema izveštaju poverenika, 400 bandita oplja kali su stoku iz Zabrekve kod Selca. Srez Radovljica.

23. 2. u 16.50 . banditi su napali jednu žand. patrolu 1/6 stanice Bohinjska Srednja Vas kod raskrsnice puta Jerka. Pri tome su poginuli Mstr. d. Sch.⁴ Lukas Risius, Hwm. d. Sch.⁵

* Majster zaštitne policije

⁵ Hauptvahtnajster zaštitne policije = podoficirski in u nemačkoj policiji i žandarmeriji.

Hajnrih Brahman, rez. Obwm. d. Sch.⁶ Kurt Dikman, Obwm. d. Gd. d.⁷ Rez. Hans Vajncirl, Wm. d. Gd. d. R. Adam Krajeberger i Owm. d. Sch. d. R. Fridrih Rup. Banda verovatno ja ine 40-60 ljudi. Srez Radovljica.

Kranj: tri hapšenja zbog veze sa bandama.

24.2. Prema obaveštenju rukovodioca saobra ajne službe Kranj lakše je ošte en jedan most izme u Sentjošta i Kranja.⁸ Saobra aj se odvija bez zastoja. Srez Kranj.

22. 2. u 19.00 . upala su 3 bandita u zgradu bioskopa u Domžalama i uništili jedan projekcioni aparat i zate ene filmove. Srez Kamnik.

U Domžalama su u no i na 23. 2. rastureni leci i na jednoj ku i prika en plakat sa Titovom slikom. Srez Kamnik.

22. 2. u 20.00 . banditi -su zapalili gospodarsku zgradu zamka Križ (sev. od Komende) koja je izgorela do temelja. Uništene su poljoprivredne mašine i zalihe sto ne hrane. Srez Kamnik. U no i na 23.2. rastureni su u gradskom podru ju Kamnika leci komunisti ke sadržine.

22. 2. u 20.00 . izgorela je u blizini zamka Krumprek (južno od Doba) jedna senara sa 27.000 kg sena. Požar su verovatno podmetnuli banditi. Dalje, iste no i na putu Dob — Krumprek rastureni su komunisti ki leci i na istom putu, oko 5 km južno od Doba, banditi su postavili drumsku prepreku obaranjem stabla. Srez Kamnik.

Prema izveštaju carinskog komesarijata u Šmartnom pri Litiji 23. 2. otvorena je vatra na patrolu carinske zaštite u Debe ama (jugozapadno od Smartnog) sa padina koje se nalaze preko puta Debe a. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Srez Kamnik.

24.2. izme u 01.00 — 02.00 . pojavila se na putu Vransko — Trojane jedna banda ja ine nekoliko stotina ljudi i poobarala na dužini od 500 m. telefonske stubove. Ode a: nema ka policiska i vojna uniforma. Srez Radovljica.

Primljeno: 25. 2. 44.—

⁸ Obervahtmajster zaštitne policije

⁷ Obervahtmajster žandarmerije

⁸ Vidi dok. br. 103.

podoficirski inovi
u nema koj policiji
i žandarmeriji.

BR. 141

IZVEŠTAJ KOMANDANTA NEMA KOG OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ O TOKU I REZULTATIMA BORBI OD 5. DO 26. FEBRUARA 1944. GODINE¹

Borbeni izveštaj

0 akciji za uništenje partizana u Donjoj Štajerskoj
od 6 — 26. 2. 1944.²

— Uništenje 14. slovena ke komunist, divizije —

5. 2. 44. saznalo se da se na hrvatskoj teritoriji, prema Kunšperku u srezu Brežice, prikuplja 1000 — 1500 partizana sa namerom da upadnu u Donju Štajersku.
6. 2. 44. 649. bat. Landesšicen puka javlja da je kod Prelaskog (8 km severno od Kunšperka) jedna ja a grupa bandita prešla državnu granicu i na cesti za Kozje, u 21.45 asa, otvorila vatru na jedan automobil pograni ne finansijske straže (sopstveni gubici: 3 ranjena). Jedna naša izvi a ka grupa, upu ena no u iz Kozja za Bu e, napadnuta je 1 km zapadno od Bu a jakom mitraljeskom i minobaca kom vatrom. Nakon duže borbe banditi su se povukli pod zaštitom no i. (Sopstveni gubici: 2 mrtva, 1 ranjen. Neprijateljski gubici nepoznati.) Komandant 18. Landesšicen puka odlu io je da sa snagama koje su raspore ene na podru ju Kunšperk — Kozje — Planina, oja anim delovima 611. Landesšicen bataljona, nastavi gonjenje bandita na zapad radi uništenja i istovremeno da zatvori put Kunšperk — Pod etrtek, kako bi spre io bandu da se povu e preko granice. Dodir sa grupom bandita bio je u toku no i izgubljen. Iz više izveštaja
7. 2. 44. stanovništva proizilazi da su se banditi u no i na 7. 2. 44. izme u 23.00 i 02.00 asa povukli preko Drenskog Rebra — Prevorja na Žusem — Zamark. Ja inu bande stanovništvo je procenilo na 3000 ljudi, sa teškim pešadijskim naoružanjem i oko 100 konja, i imaju nameru da se do epaju planine Pohorje.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 105/III—1.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 142, 144, 146 i 147.

Komandant 18. Landesšicen puka 7. 2. pre podne premestio je svoje komandno mesto u Slivnicu i preuzeo rukovo enje nad svim do sada angažovanim jedinicama.

U to vreme stoje na raspoloženju:

3 ete 649. Landesšicen bataljona, manji delovi 611. i 922. Landesšicen bataljona, poterni odred 18. Landesšicen puka, akcijska baterija 438. divizije za narotu upotrebu i 48. tenkovska lova ka eta, koje su u me uvremenu bile alarmirane i 7. 2. preba ene u Slivnicu, jedna policijska eta i jedan policijski akcijski vod, koji su stavljeni na raspoloženje samo za prvi dan te 8. 2. bili povu eni; dalje, neke alarmne ete Vermanšafta, pod vodstvom saveznog vo e Stajndela. Operativni štabovi ne nalaze se kod jedinica. Ni komandant 18. Landesšicen puka ne raspolaze sa štabom, niti sa bilo kakvim sredstvima za vo enje operacija. Komandovanje je isklju ivo upu eno na kurire i na javnu telefonsku mrežu. Taj nedostatak došao je do izražaja slede ih dana kad su izveštaji stizali sa zakašnjenjem, ili ak nisu ni stigli, te su naše preduzete mere gotovo u svim slu ajevima bile u zakašnjenju.

Na osnovu situacije od 7. 2. pre podne komandant 18. Landesšicen puka odlu io je da stegne i okruži banditsku grupu na uskoj teritoriji. Za ovo su bile angažovane: 2 Landesšicen ete preko Pilštanja na Zusem, 1 Landesšicen eta od Planine preko Puherberga na Zusem, kao i poterni odred 18. Landesšicen puka iz Slivnice ka jugu na Puherberg, polic. eta na jugoistok i 48. tenkovska lova ka eta na istok ka Lokama, sa zadatkom izvi anja ka jugu i zapadu, polic. akcijski vod severno od drumu u izvi anju ka Lokama. Poterni odred 18. Landesšicen puka, sa delovima Vermanšafta, sukobio se posle podne kod s. Jelce sa banditima i nakon duže borbe odbacio ih na Zusem (sopstveni gubici: 3 mrtva, 7 ranjenih, neprijateljski gubici nepoznati, jer banditi mrtve i ranjene odnose sa sobom).

1 Landesšicen eta je kod Gubna naišla na ja i neprijateljski otpor, koji sopstvenim snagama nije mogla da slomi. I dalje je u dodiru s neprijateljem.

8. 2. 44. U no i na 8. 2. sopstvenim izvi a kim delovima, koji su kod Prevorja naišli na neprijatelja, i na osnovu izveštaja mesnog stanovništva, utvr eno je da se

glavnina neprijateljskih snaga povukla sa područja Zusem, preko Prevorja, prešla preko drumca Pilštanj — Planina, koji je sa obe strane mesta prelaza bio obezbeđen brojnim zasekama, na jug i izmakla na sektor Bohora, dok su zaštitnice prema zapadu povučene na područje Loke — Podvine. Ovi pokreti izvođeni su i u toku prepodneva 8. 2.

Udruživanjem više jedinica Operativni štab je obrazovao borbene grupe, kako bi se time omogućilo kakvo-takvo komandovanje. Bobrena grupa Fruvirt (jedinice Landesšicen) angažovana je na Prevorju da bi od glavnine odvojila i uništila delove bande koji još nisu prešli drum Sentjur — Pilštanj. Bobrena grupa Lojevski (motorizovane jedinice: tenkovska lovačka eta i akcijska baterija) bila je izbačena ka Planini, sa zadatkom da produži drumom Pilštanj — Planina do Fužina (Zagorje), da zatvori put na mestu prelaza i onemogući dalje prelaze preko drumca. Bobrena grupa Kalmbah (jedinice Landesšicen), od koje je kasnije stigla borbena grupa Fruvirt, primila je zadatak da napadne delove bandita na području Loke i da produži do drumca Planina — Sentvid. Vermanšaft zatvara drum Pilštanj — Prevorje u pravcu istoka. Komandno mesto Operativnog štaba bilo je u 16.00 časova premešteno u Planinu. U to vreme nastala je jaka snežna vejavica. Nakon dolaska u Planinu utvrđeno je da su prekinuti svi vodovi javne telefonske mreže.

Bobrena grupa Lojevski zabunom je skrenula sa drumca Planina — Sentvid na jug u pravcu Sevnice i kod Zage u smaknutoj koloni upala usred jake banditske grupe. Došlo je do žestoke borbe u kojoj se u naročito teškoj situaciji našla akcijska baterija, nije je ljudstvo silom prilika bilo ukrcano na kamione a oružja i priključna. Uprkos toga otkačeni su topovi i sa otvorenih vatrenih položaja direktnim gađanjem prihvaćena je borba sa banditima. Nakon toga banditi su pobjegli, mada su bili brojno nadmoćni. (Sopstveni gubici: 2 mrtva, 7 ranjenih; neprijateljski gubici: 16 mrtvih i preko 30 ranjenih.)

Bobrena grupa nije mogla dalje izvršavati primljeni zadatak zbog mraka. Ostala je u Sentvidu.

Bobrena grupa Kalmbah je, nakon borbenog dodira sa zaštitnicama kod kote 595, sev. od Planinske Vasi, po planu dostigla drum Planina — Sentvid.

Izvi a ki eskadron W.K.U.L. XVIII, koji je u me-
vremenu stigao u Slivnicu, bio je u toku 8. 2. povu-
en u Planinu i tamo je primio nare enje za obezbe-
enje.

Zatim je stigla i jedna žandarmerijska eta te je pre-
ba ena u Sentvid na raspoloženje Operativnom štabu.

9. 2. 44. U no i na 9. 2. neprijatelj uspeo da neometano pre-
baci preostale delove sa podru ja Loke na jug, na
sektor Bohora. 9. 2. morali smo ponovo da uspostavl-
ljamo dodir sa neprijateljem.

Jedno ja e sopstveno izvi a ko odeljenje dovedeno
je iz Planine na Bohor. 2 polic. oklop, izvi a ka kola,
koja su po specijalnom zadatku stigla iz Ljubljane,
bila su privremeno pot injena Operativnom štabu i
sa jednom komandom Vermanšafta angažovana za
prodor iz Planine u Pilštanj. Oko 1500 metara isto-
no od Sentvida ta jedinica je naišla na mnogobroj-
ne i dobro zaposednute drumske prepreke. Zbog toga
je od izvi a kog eskadrona, tenkovske lova ke ete,
oklopnih izvi a kih kola, akcijske baterije i Verman-
šafta obrazovana borbena grupa Litih, koja je pri-
mila zadatak da krene drumom preko Fužina (Za-
gorje) za Pilštanj i da uspostavi vezu sa tamošnjim
Landesšicen jedinicama. Izvo enje tog zadatka tra-
jalo je itav dan. Borbena grupa je o istila drum od
mnogobrojnih zaseka i oterala obezbe enja i zaštit-
nicu bandita koji su se kasnije povukli na Bohor.

Borbena grupa Fruvirt (Landesšicen jedinice) koja
je bila angažovana u gonjenju bande na Bohor, u
17.00 asova sukobila se kod kote 770 sa banditskim
grupama te je nakon duže borbe pra ene velikim
gubicima bila prinu ena da se povu e u Sentvid. Ve-
za sa izvi a kim odeljenjem, upu enim na Bohor,
nije se mogla uspostaviti. (Sopstveni gubici: 3 mrtva,
14 ranjenih.) Neprijateljski gubici nisu utvr eni.

Delovi Landesšicen jedinica bili su radi obezbe enja
angažovani na cesti Planina — Sevnica. Sopstveno
izvi a ko odeljenje utvrdilo je da su na tom drumu
srušena dva mosta, ija se opravka može izvesti sna-
gama okolnog stanovništva.

Ovaj dan, u kojem smo pretrpeli istinski neuspeh,
jasno je pokazao da su angažovane snage, i pored po-
stepeno pristižu ih poja anja u ja ini itavih jedi-
nica ili delova jedinica, nedovoljne za uspešnu akciju
protiv jake, vojni ki organizovane, dobro naoružane

i vo ene grupe bandita, da su sopstvene jedinice ve-
im delom nepodesne za borbu u planini i da primi-
tivna sredstva komandovanja onemogu avaju blago-
vremeno i uspešno sprovo enje sopstvenih namera.
Uve e 9. 2. jedno sopstveno izvi a ko odeljenje na-
lazilo se na jugoisto nim padinama Bohora bez do-
dira sa neprijateljem, a dodir je izgubljen i na osta-
lim mestima, jer su se zaštitnice neprijatelja povukle
u Bohor. Može se samo pretpostavljati da banditske
grupe drže zaposednutu liniju Bohor — Osli a (k.
863) a da glavnina logoruje na podru ju južno od te
linije. Operativni štab odlu io je da 10.2. zauzme li-
niju Bohor — Osli a i da na taj na in ovlada ita-
vim Bohorom. Pošto se može pretpostaviti da e
neprijateljska banda pokušati da pre e granicu u
pravcu istoka ili jugoistoka, to e Bohor, na liniji
ceste Pilštanj — Kozje — Podsreda — Koprivnica
— Rajhenburg u pravcu istoka i jugoistoka, biti za-
tvoren.

10. 2. 44. u zoru odred Kalmbah (Landesšicen jedinice), po eo
je da nastupa od Planine prema Bohoru. Ova borbe-
na grupa je na istom mestu kao prethodnog dana
borbena grupa Fruvirt naišla na jakog neprijatelja
koji se ukopao. Došlo je do borbe sa promenljivom
sre om u toku koje su banditi napadom odba eni. U
gonjenju je borbena grupa Kalmbah po otpornim
ta kama zaposela liniju na Bohoru sve do Debelog
vrha.

Borbena grupa Litih (izvi a ki eskadron i motor,
žand. eta) tako er je u zoru po ela da nastupa od
Fužina (Zagorje) na Osli u. Neprijateljske zaštitnice
izmakle su na jug. Posle podne 10.2. itava borbena
linija na Bohoru nalazila se u našim rukama. Više
neprijateljskih napada na ovu liniju bilo je odbijeno.
Tek u no i 9/10. doznalo se da su slabije banditske
grupe 9.2. kod Koprivnice pokušale da se prebace
preko ceste Podsreda — Rajhenburg na jug ali su ih
delovi Vermanšafta odbacili. Sem toga, banditi su
9.2. zaposeli Senovo (Rajhenštajn) i okružili žandar-
merijsku stanicu. 10.2. slabiji sopstveni delovi iz Raj-
henburga upu eni su u pravcu Senova. U Senovu ni-
su zatekli bandite. Banditi su se povukli u pravcu
severa, a pre toga su digli u vazduh rudni ko okno i
separaciju. Zandarmerijska stanica se držala. U toku
dana je na više mesta došlo do dodira s neprijate-

Ijem. Dobio se utisak da banditi ispituju itavu za-
pre nu liniju, kako bi pronašli mesto za proboj. U
me uvremenu su, prikupljanjem svih raspoloživih
snaga: jedinica Landesšicen, carinske pograni ne
straže, žandarmerije i Vermanšafta, zaposednuti svi
važniji prelazi^preko Save izme u Rajhenburga —
Sevnice i Zidanog Mosta. Zatvaranje Bohora u pra-
vcu zapada izme u Planine i Sevnice moglo se izve-
sti samo delimice. Nova, Operativnom štabu prid-
data jedinica Policijske brdske lova ke ete, koja je
bila angažovana za zatvaranje tog pravca, zbog veli-
kog snežnog nanosa i vejavice, nastale to ve e nije
mogla da dostigne odre eni rejon.

Operativni štab je u toku 10.2. premestio svoje ko-
mandno mesto u Pilštanj. Snežna vejavica je u toku
no i postajala sve ja a. Zbog velikih nanosa ve ina
drumova je neprohodna za motorna vozila.

11.2. Snežna vejavica i dalje traje nesmanjenom ja inom
i u velikoj meri onemogu uje sopstvene poduhvate.
12.2. pre podne, po zapovesti 438. divizije za naru itu
upotrebu, komandu nad svim angažovanim snagama
preuzeo je komandant W.K.U.L.,³ koji se u toku 8, 9,
i 10. upoznao sa situacijom na podru ju operacija.
Na njegovo traženje W.K.U.L. Maribor obrazovao
jedan brdski lova ki bataljon — stavljen na raspo-
loženje za akciju — koji je 11. 2. motornim vozilima
krenuo ka Planini. Cela motorizovana kolona zagla-
vila se u snegu. Nastupni marš morao se, dakle, od
Sentjura izvesti peške. Tako je bataljon tek u no i
od 11/12. stigao u zonu prikupljanja Planina — Sen-
tvid.

Sopstveno izvi anje je usled ^tsnežne vejavice ote-
žano, pokreti motornim vozilima su zbog visokih
snežnih nanosa nemogu i. Veze sa pojedinim jedini-
cama, koje su do tada održavane motoristima, pre-
kinute su te su se mogle održavati samo kuririma —
pešacima. Usled toga u toku prepodneva 11.2. nisu
pristizali nikakvi izveštaji o neprijatelju.

Poželjno je pro ešljati i o istiti itavo podru je Bo-
hora. Borbena grupa Kalmbah (Landesšicen jedini-
ce) angažovana na Bohoru, u akciji na snegom po-
krivenoj planini bila je jako iznurena te za ovo i-
š enje ne dolazi u obzir. Borbenu grupu treba da

³ Podoficirska škola XVIII vojne oblasti u Mariboru.

smeni brdski lovački bataljon W.K.U.L. i iš enje podru ja Bohora treba da se sprovede snagama ovog bataljona. Taj bataljon stigao je u rejon prikupljanja tek u toku no i 12.2. nakon napornog marša, te mu je tako er bio potreban kra i odmor.

Prvi izveštaj o neprijatelju koji su pristizali od strane civilnog stanovništva, kao i jedna slu ajna vest našeg motoriste, na koga je i na još jedno vozilo na drumu Sevnica — Planina izvršen napad, te njihova vozila zapaljena, ukazuju da je u toku no i 10/11. jaka grupa bandita prešla cestu Sevnica — Planina prema zapadu i povukla se u pravcu Poljana. Jedna druga grupa bandita, ja ine oko 500 ljudi, nalazi se u rejonu Stranje i kre e opštim pravcem na zapad. Može se pretpostaviti da e ova grupa bandita i i za delovima koji su se povukli u pravcu Poljana.

Operativni štab je odlu io da izme u Sevnice i Zidanog mosta poja a zatvaranje doline Save i da zatvori dolinu Savinje izme u Zidanog Mosta i Gra nice, kao i dolinu Jurkloštera izme u Gra nice i Jurkloštera. Za ovo stajale su na raspoloženju isklju ivo snage Vermanšafta, koje su posebnim vozom preba ene iz Rajhenburga u Rimske Toplice, jer je transport motornim vozilima zbog snežnih nanosa bio nemogu . S obzirom na nastale teško e, sopstvene akcije mogle su se izvesti tek 12.2.

12. 2. U toku no i 12. 2. zbog guste snežne vejavice, nije došlo do dodira s neprijateljem. Pre podne 12. 2. nebo se razvedrilo.

Borbena grupa Kalmbah bila je izvu ena i radi odmora preba ena u Planinu. Bobrena grupa Litih (izvi a ki eskadron i žandarmerijska motorizovana eta) otpo ela je pro ešljavanje podru ja Bohor od zapre ne linije preko Stranja ka Zabukovju. Delovi Vermanšafta pro ešljavali su i istili podru je oko Raštanja (Senovo).

Borbena grupa Maune (brdski lovački bataljon W.K.U.L. i policijska brdska lova ka eta) nadirala je duž drumu Planina — Sevnica, sa zadatkom da spre i prelaz preostalih banditskih delova preko drumu, da prinudi banditsku grupu na borbu i da je uništi.

Operativni štab je u 14.00 prešao u Sevicu.

Delovi Vermanšafta, koji su pod rukovodstvom saveznog vo e Stajndla posebnim vozom preba eni u

Rimske Toplice, oko 15.30 asova, na maršu u dolinu Jurkloštera, 2 km isto no od Gra nice, naišli su iznenada na jaku banditsku grupu koja se kretala prema zapadu. Došlo je do žestoke borbe, koja je trajala do mraka. Banditi su bili odbijeni i pobjegli su na podru je oko Lažiša. Sv. Miklavž bio je napadom zauzet. (Sopstevni gubici: 9 mrtvih, 12 ranjenih. Banditi su pretrpeli teške gubitke.)

Iz tog sukoba i daljih obaveštenja nesumnjivo proizilazi da se glavnina neprijateljskih bandi 11. i u toku no i 11/12. prebacila preko druma Planina — Sevnica i nakon kra eg odmora na podru ju Okroglice — Lisca povukla dalje na sever. Prema iskazima seljaka, koji su došli u dodir sa banditima ovi poslednji su se raspitivali za put prema Trbovljama i bez sumnje težili da drumom izbiju tamo. Ja ina te banditske grupe utvr ena je na oko 500 ljudi, koji su sa sobom vodili 50 — 60 konja te bili naoružani teškim mitraljezima i minobaca ima.

Iz izjava zarobljenika i prebeglih bila je u me uvremenu utvr ena ta na ja ina i sastav celokupne banditske grupe. Re je o 14. slovena koj komunisti koj diviziji koja je formirana u 3 brigade, svaka brigada od po tri bataljona. Ja ina banditske divizije iznosi 1200 ljudi. Od teškog naoružanja svaka brigada poseduje 2 laka protivtenkovska topa, 3 srednja minobaca a, 15 — 20 lakih minobaca a, 9 teških mitraljeza i oko 15 lakih mitraljeza. Banda ima zadatak da se u vrsti na nema kom pograni nom podru ju, da izvodi prinudnu mobilizaciju, da terorom i sabotazama uništava nema ka uporišta i ure aje te da preuzme politi ku vlast.

Razvojem situacije od 12.2 posle podne dosadašnje mere više nemaju zna aja. Preduzeto pregrupisanje bilo je zbog snežnih vejavica jako otežano. Zapre na linija: dolina Save — dolina Savinje bila je produžena od Gra nice do Marije Gradec i odatle duž druma, preko Sv. Lenarta na Vrh, do Jurkloštera. 12.2. stigli su u donju dolinu Save delovi 18. SS motorizovane divizije. Na zahtev Operativnog štaba ova je divizija obrazovala jednu mešovitu etu (2 jurišna topa, 1 teški mitraljeski vod, 1 motociklisti ki vod i 1 pešadijski vod), 1 kolonu kamiona (oko 25 tona) i 3 radio-odeljenja. Mešovita SS eta bila je u toku no i angažovana za zatvaranje doline Savinje. Operativni štab imao je nameru da 13.2. od Sv. Lenarta na Vrh,

Marije Gradec i Šmarjete izvrši koncentričan napad i da uništi glavninu banditske divizije prikupljenu oko Lažiša. Bobena grupa Maune je zbog toga bila maršom povučena u Sevnicu i u toku noći odatle posebnim vozom prebačena u Smarjetu.

Provođenje i izvršenje celokupnog poduzetja Böhora bilo je završeno u toku 12.2. Poduzet je i izvršeno od bande. Pronađeni mrtvi banditi i ostali tragovi ukazuju na teške gubitke bande u toku proteklih borbi. Bobena grupa Litih imala je velike gubitke usled smržavanja i odlazi u Sevnicu na odmor. Usled nevremena i saobraćajnih teškoća usporeni su pokreti i pregrupisanje se izvodilo gotovo istavnom na 13.2. Zatvaranje linije Marija Gradec — Sv. Lenart na Vrhu bilo je završeno tek u 04.00 časova.

13. 2. Sopstveno izvršenje, kao i jedinice koje su zorom izbile u poduzet je oko Lažiša, utvrdili su da se jaka banditska grupa, izgleda glavnina banditske divizije, u toku noći povukla od Lažiša preko Sv. Lenarta na Vrhu — Tevča — Sv. Petra na sever i delom na severoistok u pravcu Sv. Ruperta. Da bi se utvrdilo gde se banda nalazi izvršeno je sopstveno izvršenje. Pored toga svi ostali pokreti, ukoliko je to bilo moguće, bili su zaustavljeni i sprovedeno je zatvaranje na istoku na liniji Planina — Sentjur, a na zapadu duž reke Savinje do Celja.

Motociklistički vod, koji je angažovan od Marije Gradec na Sv. Rupert u 11.15 časova kod Tevče naišao je na neprijatelja i pored toga utvrdio da je Sv. Peter zaposednut od neprijatelja. Ostao je u dodiru sa neprijateljem. Snage borbene grupe Maune, koje su bile angažovane u napadu na Lažiše, bile su prikupljene kod Marije Gradec i angažovane za napad na Sv. Peter i dalje gonjenje. Posle podne u žilavoj borbi sa zaštitnicama, koje su se ukopale na dominantnim položajima, bio je zauzet Sv. Peter i banda odbacena preko Olešca na Kanjuce. Neprijatelj je imao veliki broj poginulih koje je delimično brzo sahranjivao. Slede ih dana seljaci su pronašli i sahranili veliki broj mrtvih.

U 15.00 časova Operativni štab je premešten u Laško.

Za poslednja dva dana pokreti neprijatelja dokazuju da se neprijateljska divizija uz kraće odmore nalazi stalno u pokretu, odnosno u bežanju.

Iako se moralo računati sa mogućnošću da banditska divizija težiti za tim da se izvuče na sever " do epa planinskog masiva Pohorje, nije postojala ni kakva mogućnost da se blagovremeno zatvori **drum** Celje — Sentjur.

14. 2. U ranim jutarnjim časovima 14. 2. sopstveno izviđačko odeljenje motociklisti kog voda utvrdilo je da je banditska divizija sa glavninom kod Sv. Lovrenca prešla drum Celje — Sentjur i otišla na sever. Iz obaveštenja stanovništva proizilazi da je ova banditska grupa u 06.15 časova svojim elom dostigla Dobje (5 km jugoistočno od Vojnika). Ovaj razvoj situacije tražio je, pored ostalih mera, da se banditskoj diviziji spreči put na sever, na području Pohorja. Za ovo je potrebno da se celokupne snage, do sada angažovane južno od drumu Celje — Sentjur, prebace na sever, i to na novu zapretnu liniju od Sentjura preko Dramija — Gore — ruševina Zija, dalje, preko Konjiške gore do Konjica, odavde duž drumu Stranice — Frankolovo — Vojnik — Celje. I pored svih teškoća, nastalih usled nedovoljnih sredstava veze, oskudice motornih vozila, zbog snežne vejavice i poledice na drumovima i improvizacije na svim područjima, do mraka 14. 2. blagovremeno je izvršeno zatvaranje.

Borbena grupa Maune, koja je u gonjenju kod Sv. Lovrenca dostigla drum Celje — Sentjur, prikupila se kod zamka Goriča, 4 km severno od Sv. Lovrenca, i primila naređenje da goni banditsku diviziju, da je razbije i uništi.

Svi pokreti su od angažovanih jedinica iziskivali velike napore. To se moralo zahtevati kako bi se banditska divizija, koja je poslednjih dana svojim brzim bežanjem izmicala svakom okružavanju, konačno prinudila na borbu.

Komandno mesto Operativnog štaba premešteno je u Vojnik. Posle podne 14. 2. snage određene za zatvaranje obruba na istoku i delovi borbene grupe Maune, koji su nadirali od Dramlja na sever, naišli su izmeću Gore — ruševina Zie na jakog neprijatelja koji je jakim preprekama od drveća zatvorio drum i držao zaposednute visove zapadno od drumu. Sopstvene snage odmah su prešle u napad i neprijatelja odbacile ka Crešnjici. Borbe su vođene do mraka. Za to vreme obrub je potpuno zatvoren.

Borbena grupa Maune primila je naređenje da 15.2. u zoru krene u napad i da planskim proešljavanjem, nadiru i u skokovima, suzi obru okruženja te neprijatelja, gde god naiđe na njega, napadne i uništi. Pri izvođenju ovih operacija naišlo se tog dana na iste teškoće kao i u prethodnim danima, jer su obaveštenja civilnog stanovništva bila u velikoj meri različita, esto protivna i preterana. 14.2. bilo je n. pr. sa pouzdane strane javljeno da je jedna ja banditska grupa izmakla kroz zapretnu liniju Šentjur — Dramlje na istok. Ovo obaveštenje zahtevalo je naknadnu proveru sopstvenim izvištanjem. Obaveštenje nije bilo potvrđeno. Na osnovu tog iskustva ukazala se potreba da se kod svakog komandnog štaba postavi jedan oficir iz I c, sa zadatkom prikupljanja i proveravanja svih obaveštenja o neprijatelju.

15. 2. Noć od 14/15. protekla je mirno. Eskadron dopunskog izvištanja kog odeljenja br. 2 iz Slovenjgradca, kojeg je 438. divizija za naredbu upotrebu stavila na raspoloženje, bio je kamionima povučen u Vitanje. Kod Straže motorizovana kolona zaglavila se u snegu. Eskadron je maršom, sa više asovnim zakašnjenjem, stigao u Vitanje. U 05.30 asova celokupna banditska divizija, u smaknutom poretku, kod Tesna (k. 374), 3 km sev. od Frankolova, probila je zapretnu liniju u pravcu Lindeka. Približavanje mestu proboja izvršeno je neprijetno, a na mestu proboja zemljište nije pregledno. Snage zapretnice bile su iznenađene i nisu mogle zaustaviti proboj smaknutog poretka. Jurišno oruđe je sa uspehom tuklo bandite koji su se beželi i peli ka zamku Lindek. Jedan vod, koji se u Frankolovu nalazio na raspoloženju i bio upućen u gonjenje, naišao je zapadno od drumca na jake zaštitnice te ostao u dodiru s neprijateljem. (Sopstveni gubici: 2 ranjena; neprijateljski gubici: 2 zarobljena. Prema kasnijim izjavama zarobljenika, banditska divizija je u tom proboju imala velike gubitke.) Eskadron izvištanja kog odeljenja 2, isturen u pravcu Vitanja, odmah je od mlinova, 3 km južno od Vitanja, cestom za Vojnik upućen u napad, kako bi banditskoj diviziji zapretno put. Ovde je još u toku prepodnevno došlo do dodira sa neprijateljskim izvištanjima delovima, koji su posle toga skrenuli na istok.

Našim izviđanjem utvrđeno je da se glavna neprijateljske divizije nalazi na prostoru južno od kote 1092, Stenica.

U toku dana zatvorena je prostorija duž cesta: Vojnik — Frankolovo — Stranica — Vitanje — Nova Cerkev. Za to vreme borbena grupa Maune nastavila je išćenje stare prostorije. Uveče 15.2. banditska divizija je na više mesta izvidala liniju zapretnog obruba. Tokom ovog gonjenja banditske divizije situacija je 15. 2. uveče bila najpovoljnija. Verovatni i mogući prolazi iz ovog obruba bili su poznati. Grupa, koja je do sada već stekla iskustva, svuda se utvrdila u poljskim fortifikacijama. Na težišnim takama izdvojene su rezerve i stavljene u pripravnost.

I pored svega toga banditska divizija je uspela da se 16. 2. u 02.30 časova, kod zamka Socka, probije iz obruba okruženja i umakne na zapad. Proboj je u ovom slučaju izvršen u smaknutom poretku, po svoj prilici sa brigadama. Snage koje su bile angažovane na mestu proboja, boreći se vodovi jedne SS sanitetske jedinice koji su iste noć i iz svog boravišta u Dobrni stavljeni u pokret prema Vojniku i na tom mestu upotrebljeni za pojačanje zapretnih linija, nisu imali dovoljno iskustva i svoj zadatak su shvatili suviše olako. Na taj način je tog dana propao otkrivajući uspeh — uništenje ovog banditske divizije — koji nam je bio tako blizu.

U toku prepodneva je od strane civila i policijskih straža stiglo više izveštaja da se cela banditska divizija probila kroz obrub i umakla u severozapadnom pravcu. Iz istih izveštaja vidi se da je neprijatelj jako oslabljen i iscrpljen. Pre podne se nalazio oko Brda.

Razvoj situacije zahtevao je novo pregrupisanje, a s obzirom na izmešanost jedinica u prethodnim danima, i novo formiranje. U toku ovog pregrupisanja izvedeno je novo pojačanje i to na liniji Vitanje — Sv. Marjeta — Sp. Doli — Huda Luknja te odatle na jug duž železničke pruge do Velenja. Zapretna linija Vitanje — Nova Cerkev ostala je i dalje zaposednuta. 2. lovna jedinica i druge borbene grupe Maune upućene su u gonjenje, sa zadatkom da neprijatelju ne dozvole da se odmori i da ga potisnu ka severu na novu zapretnu liniju. Ostatak borbene

grupe Maune odre en je za rezervu Operativnog štaba i preba en u Straže.

Komandno mesto Operativnog štaba tako er je premešteno u Straže.

Prebacivanje trupa još je uvek jako otežano snežnim nanosima i vejavicama kao i nedostatkom kamiona. Vršeno je u turama i trajalo je ceo dan. I pored svih teško a zapre na linija je do mraka zaposednuta.

Obe lova ke ete, od kojih je jedna upu ena po tragu neprijatelja ka koti 1273, a druga zapadno na Sv. Jošt, imale su ovog dana dodir sa neprijateljskim zaštitnicama samo kod Brd a i utvrdile su da je banda odstupila dalje na severozapad.

No na 17. 2. protekla je mirno. Izveštaji o neprijatelju, primljeni 17. 2. pre podne, javljaju da je glavina banditske divizije zaposela liniju na grebenu Sv. Jošt — Basališ e (kota 1273) i mnogobrojne otporne ta ke na Kozjaku. Prostorija okruženja je veoma velika i na južnoj strani otvorena. Zbog toga je "potrebno da se i na jugu zatvori ili pak da se na taj deo upute pokretne jedinice, koje bi prodirale u zatvorenu prostoriju, prinu avale banditsku diviziju na borbu i nabacile je na sever na našu liniju zapre -nog obru a. Pošto za potpuno zatvaranje prostorije nije bilo dovoljno snaga, preostali delovi borbene grupe Maune su kamionima preba eni iz Straže na prostoriju Dobrna — St. Janž te odatle upu eni u napad na sever na liniju grebena Sv. Jošt — Basališ e. Sve lova ke ete su posle podne naišle na delove banditske divizije. Pošto se na planinski predeo spustila gusta magla, koju neprijatelj vrlo dobro koristi za svoju odbranu, odnosno, ako se ose a nadmo niji i sam prelazi u napad, to se borba ograni ila samo na pojedina ne akcije. Objedinjavanje komandovanja lova kim etama, koje je stavljeno u zadatak kapetanu Mauncu, nije se moglo ostvariti zato što se nije raspolagalo dovoljnim sredstvima veze i što su radio-stanice u toku no i bile neuDotrebljive. Uve e, po mraku, lova ke ete su stigle na liniju grebena. Angažovana baterija, koja se nalazila na položaju kod Straže, posle podne je sa uspehom tukla delove bandita, osmotrene u pojedinim gnezdima na severnoj padini Kozjaka. 17. 2. posle podne, ponare enju Štaba za borbu protiv bandita iz Ljub-

ljane, iz borbe je izvu ena policijska brdska lova ka eta, do sada pot injena borbenoj grupi Maune, i sa_ mo u toku no i preba ena kao rezerva Operativnog štaba u Senflorijan. Umesto ove ete dovedena je i pot injena Operativnom štabu 6. eta 14. SS polic. puka, koja je preba ena u Straže. U toku no i upotrebljena je za poja anje zapre ne linije na odseku Huda Luknja — Velenje.

Prema razvoju situacije 17. 2. sa sigurnoš u se ra u nalo da e banditska divizija u toku no i ili pred zoru 18.2. pokušati da se probije iz okruženja i izvu i se u pravcu severa ili zapada. Operativni štab je preduzeo sve mere da se takav prodor spre i.

18.2.

No u na 18. 2. neprijatelj je na odseku Senflorijan — Sv. Marjeta na više mesta pokušao da se slabijim delovima probije na sever. Isti je u delimice bliskoj borbi odba en. Oko 05.00 asova jednoj neprijateljskoj grupi od 120 — 150 ljudi uspelo je da se na jednom uskom i nepreglednom mestu kod Sv. Marjete prebaci preko drumu i izmakne na sever, savladavši na tom mestu posadu zapre ne linije. Ova grupa je prilikom te akcije minirala drum u pravcu zapada i tako ga zatvorila da je jurišni top, koji je trebalo da u estvuje u ovoj akciji nagazio na minu i bio onesposobljen za borbu. Savezni vo a Stajndl je sa jednom slabom rezervom više puta pokušavao da prese e odstupnicu neprijatelju koji se probio ali u tome nije uspeo.

Policijska brdska lova ka eta u Senflorijanu preba ena je na mesto prodora. Uspelo se da se prodor zatvori i da se glavnina banditske divizije odbaci natriag. Borbe koje su se odvijale u mraku bile su ogor ene. Banditi su imali velike gubitke. Za gonjenje delova koji su se probili u pravcu Sv. Marjete odre ena je 6. eta 14. SS polic. puka. Ova grupa bandita je severno od drumu najpre obrazovala mostobran sa koga je odba ena i posle toga povukla se preko Kuzmana u Glažutsku planinu, ostavljaju i u toku dana iza sebe mnogobrojne leševe. Posle toga gonjenje je obustavljeno.

Ve oko 09.00 asova jedna eta borbene grupe Maune naišla je severno od linije grebena Basališ e — Sv. Jošt na jaku banditsku grupu, koja je bila brojno daleko nadmo nija. Ceta je izvela napad, nanela neprijatelju teške gubitke i posle toga prodrila na

istok. Ovim je eta izgubila vezu sa svojim delovima na nepreglednom planinskom zemljištu. Na liniji grebena angažovani delovi obavješteni su o situaciji. Poslednja zapovest koju su ovi delovi primili doslovnno je glasila: »Vaš novi zadatak je utakmica u tranju, koju vi morate dobiti. Raditi samostalno i prema situaciji«. Ova zapovest je karakteristi na za vo enje borbe pokretnih odeljenja sa banditima. Oni mogu biti samo upoznati sa situacijom i planom višeg rukovodstva a istovremeno im se mora ostaviti potrebna sloboda dejstva.

Nakon jakog udara koji je banditima nanesen kod Sv. Marjete, mora se ra unati s tim da e oni svoj plan probijanja na sever promeniti i pokušati da se probiju i pobegnu na istok ili jug. Zbog toga je preduzeto ponovno pregrupisavanje sa istovremenim sužavanjem obru a okruženja. 18. 2, uve e, sopstvene snage nalazile su se na zapre noj liniji obru a i to: Šenflorijan — Sv. Marjeta — Rošar — Trebuhinja — Sv. Anton — Vitanje — zamak Socka — Socka — Vrba — zamak Gutenek — Klanec. Prostorija na severnoj padini Kozjaka do Sv. Marjete pro ešljana je i o iš ena od neprijatelja.

Lova ke ete borbene grupe Maune nalaze se s obe strane linije grebena, sa frontom prema istoku. Neprijateljska banda se pred pritiskom ovih eta samo polako povla ila. Oko 20.00 asova jedna je eta u naletu zauzela kotu 1273 i utvrdila da neprijatelj odstupa u pravcu juga. U toku no i izgubljen je do dir s banditima.

No na 19.2. protekla je mirno.

19. 2. Jedna lova ka eta, nastupaju i tragom neprijatelj-ske grupe u pravcu juga, u 9.30 asova došla je severno od Brd a u dodir s neprijateljem. Napala ga je i potisnula na zapad u pravcu druma. Sopstveni izvi a ki delovi, koji su sa zapre ne linije istureni napred, isto no od Brd a tako er nailaze na neprijateljja. Svuda gde dolazi do sukoba sa neprijatelj-skim delovima, ovi su odba eni na nepregledno planinsko zemljište. Nastojanje neprijatelja o igledno ide za tim da prona e neki otvor u liniji zapre avanja, da se kroz njega provu e i umakne. Na osnovu toga on je i promenio pravac kretanja te je sa glavninom krenuo na zapad. Na zapadnoj strani sada se nalazi samo jedna lova ka eta i to na liniji gre-

bena kod Sv. Jošta. Izme u Sv. Jošta i Klaneca veza je uspostavljena samo sa patrolama. U ovaj otvor izme u Sv. Jošta i Klaneca posle podne je uba en izvi a ki eskadron br. 2. Zapadni deo zapre ne linije slabo je zaposednut i do mraka više ga nije mogu e poja ati.

Naro ito se moraju ista i akcije lova kih eta, koje po teškom zemljištu, po jakoj hladno i i velikom snegu, a snabdevene samo za najnužnije potrebe, ve danima gone neprijatelja.

20.2.

No na 20.2. protekla je mirno.

Lova ka eta, koja je gonila neprijateljsku grupu, utvrdila je oko 05.00 asova da su delovi neprijatelja južno od kote 1062 probili zapre nu liniju u pravcu zapada. Ovaj izveštaj primljen je u Operativnom štabu tek u 08.20 asova. U 8.45 asova šef železnike stanice Mislinja javlja da su izme u 06.00 i 08.00 asova 2 jake grupe partizana sa tovarnom stokom prešle drum i železni ku prugu izme u železni ke stanice Paka i Št. Brica na zapad u pravcu Cirkovce. Ovaj izveštaj potvr en je sa više strana. Tek docnije se saznalo da je na odseku 2. izvi a kog eskadrone oko 05.00 asova, u potpunom mraku i magli, duže vremena vo ena borba sa neprijateljskim delovima. Neprijateljska grupa je na jednom uskom prostoru, kroz duboko useklu klisuru, pod zaštitom mraka stvarno uspela da se probije kroz slabo zaposednutu liniju na zapad i tako umakne. Dodir sa našim snagama na tom mestu održavala je samo sa delovima, verovatno pobo nicama.

Na osnovu potpuno izmenjene situacije ukinuta je cela dosadašnja zapre na linija i jedinice su posebnim nare enjima upu ene u njihove nove akcijske prostorije. Nova zapre na linija se proteže: raskrsnica puteva severno od Hude Luknje — Straže — Sp. Dovže — Smiklavž — Vodrež — kota 866 — i odatle pravo na jug do Soštanja. Delovi borbene grupe Maune pro ešljali su staru prostoriju te su kasnije, kao rezerva Operativnog štaba, kamionima transportovani u Spodnje Podgorje.

Sopstveno izvi anje i civilni osmatra i utvrdili su da je glavnina bande posle podne logorovala na prostorijski Plešivec. Izgleda da je jako iscrpljena i da ima nameru da tu preno i. Policijska eta, koja se nalazila u gonjenju, do mraka nije uhvatila dodir s neprijateljem.

Naše zapre avanje postavljeno je do pada mraka. Prema razvoju situacije može se računati da će preostali delovi banditske divizije nastojati da preko njihovih već poznatih prelaza uteknu prema zapadu. Iz Glavnog štaba za borbu protiv bandi u Ljubljani naredeno je da se sve policijske snage izvuku i da se pod posebnom sopstvenom komandom upute da blokiraju dolinu Meže. Ovo naredenje zasnovano je na nesporazumu koji je nastao na osnovu jednog sopstvenog nepotpunog izveštaja o situaciji. Ličnom posetom višeg vođe SS i policije, general-lajtnanta Rezenera, taj nesporazum je sledećeg dana objašnjen.

- 21.2. Noćna 21.2. protekla je potpuno mirno. Neprijatelj se verovatno i dalje odmara na prostoriji Plešiveca te nije prilazio niti izvičao ni na jednom mestu nove zaprečne linije. U toku prepodneva utvrđeno je sopstvenim izvičanjem da je glavnina neprijateljske bande krenula iz Plešiveca na severozapad. Između 11.30 i 12.00 časova jedan sopstveni izvičalački avion, koji je tražen pre podne, tukao je neprijateljsku bandu bombama i mitraljezima. Sopstveni izvičalački delovi, koji su sa zapadnog dela zaprečne linije istureni napred, imali su već i dodir s neprijateljskim delovima, koji su izvičali u pravcu zapada. U 15.00 časova jedna neprijateljska brigada, od više stotina ljudi, pokušala je u tri uzastopna napada da se kod Strgara, istočno od kote 866, probije ka zapadu. Uspešnim dejstvom baterije, koja je bila angažovana na tom mestu, svi su napadi odbijeni i pokušaj prodora je potpuno osujećen. Posle 2¹/₂-časovne borbe, koja je u početku vođena s promenljivim uspehom, vođa Saveza Štajndl je na čelu svojih jedinica Vermanšafta izveo protivnapad i odbacio neprijateljsku brigadu 2 km unazad. Neprijatelj je pretrpeo teške gubitke i na mestu borbe morao je da ostavi 21 poginulog.

Pokušaj proboja neprijateljske bande, koji je vršen danju i jakim snagama, ukazuje da ostaci neprijateljske divizije hoće po svaku cenu da se probiju na zapad. Prema ovome može se pretpostaviti da će neprijatelj na nekom drugom mestu ponoviti taj pokušaj. Borbena grupa Maune je u dolini Suhadol i kod Razbora sa 2 čete zaposela prihvatne položaje.

- 22.2 Noćna 22.2 protekla je potpuno mirno. Još pre zore upućeno sopstveno izvičanje utvrdilo je da se jaki

delovi bandita prikupljaju u okolini Ravna. Pošto preko Ravna nekoliko puteva vodi u pravcu zapada koji su tako er poznati kao banditski prelazi, Operativni štab je još pre svanu a kamionima prebacio u Soštanj jednu etu, koju je još imao na raspoloženju, oja anu sa jednim vodom pešadijskih topova iz borbene grupe Maune, i stavio je pod komandu tamošnje borbene grupe. Ovi delovi stigli su u Soštanj oko 09.30 asova. U me uvremenu su banditske grupe kod Ravna ve od 06.00 asova više puta dolazile u dodir sa našom zapre nom linijom ali su svaki put bile odbijene. Od 09.30 — 10.30 asova odbijena su 2 pokušaja prodora bandita i to u delimice hliskoi horbi. U 11.30 asova uspelo je jakim banditskim grupama da se kod Kaplana, severo-severo-Lsto no od Šoštanja, uz teške gubitke probiju na zapad. Lova ka eta, upu ena u napad iz Soštanja pravo na sever — protivno predlogu Operativnog štaba — udarila je u prazno. Ona je odmah angažovana za gonjenje.

Ostaci delova bande su oko 15.00 asova prime eni južno od Zavodnje a oko 16.00 asova kod Razpotnika u Belim Vodama. Ovi preostali delovi imaju samo još nekoliko tovarnih grla i manji broj teških oru a. Municipija im je na izmaku. eta odre ena za gonjenje stigla je u 19.00 asova u Zavodnje i tu se zadržala radi odmora jer je gonjenje u potpunom mraku nemogu e. U me uvremenu, prilago avaju i se novoj situaciji, preduzeto je potrebno pregrupisanje i novo formiranje jedinica.

Sve policijske snage (6. eta 14. SS polic. puka, motorizovana žandarmerijska eta i žandarmerijska akcijska eta) su izdvojene i pot injene majoru Majvaldu. On je primio zadatak da još u toku no i — vozom i kamionima — stigne u Crnu u Koruškoj, da se odatle popne kod Sentvida i kote 1095 na najvažnije prelaze koji vode iz Donje Štajerske za Korušku, te da ih zaposedne kako bi bandi spre io prolaz na severo-zapad u dolinu Meže.

Delovi 18. SS oklopne grenadirske divizije, koji su do tada bili pot injeni ovome štabu, izdvojeni su i prikupljeni da se siede eg dana upute u njihovu diviziju.

Borbena grupa Maune je kao rezerva Operativnog štaba prikupljena u Soštanju. Sve preostale snage kamionima su transportovane u Savinjsku dolinu.

Situacija 22.2. uve e procenjena je prema slede em: neprijatelj je 21/22.2. u svojim pokušajima proboja kod Ravna pretrpeo teške gubitke (ukupno 93 mrtva, 17 zarobljenih, mnogobrojni ranjeni). Sem toga izgubio je mnogo konja, teških oru a i municije. Preostala mu je samo jedna mogućnost i to: da se probije na severozapad u Korušku ili pak na zapad, koriste i ve poznate prelake preko planinskog masiva Raduhe, te da na taj na in izbegne stalno gonjenje. Uostalom, banditska divizija je toliko ošte ena i oslabljena da svoje pokrete može izvoditi veoma sporo, a s druge strane ona e biti primorana — kao što je to bilo za poslednja dva dana — da se bori sa smeloš u o ajnika. Za sopstvene trupe postoji samo još jedna mogućnost i to: da neprijatelja prinudi na borbu i da ga uništi na taj na in što e mu zatvaranjem Savinjske doline spre iti da se probije na jug, odnosno, zatvaranjem najvažnijih prelaza za Korušku, proboj na sever i što e produžiti gonjenje u pravcu planine Raduhe te na taj na in preostale delove prinuditi na borbu.

Na osnovu jednog, sa više strana potvr enog, izveštaja da se jedna ja a banditska grupa, koja je prilikom proboja kod Ravna bila odba ena te je posle toga uspela da se izvu e na istok, sada zadržava na prostoriji južno od Plešiveca, odre ene su Landesšicen jedinice da tu prostoriju prošljaju i o iste.

23.2. Do 03.30 asa ova borbena grupa je izvršila svoj zadatak i prikupila se u Velenju. Izveštaj od prethodnog dana pokazao se kao neta an, jer se utvrdilo da se na prostoriji oko Plešiveca nalaze samo još raštrkani pojedinci, koji su slede ih dana od strane mesne žandarmerije pohvatani i zarobljeni. U toku dana izvršeno je zapre avanje na liniji Savinjska dolina, od Skruba na jug do Ljubna.

Još pre svanu a u gonjenje upu ena lova ka eta W.K.U.L. naišla je — prate i trag neprijatelja — ve kod Belih Voda na neprijateljske zaštitnice, koje su odba ene. U toj borbi neprijatelj je imao 3 mrtva i 6 zarobljenih. Prilikom daljeg gonjenja opkoljena su od strane neprijatelja jedna naša kola mimicije, koja su uz zaštitu sporednim putem pratila etu. Na ovo je ostatak ete hitno krenuo u pomo opkoljenim i tu se sa jednom jakom grupom bandita, koja se delimice utvrdila u ku ama i ogor eno branila, razvila

žilava borba. Jednim smelim napadom ete neprijatelj je odba en, ostavljaju i 34 mrtva, 5 lakih mitraljeza te mnogo karabina i municije. Borba se vodila do mraka a posle toga eta je radi odmora prikupljena u Belim Vodama. Ostaci banditske grupe nastoje da se kod kote 1095 prebace preko grebena i umaknu u Korušku. Isti su odba eni od strane naših snaga koje su angažovane na tom mestu. Uve e su lova koj grupi kao poja anje pridodati 2. izvi a ki eskadron i 1 pešadijski top.

Uve e 23.2. situacija je procenjena prema slede em: ostaci banditske divizije su iznureni i nalaze se pri kraju svojih snaga. Izgubili su oko 3/4 svojih sveukupnih snaga. Pokušaj prebacivanja preko grebena u Korušku, izveden slabim snagama, nije uspeo. Ostali prelazi preko linije grebena su pod snegom i teško prohodni. Prema tome, mora se ra unati s tim da e ostatak banditske divizije u toku no i, ili u zoru 24.2, pokušati da se poznatim prelazima preko planine Raduhe probije i pobegne. Ovu mogu nost moraju naše snage da iskoriste, kako bi ostatke banditske divizije još jednom prinudile na borbu i uništile. U tom cilju formirana je jedna borbena grupa od dve slabe ete W.K.U.L. U zadatak joj je stavljeno da 23.2. u 05.00 asova krene iz Ljubna, dolinom Ljubnice preko Sv. Miklavža i izbije do Planine. Tu treba da spre i put bandi koja izmi e na zapad, da je prinudi na borbu i uništi. Borbenoj grupi pot injena je sa ciljem izvi anja jedna grupa Vermanšafta — dobrih poznavalaca okoline — i u Ljubnu smeštena šumska zaštita iz sastava vazduhoplovstva. Lova ka eta, koja je zano ila u Belim Vodama, primila je zapovest da još pre zore krene tragom neprijatelja i da ga, gde na njega nai e, prinudi na borbu i uništi. U Velenju prikupljeni odred Landesšicen jedinica u toku ve eri kamionima je transportovan u Savinjsku dolinu i upotrebljen za posedanje tamošnje zapre ne linije.

Komandno mesto Operativnog štaba od pre podne nalazi se u Mozirju.

- 24.2. No na 24.2. protekla je u potpunom miru. U 08.00 asova jedna grupa od približno 40 bandita izvršila je napad na našu isturenu stražu, postavljenu kod Rastoka (Sv. Miklavž), ali je napad odbijen. Bobena grupa upu ena na Planinu stigla je na odre enu

prostori u 09.15 asova i izvi anjem utvrdila da delovi bandita nastupaju iz pravca istoka. Neprijateljska elna brigada je u 11.00 asova udarila na ovu grupu ali je protivnapadom naših snaga potpuno razbijena i rasterana. Ova naša borbena grupa je u toku poslepodneva prodrla još dalje na istok. Kod Atelšeka ponovo je došlo do borbe ali neprijatelj je pred našim nadiru im delovima odstupio u šumu u isto nom pravcu. U Atelšek se stiglo bez dodira s neprijateljem.

Lova ka eta, koja je tragom neprijatelja nastupala pravcem istok — zapad, u toku ovoga dana vodila je stalne borbe sa neprijateljskim zaštitnicama. U tim borbama neprijatelj je imao 3 mrtva i 9 zarobljenih. Padom mraka obe ove naše grupe sjedinile su se kod Atelšeka. Dodir sa potpuno razbijenim neprijateljem je izgubljen. Gonjenje je moglo da se nastavi tek slede eg dana, jer se trag neprijatelja može pratiti samo danju.

Komandno mesto Operativnog štaba preba eno je u Ljubno. Uve e 24.2. utvr eno je da su ostaci 14. slovena ke komunisti ke divizije potpuno razbijeni i razjureni. Potrebno je da se slede eg dana celokupno zemljište severno od Savinjske doline pro ešlja i o isti od raštrkanih neprijateljskih delova. Mora se ra unati i sa mogu noš u da e ostaci neprijateljskih delova pokušati da se probiju preko grebena i umaknu na sever. Zbog toga je policijskoj eti, koja se nalazi na položaju kod Šentvida, nare eno da se u toku no i prebaci u Crnu. Tu joj je postavljen zadatak da se odatle popne na sever na Ludranski vrh i da banditskim delovima, koji se preko grebena probijaju za Korušku, zapre i put i uništi ih.

- 25.2. Prilikom planskog pro ešljavanja zemljišta severno od Savinje došlo je još jednom do kratke borbe s ostacima banditske brigade, koji su pokušali da pre u Savinjsku dolinu. Imali su mnogo mrtvih ili zarobljenih te su pobjegli natrag na prostori u Konjski vrh. Ostaci jedne druge banditske brigade — oko 150 ljudi. me u kojima dosta ranjenih — posle prepodnevne borbe na Planini pobjegli su na sever i u toku no i vodio ih je jedan meštanin preko grebena na Ludranski vrh. Isti su se sukobili sa delovima policijske ete koja se pela iz Crne i u žurbi su uspeli da pobjegnu još dalje na zapad. Policijske snage, koje

su se tamo nalazile, po ele su odmah da ih gone. U toku dana, prilikom planskog iš enja, ubijeno je još 9 partizana, a sem toga ukupno ih ie zarobljeno 35. Time je itava akcija završena. Odredi i jedinice su otpušteni i u toku 25. i 26.2, delimice vozom a delom kamionima, vra eni u svoje garnizone.

U jednom 3-nedeljnom lovu na bandu, ista je gonjena, terana, esto prinu ivana na borbu i na kraju potpuno razmjena i razjurenjena.

Neprijateljski gubici:

600 mrtvvh, 163 zarobljena, mnogo konja, oružja i municije.

Sopstveni gubici:

Vermaht	20 mrtvih (10 ofic.)	89 ranj. (5 ofic.)	1 nestao
SS jedinice	3 „	4 „	
Policija	1 „	4 „	
Vermašaft	17 „	54 ^r „	2 nestala
	41 mrtav	151 ranj.	3 nestala

Uspeh cele ove akcije, koja je zbog raznorodnog sastava jedinica i odreda, nastupanja zimske studeni, delimice nedovoljne opreme, borbe u planinskom zemljištu, potrebe za improvizacijom na svim podrujima, sa sobom nosila mnoge poteško e, ima da se zahvali tesnoj drugarskoj saradnji svih jedinica, kao i predanom, svojskom zalaganju i doprinosu svih u esnika.

Trek

Brojna ja ina u akciji angažovanih jedinica

Delovi trupa	od	do	maksimalna ja ina
<i>Vermaht</i>			
W.K.U.L. brd. lov. bat.	11.2	26.2	15/565
W.K.U.L. izvi . eskadr.	8.2	26.2	2/160
Landesšic. jedinice (sa baterijom)	7.2	26.2	9/390
Tenk. lov. eta	7.2	26.2	2/150
2. Izvi . eskadron	15.2	26.2	<u>2/120</u>
			30/1385 30/1385

am Vortag auf der Planine nach Norden ausgewichen und haben sich in der Nacht von einem Bauern über die Kammlinie nach Luderberg führen lassen. Sie werden von den von Schwarsenberg aufsteigenden Teilen der Polizei gestellt, können jedoch in eiliger Flucht weiter nach Westen ausweichen. Die dort stehenden Polizeikräfte nehmen die Verfolgung auf. Im Laufe des Tages verlieren bei der planmäßigen Durchkämpfung die Banditen noch 9 Tote, außerdem werden insgesamt 35 Gefangene eingebracht.

Damit ist das Gesamtunternehmen beendet. Die Verbände und Einheiten werden entlassen und rücken am 25. u. 26. t. teils im Eisenbahntrensport, teils im Kfz. Marsch in ihre Standorte ab.

In einer fast 3 wöchigen Jagd wurde die Bande verfolgt, gehetzt, immer wieder zum Kampf gestellt und schließlich zer Sprengt und fast völlig aufgerieben.

Feindverluste:

600 Tote, 163 Gefangene, zahlreiche Pferde, Waffen und Munition

Eigene Verluste:

Wehrmacht	20 Tote (10 Offz.)	89 Verwund.	(5 Offz.)	1 Vermis.
SS	3 "	4 "		
Polizei	1 "	4 "		
Wehrmannsch.	17 "	54 "		2 "
	<u>41 Tote</u>	<u>151 Verwund.</u>		<u>3 Vermis.</u>

Der Erfolg des gesamten Unternehmens, daß durch die verschiedenartige Zusammensetzung der Verbände, durch den Einbruch des Winters, durch teilweise unzulängliche Ausrüstung, durch die Kampfführung im Gebirge und die Notwendigkeit von improvisierten auf allen Gebieten mancherlei Schwierigkeiten mit sich brachte, ist der engen kameradschaftlichen Zusammenarbeit aller Verbände und der Hingabe, Einsatzfreudigkeit und den hohen Leistungen aller Beteiligten zu verdanken.

Handwritten signature

II. SS jedinice (združ. odred)	12.2.	23.2.	4/282	4/282
III. Polic. jedinice				
SS polic. 19	7.2.	8.2.	1/90	
Brd. lov. eta	7.2.	17.2.	3/118	
6. SS polic. 14	17.2.	22.2.	2/140	
Zand. mot. eta	7.2.	22.2.	1/89	
Zand, akcijska eta (3 akcijska voda)	7.2.	22.2.	1/90	
			8/527	8/527
IV. Vermanšaft	7.2.	26.2.		15/942
			Ukupna ja ina	57/3136

BR. 142

POHVALA JEDINICA VERMANŠAFTA OD STRANE VODE
ŠTAJERSKOG DOMOBRANSKOG SAVEZA OD 26. FEBRU-
ARA 1944. GODINE¹

26. 2. 44.

Oficiri, podoficiri i vojnici!

Danas predaju opremu i oružje i vraćaju se svojim porodicama i na svoja radna mesta 900 vermana od kojih je najveći deo bio u službi gotovo pet meseci.

U oktobru 1943. vašom pomoćju i pošlo nam je za rukom da potuemo i odbacimo 15. banditsku diviziju koja je iz Dolenjske bila prodrla do Save. Vi ste u borbama poslednjih nedelja kao drugovi Vermahta i policije uništili 14. banditsku diviziju i zapeli njenu sudbinu.² U šumama naše otadžbine stotine njih leže mrtvi ili se kao zarobljenici nalaze u zatvoru. 14. banditska divizija od tri brigade prestala je da postoji. Vermani! Vi ste u borbi odgovorili većnom zakonu granice i produžili granarsku tradiciju vaših oeva. Mnogi od naših najboljih su pri tome položili svoje živote. Mi se osećamo neraskidivo poveza-

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LES, f. 150.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 144, 146 i 147.

nim sa njima. Ispunjenje njihovog zaveta nama treba da bude zapovest i u danima koji dolaze.

Ako situacija to bude zahtevala, vi ete ponovo biti pozvani na granicu Nema kog Rajha da kao potomci svojih predaka, koji su bili navikli da jurišaju, vršite svoju dužnost.

U ime gaulajtera ja vam odajem priznanje i zahvalnost.

Ziveo Firer!

Vo a Saveza i k-dant borbene grupe
Štajndl

BR. 143

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMA KOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 23. DO 26. FEBRUARA 1944. GODINE'

Izeštaj o bandavi.

POVERLJIVO

25.2. u 11.45 . srušio se u plamenu jedan avion jugozapadno od Ratitoveca, zapadno od Selca. Prime eno 5 padobrana južno od Zg. Danje i Zg. Sorice. Srez Kranj.

Prilikom akcije odeljenja 25.2. ubijen je jedan politi ki komesar koji je jahao na konju, a 2 bandita ranjena. Nije bilo sopstvenih gubitaka.

Severno od Zmineca prona en jedan napušten bunker. Pisani materijal, 1 sovjetska zastava i nekoliko kilograma eksploziva sklonjeni na sigurno mesto. Srez Kranj.

25.2. u 12.25. žand. stanica Šmartno pri Litiji primetila je kako se 5 padobrana spuštaju u pravcu granice Rajha severozapadno od Smartna. Srez Kamnik.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 1002/1.

² Izostavljeni tekst u dokumentu odnosi se na mobilizacijsku aktivnost jedinica NOV i PO Slovenije koje su na sektoru Gorenjske, u vremenu od 23. do 26. februara 1944, mobilisale 215 ljudi.

Dopunski izveštaj sreskog carinskog komesarijata Šmartno pri Litiji: kod Sv. Lampreta, na italijanskom podruju, spustilo se 6 padobranaca. Srez Kamnik.

Državna policija Litija javlja: 10 padobranaca kod Gord Reka, jugozapadno od Smartnog pri Litiji. Srez Kamnik.

25.2. u 13.45 banditi su iz severne šume izme u Zirovnice i Potoka, opština Jesenice, otvorili mitraljesku vatru na jedan putni ki automobil III bat. 19. policijskog puka koji je bio na putu Kranj — Jesenice. Nije bilo gubitaka. Ja ina bande nepoznata. Srez Radovljica.

25.2. oko 11.00 . naoružani banditi zaustavili su u Senici, južno od Medvoda, kamion drvne industrije i zapalili ga. 3 osobe koje su bile u kolima banditi su povelili sobom, ali uspeli su da pobjegnu i da podnesu prijavu. Srez Kranj.

26.2. oko 12.30 . na pruzi izme u Podnartu i Šentjoštu banditi su postavili eksplozivno punjenje. Usled eksplozije ošteeno je nekoliko šina i jedan krak iskrivljen. Saobraćaj e verovatno biti prekinut 3 asa. Srez Radovljica.

26.2. u 12.30 . banditi su minama digli u vazduh jedan most na pruzi Podnart — Sentjošt.

26.2. jedan bandit naoružan puškom zaustavio je na autostradi Kranj — Radovljica kolporterku Angelu Reven iz Brezja i zahtevao od nje da prekine raznošenje »Karavanken Boten«³ do tle dok se ne budu ponovo izdavale karte za duvan. Srez Radovljica.

24.2. banditi e napasti Podnart; nalazi se u opasnosti. Upueno je pojaanje. Sa žand. stanicom nije se mogla uspostaviti veza pošto su telefonski vodovi uništeni. Srez Kranj.

Prilikom akcije odeljenja 25.2. u 09.00 . u s. Novaki, severno od Zeleznika, prime ena su 2 banditska kurira. Jedan je ubijen a drugi ranjen. Srez Kranj.

U Podlanku 25.2. (P. je severno od Zeleznika) u 14.00 . otvorena je vatra na jednog bandita. Bandit je uspeo da pobjegne. Srez Kranj.

26.2. telefonska veza sa Sen urom i Cerkljama prekinuta. Srez Kranj.

³ List koji su Nemci dva puta nedeljno izdavali za sektor Gorenjske.

26.2. u 11.00 . jedna ve a banda otvorila je vatru iz mitraljeza, minobaca a i pušaka na zgradu žand. stanice. U isto vreme banditi su oplja kali trgovinu mešovite robe i izvršili prinudno regrutovanje. Isto tako prekinuti su elektri ni i telefonski vodovi na širem podru ju stanice. Srez Kamnik.

26.2. oko 04.30 . ve i broj bandita napao je i odeljak žand. stanice u Zg. Brnik. U oba slu aja nije bilo sopstvenih gubitaka. Srez Kamnik

Primljeno: 28. 2. 44 —

BR. 144

IZVEŠTAJ KOMANDANTA BORBENE GRUPE »VINKLER« OD 29. FEBRUARA 1944. O AKCIJI PROTIV 14. DIVIZIJE NOV I POJ OD 10. DO 26. FEBRUARA 1944. GODINE»

Laško, 29. februara 1944.

I z v e š t a j

o akciji borbene grupe Vinkler o borbi protiv 14. slov. kom. divizije
od 10—26.2.1944.²

10.2.1944. Na osnovu telefonskog nare enja 438. divizije za naro itu upotrebu, nare eno je komandantu 922. Landesšicen bataljona da preuzme naro ito obezbe enje Zidanog Mosta a zatim da izgradi i oformi obezbe enje Save — linija Sevnica — Rajhenburg. Prikupljene su sve raspoložive snage koje su bataljoni ostavili i delovi 1. i 2./611. Divizija je sa svoje strane uputila: 139. etu G. J.M.,³ 184. poterno odeljenje kamionima i I vod za obezbe enje pruge iz Jesenica da bi se zajamilo obezbe enje Zidanog Mosta.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG LRS, f. 205/11—3.

² Vidi dok. br. 107, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 130, 138, 141, 142, 146 i 147.

³ Brdska lova ka motorizovana eta.

Pošto se glavnina bande, koja je kod Bu a upala na podru je Rajha, razvukla ne prema severu ve ka jugu prema Bohoru i prvi put zaustavljena kod Gubna i odatle se uglavnom povukla ka zapadu pravcem Sevnica — Loka, hitno se nametala potreba naro itog osiguranja Zidanog Mosta.

U tu svrhu formirana je borbena grupa Vinkler. Na raspolaganju je stajalo: ostavljeno ljudstvo eta sopstvenih bataljona: 148 vojnika; ljudstvo Vermanšafta Rotman: 110 vojnika; carinska straža: 80 vojnika; ljudstvo Vermanšafta Engele: 124 vojnika, ukupno: 462 vojnika.

Sa ovim snagama bila je posednuta i zatvorena linija: Sevnica prema severu preko Zurkovog dola — kota 607 do Vražjeg Mlina.

Carinske i Vermanšaft snage zatvorile su liniju: Sevnica — Sava nizvodno od Rajhenburga.

U toku no i uspelo je bandi ja ine 150 ljudi da se u blizini Vražjeg Mlina probije i preko Orehoveca — kota 808 — Stara Glažuta krene za Poljane. Od Poljana (na putu Loka — Jurklošter) skrenula je

11.2.1944. ka jugozapadu i prikupila se u selima: Radež, Zavrata i Okroglice (ja ina 4—500 ljudi). Neposredna blizina ovih logorišta (6 km isto no od Zidanog Mosta) primorala je diviziju da odmah uputi nove snage za zatvaranje i odbranu Zidanog Mosta.

U prostor od Rade a prema severu preko Sv. Duha, Zupance, Velikog Kozja, i odatle prema severozapadu do Briša angažovane su za zatvaranje pridodata 139. eta G.J.M. i ostaci 3./922.

Pridodati vod za obezbe enje pruge dobio je zadatak da osigura prugu Loka — Zidani Most i u slu aju potrebe pri nastalim borbenim dejstvima da se prebaci do Brega radi onemogu avanja prebacivanja preko Save.

12.2.1944. U no i od 11. na 12.2.1944. položaj neprijatelja ostao je nepromenjen, a naš potpuno nepoznat. U jutarnjim asovima 12.2. napušten je zapre ni položaj Vranje-potok do kote 607 i tamo angažovane snage upu ene su na liniju kota 286 — Vražji Mlin do Kompolja na Savi, za novo zatvaranje, front sever i severozapad. 184. poterno odeljenje stiže preko Padeža na novi odsek.

Zbog hitnosti ostale snage preba ene su kamionima na novu liniju. Ova pregradna linija držana je do 13.2. Namera je bila da se teškim naoružanjem napadne i uništi banda koja se nalazila na prostoru Okroglice.

Oko podne javio je grani ni komesarijat Rade e da se mogao videti pokret bande u dugim kolonama sa tovarnim grlima iz prostora Okroglice prema severu.

Bez sumnje morala je banditska kolona pri odlasku da nai e na borbenu grupu Stajndl koja sa svojim jedinicama Vermanšafta uglavnom zatvara put Rimske Toplice — Jurklošter.

U 15.33 as. javljeno da je južno od Sv. Miklavža dodir sa neprijateljem i da je u toku žestoka borba.

U 19.00 as. javlja podre ena 139. eta G.J.M. o jakoj borbenoj vrevi iz okoline Sv. Lovrenca.

Neprijatelju je uspeo da probije zapre ni položaj. Borbena grupa u 11.50 as. upu ena je da prošlja prostor oko Okroglice koji su banditi napustili. U tu svrhu grupa Baumgartner zaokre u i oko svog levog krila, bila je tako raspore ena, da je dostignuta linija Rimske Toplice — Gra nica — Zagra nica (na putu Rimske Toplice — Jurklošter) a zatim i Sv. Koloman.

Grupa Kauper sa pot injenim 184. poternim odeljenjem i Vermanšaft etom Rotman treba prošljavanjem da dostigne prostor od Jelšje preko Razbora — Okroglice — Sv. Lovrenc — Lokavec — Sv. Koloman sa levim krilom a sa desnim krilom od 286. prolaze i preko Orehoveca — k. 808 — Poljane.

Novu, odre enu pregradnu liniju koja uglavnom ide od Gra nice prema istoku do Zagra nice, odatle prema jugoistoku — Sv. Koloman do Poljana, treba dosti i do predve erja.

Gust sneg koji je po eo da pada, poja an snežnom olujom, otežava pokret jedinica tako da se linija mogla dosti i tek u jutarnjim asova.

13.2.1944.

Komandno mesto premešteno je iz Sevnice u Loku na Savi.

U me uvremenu neprijateljske snage povukle su se preko Zabreža — Sv. Lenarta na Vrh — Sv. Petra i Sv. Ruperta, uglavnom daljim pravcem

prema Šentjuru i izme u Sentjura i Štora istovremenim dizanjem u vazduh železničke pruge Celje — Maribor prešle su istu. Snagama borbene grupe dat je do

14.2.1944.

odmor.

Jedinice borbene grupe smeštene su u no i 13. na 14.2.44. u kantonman.

Posle izdavanja zapovesti u Operativnom štabu Trek u Laškom, gospodin komandant divizije izvršio je u Zidanom Mostu smotru 3./922. Sve do sada iz ove ete angažovane snage povuene su iz borbene grupe i upotrebi e se isključivo za osiguranje Zidanog Mosta.

Isto tako povueno je i 184. poterno odeljenje, koje u zdravstvenom pogledu nije bilo doraslo forsiranim zahtevima i svojom opremom ni u kom slučaju nije moglo podneti postojeće napore, i upotrebljeno je za osiguranje Zidanog Mosta, kao zamena za 4./922. koja se nalazi u akciji. Vod za zaštitu pruge ostao je tako e i dalje u Zidanom Mostu.

Borbena grupa sastava: 4./922, 139. eta GJM. i Vermanšaft eta Rotman, prebaena je specijalnim vozom iz Sevnice u Celje i odatle upuena kamionima za zatvaranje linije Frankolovo — Ti . Pristizanje prvih jedinica na ovaj zapre ni položaj promenjena je zapovest utoliko što je cela borbena grupa u no i od 14.2.44. na

15.2.1944.

poslata za zatvaranje linije Zbelovo — Ponikva.

U Zbelovu je ureeno komandno mesto.

Tamo prvo sretanje sa borbenim grupama Palua sastava: 2./922, 18. poterno odeljenje, 649. bataljon i 611. bataljon.

U jutarnjim asovima 15.2.44. usledio je novi probaj bande izme u Frankolova i Ti a. U Zbelovu izdvojena je iz sastava borbene grupe 139. eta G.J.M. i vozom upuena u Velikovec.

U 12.00 asova stiglo je borbenoj grupi narenje da komandno mesto premesti u Vitanje, sa zadatkom da zatvori put Vitanje — Nova Cerkev, sa frontom prema istoku.

Podreeni su bili: akcijska baterija 438. div. za naroitu upotrebu, SS sanitetska eta Viking,⁴ izvi a ki eskadron p. por. Poroda.

⁴ SS-sanitetska eta divizije »Viking« nalazi se u le ilištu Dobrni.

- 16.2.1944. u 01.45 as uspelo je banditima da ponovo probiju pregradnu liniju izme u Socke i »K« od Kötting⁵ u prostoru SS san. ete Viking i da pobegnu u planinu Kozjak.
Dogovor komandanta u Vojniku doneo je zaključak da se Vermanšaft grupa Rotman izdvoji i da se sve Landesšicen jedinice grupišu. U popodnevnim asovima nare eno je majoru Vinkleru da preuzme komandu nad istima, koje e od sada pod nazivom »Borbena grupa Vinkler« sprovoditi dalje akciju za suzbijanje horde.
Odred se mora pregrupisati i bi e sastava:
1. eta — kapetan Kauper — 4.Z922.
 2. eta — poru nik Prener — 2./922. i delovi **18.** poternog odeljenja.
 3. eta — kapetan Kalmbah, vod preostalih delova 649. i 611. bataljona.
- 17.2.1944. stiglo je nare enje borbenoj grupi da se odmah pripremi za pokret da bi na liniji Velenje — Podvin, sa komandnim mestom u Velenju, ponovo izvršila zatvaranje kako bi se osujetio svaki proboj prema jugu.
Na ovom položaja jedinica je ve im delom snabdevena istom preobukom, arapama i sa nešto alkohola.
2./922. prima 15 vojnika kao popunu od delova koji su ostali.
- 18.2.1944. u 06.00 as. borbeno grupa primila je k znanju da su se banditi u ja ini 100—150 ljudi probili kod Sv. Marjeta na putu Vitanje — Mislinja kroz zaprene položaje Vermanšafta.
U 10.45 as. stiglo je borbenoj grupi nare enje da se prikupi kod kote 424 i 362 na putu Velenje — Nova Cerkev radi prebacivanja kamionima na prostor Socka — Vitanje.
Komandno mesto premešteno je u Vitanje.
ete su stigle na svoje odrene odseke u ve ernjim asovima. Borbenoj grupi podre ena je eta lovaca tenkova Lojevski uz istovremno ukljuivanje 2 voda Vermanšafta na levom krilu (Socka). Svi dosadašnji zapre ni položaji nisu imali dodira sa neprijateljem. Dosada su privedena 4 zarobljenika i 2 prebeglice. Njihova saslušanja nisu dala

⁵ Nema ki naziv za reku Hudinju.

neke rezultate iz kojih bi se mogle otkriti namere bandita.

Za obezbe enje i izvi anje pretpolja prema zapadu upu ena su razna poterna izvi a ka odeljenja. Izvi an je prostor: Vitanje — Brezen — Mo enik — Konišak. Izvi a i su imali zadatak da se padom mraka vrata nazad. Pri tome doveli su izvi a ke patrole 1. ete (Stfw.⁶ Spie) iz prostora Konišak jednog zarobljenika, koji je izme u ostalog izjavio da su banditi prilikom proboja kod »K« od Kötting imali 8 poginulih i 8 ranjenih.

Sve druge izvi a ke patrole dostigle su odre ene prostore, mada su ve u samom po etku imali dodir sa neprijateljem.

Na odseku borbene grupe no je protekla mirno.

19.2.1944.

Poslata je jaka izvi a ka patrola na Brd e — Cernok preko Velika Raven — Konišak sa zadatkom da ispita da li u selima ima neprijatelja. Kod Mo enika došlo je do vatrenog okršaja sa jednom izvi a kom patrolom pri emu su banditi ostavili 3 poginula.

U ve ernjim asovima jedno poterno odeljenje, koje je bilo upu eno na osnovu izveštaja jednog civila dovelo je na komandno mesto jednog mladog bandita, koji se ve 24 asa nije nalazio u svojoj bandi.

U toku dana mogle su izvi a ke patrole, koje su bile u dodiru sa neprijateljem, sa sigurnoš u da utvrde povla enje glavnine bandita u pravcu Vražjeg Mlina prema zapadu.

Glavnina bande prešla je u jutarnjim asovima

20.2.1944.

izme u 06.00 i 09.00 asova ujutro kod s. Paka i železni ke stanice Paka (put i železni ka pruga Velenje — Dravograd) ovu liniju prema zapadu. Snage (podoficirski kurs) koje su sišle sa visa Kozjak, usled neprijateljskog dejstva i nevremena kao i usled mraza, pretrpele su gubitke.

Lica koja su ranjena na prostoru borbene grupe i bolesnici, le io je trupni lekar/922. Ovom prilikom utvr ene su delimi ne ozlede od smrzavanja 2. i 3. stepena.

Tenk. lova ka eta Lojevski i Vermanšaft izdvojeni su iz sastava borbene grupe a sama borbena

⁶ Stabsfeldwebel — štabni narednik

grupa upu ena u prostor Soštanj — zamak Gutenbihel — ka severu, slovo »p« od re i Kaplan — »r« od re i Ravne — k. 712 — preko Morna do polovine padine Vrhovnika.

Borbenoj grupi bili su podre eni:

žandarmerijska motorizovana eta potporu nika Lamprehta, žandarmerijska eta potporu nika PffH_gela, mitraljeska grupa, grupa teških minobaca a i radio-stanica. Tako je borbena grupa na prostoru od 7 km, otada imala 545 ljudi.

Iako je nare enje za akciju izdato još u prepodnevnom asovima, posedanje odre ene linije izvršeno je tek u 23.45 asa, jer motorna vozila, koja su bila odre ena da izvrše prevoženje, nisu bila blagovremeno stavljena na raspolaganje.

21.2.1944.

No je protekla mirno. Jutarnji asovi bili su iskorisni za poboljšanje sopstvene linije, prilagovaju i je zemljištu uz istovremeno isturanje ja ih izvi a kih patrola u dolinu Velunje.

U 09.00 asova stigli su na komandno mesto prvi izveštaji o pokretima bandita, iz kojih se moglo videti da glavnina bande logoruje kod Plešiveca i da ima rameru da produži kretanje. U toku celog dana pa sve do kasno uve e, zemljište koje se protezalo isto no od sopstvenog položaja bilo je okruženo banditima, koji su ispitivali naš zapre ni položaj.

Aktivnoš u naših izvi a a i osmatra a banditi se nisu približavali našim linijama i bili su ve im delom odbijeni ve pri penjanju iz Velunjskog jarka.

Kasno uve e jedna jaka banda uspela je da se probije izme u Meha i Meniha u prostor neposredno zapadno od slova »e« re i Ravne izme u Jezernika, severno od k. 669.

Prema izjavama seljaka, ceni se da je banda jaine 300 ljudi. Jedna sopstvena izvi a ka patrola, koja je bila upu ena od Jezernika, došla je u dodir sa neprijateljem. Tom prilikom poginula su 3 bandita a 1 italijanski puškomitraljez je zaplenjen. Druga izvi a ka patrola, koju je 1. eta uputila prema koti 669 — Menih, došla je u dodir sa neprijateljem i izvestila o utvr enim gubicima od 7 poginulih. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

22.2.1944. No je protekla bez ikakvog uznemiravanja. Ujutro u 06.00 asova, desno krilo (2.1922.) došlo je u dodir sa neprijateljem.

Banda koja se u toku no i infiltrirala izme u Meha i Sv. Duha zauzela je položaj u mnogobrojnim jarkovima, prema jugozapadu, i odatle zapadno od slova »k« re i Krejder, pokušala proboj naše linije. Do 10.00 pre podne banditi su bili 5 puta odbijeni. Oni su se svaki put povla ili u gustu šumu, koja je ležala iza njih i pod zaštitom šume u ovo vreme prebacili se ka severu, gde im je oko 11.30 asova uspeo proboj na prostoru SS motorizovane žandarm. jedinice »Alpenland«, neposredno zapadno od slova »r« re i Ravne.

2. eta poru nika Prenera ovde je 5 puta vrlo energično izdržavala jak pritisak bandita i potpuno odbila sve juriše na odstojanjima od 20-30 m. U 12.30 asova izvestio je komandir 1. ete (kapetan Kamper) da je primećen odlazak bandita u jani od 100 ljudi na prostoru Mori i Kristan. Jedno poterno odeljenje, koje je upućeno njihovim tragom, potvrdilo je da se 2—300 bandita probilo i da kreću u zapadnom pravcu. U naseljima Mori i Kristan nema neprijatelja (15,30 asova).

Izveštaji stanovništva, koji su u meuvremenu stigli ukazuju da se banditi kreću preko Zavodnja opštim pravcem ka Belim Vodama.

Na osnovu izveštaja, koji je primljen u popodnevnim asovima, da se jedna jaka banditska grupa (200 ljudi) ponovo prikupila u Plešivecu i južno odatle kod Repela, izvučena je naša borbena grupa iz dosadanjeg kazana i naredeno joj je izvičanje, blokiranje i uništenja neprijatelja kod Repela.

Potinjene jedinice, žandarm. eta Pfligela i motoriz. žandarm. eta izvučene su iz našeg sastava i potinjene majoru Majvaldu.

Radi izvršenja akcije »Repel« IV2 km južno od Plešiveca, naredeno je 3. eti, koja je u 17.00 asova pristizala iz 3 razna marševska pravca, sa zapada, juga i severa, da krene na novi prostor.

23.2.1944. U 05.00 asova izvestilo je istureno izvičanje »da nema neprijatelja«, te je 3. eta upućena iz Repela u Velenje, gde se smestila radi odmoru i oporavka.

Mitraljeska grupa i grupa teških mitraljeza, kao i tenk. lovačka eta Lojevski, koje su bile podređene borbenoj grupi za akciju kod Repela, izašle su iz dosadanjeg sastava.

23.2. korišten je za preuzimanje opreme i snabdevanje ete novim rubljem.

Uvele su ete bile stavljene u stanje pripravnosti.

24.2.1944.

U 05.00 asova morale su se 2. i 3. eta ukrcati na kamione i radi obrazovanja novog zapretnog položaja krenuti na prostor Radmirje — Rečica ob Savinji, gde će biti podređene borbenoj grupi Mamine.

U 12.00 asova dobiveno je naređenje za premeštanje komandnog mesta iz Šoštanja na prostor između Ljubnog i Luča. 1. eta, koja se još nalazila u Velenju, tako će je prebaćena kamionima na ovaj prostor. Borbena grupa (1, 2. i 3. eta) koja je sada ponovo formirana, dobila je zadatak da zatvori pravce frontom prema severu od mлина kod Orešnika, 2 km severozapadno od Ljubna, pa uz Savinju do 500 m istočno od s. Luče.

Putevi i potoci, koji vode od severa ka jugu, imaju se naročito osigurati i sprečiti proboj banditima. Komandno mesto borbene grupe premešteno je u Crnšek (Raduha).

U 17.30 asova javljeno je da je posednut zapretni položaj.

U 23.00 aso naređeno je komandantu borbene grupe da se javi Operativnom štabu radi dogovora.

Nova situacija traži proširivanje celokupnog zemljišta koje leži na severu, sve do visinskog grebena, pošto su se banditi, koji su se probili 23.2. i isto bili prisiljeni na borbu od snaga padoficirskog kursa, raspali u manje grupe.

Borbena grupa dobila je naređenje da proširuje prostor: Crnšek, ka severu do k. 1005, kao zapadne granice, i od Ljubnog do Rastoka (Kumeršek) duž doline r. Zep uglavnom do Kamenog Vrha, kao istočne granice linije, penjući se ka severu, rašlanjena u jaka poterna odeljenja, pretresaju i sva imanja koja leže na ovom prostoru.

25.2.1944.

Poterna odeljenja imala su do mraka da izvrše ovaj zadatak i da do jutra 26.2. posednu svako dostignuto imanje kao i ona koja su u naređenju

ta no nazna ena i da tamo ostanu vrše i izvi anje i osmatranje. Pri dodiru sa neprijateljem odmah pre i u napad. Od 25.2. na

26.2.1944.

došlo je na raznim mestima do slabijeg dodira sa neprijateljem a kod imanja Mur i, 500 m južno od k. 1322, kao i u blizini imanja Dežnik — Ditmar, otkrivena je i zarobljena grupa bandita. Dovedeno je 12 zarobljenih bandita (5 žena) a ostavljeno 5 poginulih bandita.

Zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 1 teški minobaca , nekoliko pušaka i municije.

Sopstvenih gubitaka nije bilo.

Po ev od 14.00 asova, jedinice borbene grupe kamionima su transportovane u Smartno ob Paki i po ev od 16.30 asova specijalnim vozom državne železnice u toku ve eri stigle su u svoje garnizone.

*Izveštaj trupnog lekara
o akciji od 7 — 26.2. 1944.*

Za vreme celokupne 19-dnevne akcije od 7.2—26.2.1944. mogao sam kao trupni lekar da konstatujem, da su jedinice Landesšicena, mada sa lekarskog gledišta nisu bile predvi ene za takve napore, dale izvanredne rezultate. Želim naro ito da ukažem na nepogodno zemljište, kakvo se samo može zamisliti, i atmosfere prilike, koje su ponekad bile otežane snežnim vejavicama.

U sastavu borbene grupe majora Vinklera u akciji su u estvovali i Vermanšaft, jedinice motorizovane žandarmerije, 611. i 649. bataljon Landesšicena kao i 184. poterno odeljenje. Kod ovog poslednjeg mogao sam konstatovati da najmanje 60% ljudstva uopšte nije bilo sposobno za akciju u okviru poternog odeljenja iz zdravstvenih razloga (sr ane mane, irevi u stomaku itd.). A i u pogledu opreme, naro ito obu e, ovo poterno odeljenje nije bilo ni u kom pogledu prilago eno odre enim zahtevima, ime se može objasniti veliki broj nesposobnih za marš i obolelih na maršu. Gubici 922. bataljona za vreme akcije: 7 mrtvih i 38 ranjenih.

Bataljon je imao svega 4 obolela na maršu. Za vreme celokupne akcije ukazana je lekarska pomo 351 vojniku. Osim ranjenika utvr en je ve i

broj promrzlih 1, 2. a nekoliko i 3. stepena. Ukupan broj ozleda od promrzavanja kod vojnika iznosi skoro 100, što se može pripisati, pored hladnoće, pre svega lošoj obući i nedovoljnoj nezi nogu.

Od 351 vojnika, kome je ukazana lekarska pomoć približno 80 vojnika pripadalo je 922. bataljonu, 18. poternom odeljenju kao i ajnzac bateriji, dok su ostali iz jedinica o kojima nisu vodili brigu nadležni trupni lekari pripadali: izviđačkom eskadronu, motorizovanoj žandarmeriji, podoficirskom kursu iz Maribora, 611. i 649. Landesšicena bataljonu, 184. poternom odredu i Vermašaftu.

Iskustva:

Zahtevi postavljeni jedinicama za vreme akcije od 10 — 26.2.1944. mogu se smatrati vrlo velikim. Obzirom na to da u jedinicama Landesšicena ima 80% ljudstva ozlede u ratu, dok ostatak od 20% sačinjavaju starija ili zdravstveno još nedovoljno sposobna godišta, mogu se rezultati oceniti kao izvanredni.

U svim prilikama mogla se konstatovati najbolja volja i najveće zalaganje za akciju.

Bilo je pojava naročito velikih podviga pojedinaca, bilo u dodiru sa neprijateljem ili bez njega, koje bi trebalo ceniti u svim prilikama.

Pouka za obuku:

Vežbe u uzbuni, —
brzo prebacivanje jedinica,
bivakovanje pod vedrim nebom,
izvođenje vežbi marševanja danju i noću,
brzo izigravanje posadnutog položaja, saobrazno ratnim potrebama, uz dobro maskiranje i najbolje sadejstvo svih oružja i suseda, jesu najvažnije pouke koje komandant borbene grupe treba da uoči i za naredni period obuke.

Nedostaci:

veliki nedostatak, kako za jedinice, tako i za starešinski kadar, bilo je potpuno pomanjkanje teškog naoružanja (mitraljeza, teških minobaca a, lakih minobaca a) i sredstava za vezu (naročito radio-stanica za svaku četu).

BR. 145

IZVEŠTAJ NEMA KE ŽANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 29. FEBRUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O MINIRANJU PRUGE IZME U ZAGORJA I RENKA¹

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Donja Štajerska.

Br. delovodnika 409.

Zagorje, 29. februara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj.

Obaveštajni punkt — Donja Štajerska — Maribor

Maribor

Predmet: Pojava bandita u Izlakama i razaranje železni kog koloseka izme u Zagorja i Renka.

Veza: prethodno telefonom.

29. 2. 1944. u 8 as. i 42 min. razoren je jedan železni ki kolosek izme u Zagorja i Renka.² Teretni voz G 8042 koji je išao u pravcu Save iskliznuo je iz šina. Jedan kolosek ostao je sposoban za vožnju. Dva vagona su teže ošte ena. Ljudskih žrtava nije bilo.

Dostavlja se sreskoj žandarmeriji Trbovlje

Komandir stanice

Julij Fogl

Zand. Hptw.

Franc Kalsberger

žand. rez. Owm.

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG LRS. f. 101/1—2.

⁵ Vidi dok. br. 147.

BR. 146

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA SEDNICE NEMACKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 29. FEBRUARA 1944. U PREDSEDNIŠTVU ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE U VEZI S UPRAVOM U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

Poverljivo.

D/RA-Dr. Pi./Šv.-A 405

Maribor, 29. februar 1944.

Beleška:

Predmet: Štabna konferencija od 20. februara 1944. 9 as.

Predsednik: Predsednik vlade Dr Miler-Hacius.

Za ustanovu: Dr Rudolf Pihler.

Predsednik vlade odaje poštu pripadnicima Vermaštafta koji su pali u oslobodilačkoj borbi našega naroda u vremenu izme u prošle i ove sednice. U borbi protiv bandi poginuo je predsednik opštine Slivnica Hambek. Sahranjen je u Feldbahu. Na Isto nom frontu su poginuli sreski na elnik Herbert Tešer i Gauvalter Komarek.

Zatim je predsednik vlade dao slede i pregled:

Od poslednje konferencije do danas bila je duža pauza. U me uvremenu stanje bezbednosti nije dozvoljavalo druga raspravljanja. Sada je stanje slede e:

Banda u ja ini od 1200 — 1700 ljudi, koja je no u 6/7.2.1944. provalila iz Hrvatske, u Donjoj Štajerskoj je prinuena na borbu i posle etrnaestodnevnog gonjenja gotovo potpuno uništena.² Poginulo je 600 a zarobljeno 1500, a ostatak je raspršen i rastrojen i jednim delom pobegao preko granice u Gorenjsku te se ne može više smatrati ozbiljnijim neprijateljem. U najskorijem vremenu treba o ekivati znatno posedanje doline Save od strane Vermahta i SS trupa radi obezbe enja grani nog prostora.

Današnja rasprava treba da se ograni i na mere koje su postale potrebne zbog delatnosti bandi i na pitanje zaštite od napada iz vazduha.

Slede a štabna konferencija e se održati verovatno u roku od 3 nedelje. Vreme e se objaviti.

Za ta nost
Švab s. r.

potp. Dr Pihler

¹ Prepis originala u Arhivu IZDG LRS. f. 99.

* Vidi dok. br. 107. 141 i 147.

Dostavljeno:

- 1) Rukovodiocima ureda,
- 2) Pers. referentu,
- 3) Pravnom odeljenju,
- 4) Dr Pihleru,
- 5) Odelj. za štampu,
- 6) Glavnom odeljenju I, II, III i IV.

BR. 147

**IZVOD IZ DNEVNIKA 18. LANDESSICEN PUKA OD 1. DO
29. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

2

Pokretna baterija, poru nik Veh.

- 1.2.1944.* Sa današnjim danom baterija se vodi pod nazivom: Akcijska baterija Div. za naruđu upotrebu 438. Potrebna je popuna topovskih posluđioca. Zahtevi za tim ljudstvom su u brdovitom predelu Donje Štarske vrlo veliki.
Bat. 649.
- 1.2.* Biciklisti ka patrola 1 : 17, sektor Pišece — Dednja Vas — Vol je. Kontrola ku a. Oficiri — obuka i rešavanje zadataka. Prisutni su: komandiri 1. do 4. ete, poru nik Hausen, potporu nik Härtung. Diskusija po zadatku od 11 — 12.15 . U 12.30 zajedni ki ru ak. U 13.15 lekarski pregled. U 13.45 pregled nastavnog voda. U 14.00 povratak.
Bat. 922.
- 1.2.* Stariji vodnik Voleben premešten, sa važnoš u od 4.2.1944, u HI/17, puka — 669. 1. eta iz Mežice proešljava podru je Ludranskog Vrha južno od Crne. Otkriven banditski logor, 4 — 5 bandita pobeglo. Daljih dodira sa neprijateljem nije bilo. Patrola 2. . iz Trbovlja kod dnevnog kopa »Neža« ranila rudni kog

¹ Original u Arhivu IZDG LRS, f. 205/1—1.

* Po etak dnevnika objavljen je u Zborniku, tom VI, knj. 10, dok. br. 231.

stražara koji je prilikom poziva otvorio vatru na našu patrolu. — Lepo.

- 2.2. Zaseda 1./937. pripucala kod Hrastnika u 4.20 . na nekolicinu bandita koji su stigli na železni ku prugu Obe strane bez gubitaka. 3. . imala uzbunu u vezi s napadom na Motnik¹ ali nije stupila u akciju. Lepo.
Bat. 649.
Poru nik Hausen odlazi u Frankfurt na Majni 9. nastavnom i dopunskom Landesšicen bataljonu, radi izbora ljudstva za popunu. Kapetan Kral nalazi se od 1.2. u Planini i Kozjem. 14.30 u Cerkljama: razgovor komandanta sa majorom Kropom, komandantom vazduhoplovne jedinice.
Bat. 649.
- 3.2. Cerklje. Razgovor izme u majora Kropa i majora Amenda u vezi sa obezbe enjem aerodroma. Otporna ta ka odre ena kod savskog mosta.
Bat. 922.
- 3.2. 1. . iz Mežice 2.2. pro ešljala je podru ja Ludranskog Vrha južno od Crne. Otkriven banditski logor, nekoliko bandita pobjeglo. — Nema slane.
Bat. 611.
- 3.2. Patrola 1./611 (1 : 3 : 20) iz Sevnice u južnom pravcu preko Križa — Vrha — dolina Mirne prošla bez naro itih doga aja.
- 4.2. Patrola 2./611 (1 : 5 : 27) u pravcu Log — Studenec — Orlje i natrag u Sevnicu prošla bez naro itih doga aja. Patrola 3./611 (2 : 13) u pravcu Mala Dolina, preko Gaja, na drum Brežice — Zagreb do Mokrica i natrag u Veliku Dolinu prošla bez naro itih doga aja. Patrola 4./611 (3 : 18) za Cerklje i natrag u Turnsku Graš inu prošla bez naro itih doga aja.
Bat. 649.
- 4.2. Popuna od 8 ljudi iz Frankfurta na Majni.
Bat. 922.
- 4.2. 4. eta vratila se sa marševske vežbe sa bivakovanjem od 3. do 4.2.1944. do Cemšenika, 10 km zap. od Trbovlja, i natrag. 1. eta iz Mežice sukobila se jugozapadno od Crne, u pravcu Sol ave, sa prethod-

» Vidi dok. br. 24. 110 i 111.

nicom vrlo jake bande. Zasede su nakon otvaranja vatre pobile ostavivši nešto oružja. Uzbuna ostale bande mogla se uti još itav sat nakon toga.

- ' 5.2. Komandant u Mariboru, radi razgovora sa komandantom službe bezbednosti. 4. eta imala je uve e na podru ju Marija Creta, 6 km južno od Re ice, sukob sa bandom ja ine oko 200 ljudi. Nakon vatrenog prepada banda je pobegla ostavljaju i 4 mrtva, više ranjenih odvukla je sa sobom. — Laka slana; vedro. Patrola 4. ete imala je 35 ljudi. — Stigla popuna od 19 ljudi od 18. Landesšicen bataljona iz Lienca. Bat. 611
- 5.2. Grupa 2/611 (1:9) i dve grupe 4/611 (1 : 3 : 18)_bile su od 5. do 7.2.44. dovedene za obezbe enje aerodroma u Cerkljama. Nikakvih naro itih doga aja. Bat. 649.
- 5.2. Nare enje puka da se bataljon mora nalaziti u stalnoj pripravnosti za uzbunu. U 23.05 asa prime eno 1000 — 1200 bandita na putu u pravcu nema ke granice, na podru ju Prelaskog.⁴
- 6.2. U 21.30 asa banditi su kod Bu a ga ali carinski automobil 1/649. Borbena grupa vodnika Matajsa od 30 ljudi stupila kod Bu a u dodir s neprijateljem. 2 mrtva, 1 ranjen (podlegao ranama u bolnici u Brežicama). Bat. 922.
- 6.2. Poterà 4. ete zajedno sa poternim odeljenjem 18. iz Celja, na podru ju ju erašnje borbe, bila je bez rezultata. Zelezni ka pruga Kresnice — Zidani Most: pokušaj miniranja betonskog stuba na oko 200 m visokoj steni isto no od s. Sava. Zbog slabog u inka bez rezultata. — No u slana, jak severni vetar. Bat. 611.
- 7.2. Na osnovu telefonskog nare enja puka od 7.2.44. u 0.30 asova, da su jake banditske grupe kod Prelaskog (Karta Rogatec i Kozje 5555, 1 : 75.000) prešle hrvatsku granicu i da je carinska grani na straža od 6.2. u 21.45 as u dodiru sa neprijateljem kod s. Bu e, a 1./649 angažovana je severoisto no od Kozjeg,

⁴ Vidi dok. br. 107, 126, 127 i 141.

bataljon je stavljen u pripravnost i formira sledeće borbene grupe:

1./611 borbena grupa ja ine 5 : 36

2./611 borbena grupa ja ine 1 : 4 : 32

4./611 borbena grupa ja ine 1 : 3 : 18

Pokret 1./611. i 2./611. iz Sevnice preko Brežica za Kozje usledio je 7.2.44. u 3.15 asu pod rukovodstvom poru nika Jekela (2./611). Dolazak u Kozje u 6.00 asova. Obe grupe 4./611 (1 : 3 : 18) kao i jedna grupa (1 : 9) 2./611. nalaze se na obezbe enju aerodroma u Cerkljama. Pokret 4. i 2./611. iz Brežica za Pilštanj usledio je 7.2. oko 21 as, pod rukovodstvom poru nika Sajferta (4./611). Dolazak u Pilštanj oko 24 asa. — Hladno i vedro, povremene nove snežne padavine. Sneg visine do 40 sm, temperatura izme u 5 — 15° ispod nule. Zdravstveno stanje zadovoljava ju e. — O toku poduhvata vidi izveštaj 611. Landesšicen bataliona od 1.3.1944. Gubici: 1 puška, 23 šaržera za puškomitraljez i 1 kutija za municiju. Bat. 649.

7.2.1944. Na osnovu izveštaja grupa, banditi su se povukli na zapad u pravcu Pilštanja. U 6.15 asova 2./611, sa poru nikom Jekelom, stigla u Kozje. eta angažovana za Pilštanj.

Pro ešljavanje podru ja do s. Bu e.

7.2. u 8.00 Nare enje puka. Sa 1./649, 2./649, 2./611, nastavnim vodom 649. izvršiti okruženje Puherberg — k. 560 — 559 — 554 — 420. 2./611. je kod Krivica došao u dodir s neprijateljem. Nastavni vod poslat je u pomo na Gubno. Vod je bio napadnut iza le a. Zaposeli su k. 512 i tamo zano ili. U 24 asa stigao je iz Cerklja u Pilštanj poru nik Sajfert sa 7 grupa 3./649. i 611. bataljona.

Dodeljen je poru niku Jekelu. 2./649. u pripravnosti na cesti Planina — Pilštanj i na cesti Sentvid — Podpe — Bistrica. eta je zaposela liniju Prevorje — Puherberg — Sv. Petar, poja ana Vermanšaftom i grani nom carinskom stražom.

Bat. 922.

7.2. Banda koja je brojala preko 1.000 ljudi prešla je granicu 6.2.1944. kod Prelaskog — Bu e, 6 km južno od Pod etrteka. Bataljon 649. i 611. žandarmerija i Vermanšaft došli su sa njom u dodir. U 22.45 . poseban voz iz Laškog u Sentjur sa 2:91 od 2. i 3. ete pod rukovodstvom kapetana Fruvirta. Kapetan Fru-

Tag Morgen Ort und Art der Überfahrt	Darstellung der Ereignisse (Dabei wichtig: Beschreibung der Lage (Feld- und eigene), Einsatz- und Abgangsposten von Meldungen und Befehlen)						
	<p>originae Beschriftung: 1. Hauptkommando des 1. Btl. 611</p>						
5. 2. 1944	<p>Vom 5. 2. - 7. 2. 44 waren eine Gruppe bei 2./611 (1:9) in zwei Gruppen bei 2./611 (1:2:11) zur Befreiung des Hauptplatzes im Hauptort der Insel eingeteilt. Hauptort des Hauptkommandos Btl. 611</p>						
5. 2.	<p>Ein Regt. wird bei der Land. Überfahrt bei 2./611 (1:9) in zwei 1000 - 1200 Soldaten in Überfahrtsgruppen bei der Insel im Bereich Hauptort.</p>						
6. 2.	<p>1./611 vollends 21.30 Uhr bei der Insel bei 2./611 (1:9) in zwei Überfahrtsgruppen bei 2./611 (1:2:11) mit 20 Mann einmarschieren bei der Insel. 2. 7. 44, 1. 4. 44 und die 2. 7. 44 Überfahrtsgruppen im Hauptort Btl. 611</p>						
6. 2.	<p>Gruppe bei 4. 2. 44, mit 1. 4. 44, im Bereich der Überfahrt Ort der Insel bei 2./611 (1:2:11) mit 20 Mann einmarschieren bei der Insel. 2. 7. 44, 1. 4. 44 und die 2. 7. 44 Überfahrtsgruppen im Hauptort Btl. 611</p>						
7. 2.	<p>Überfahrt bei 2./611 (1:2:11) bei 2./611 (1:2:11) mit 20 Mann einmarschieren bei der Insel. 2. 7. 44, 1. 4. 44 und die 2. 7. 44 Überfahrtsgruppen im Hauptort Btl. 611</p> <table border="1" data-bbox="470 1411 1005 1512"> <tr> <td>1./611</td> <td>1: 3: 36</td> </tr> <tr> <td>2./611</td> <td>1: 4: 32</td> </tr> <tr> <td>4./611</td> <td>1: 3: 18</td> </tr> </table>	1./611	1: 3: 36	2./611	1: 4: 32	4./611	1: 3: 18
1./611	1: 3: 36						
2./611	1: 4: 32						
4./611	1: 3: 18						
	<p>Überfahrt bei 2./611 (1:2:11) mit 20 Mann einmarschieren bei der Insel. 2. 7. 44, 1. 4. 44 und die 2. 7. 44 Überfahrtsgruppen im Hauptort Btl. 611</p>						

8.2. virt otišao na pukovski borbeni položaj kod Sv. Urbana, 15 km jugozapadno od Sentjura: 24 oveka iz 2. ete otišla su u Sentjur u pomo njegovoj jedinici. Komanda puka nalazi se kod Sv. Urbana. Izme u Poganika i Kresnica bila su minirana oba koloseka.

Angažovana divizijska baterija za naro itu upotrebu 438.

7.2. Angažovanje: bateriji je izdato nare enje da se sa jednim vodom javi u Slivnici kod Sentjura potpukovniku Palua-Galu. Baterija je prema nare enju 7.2. stigla u Sv. Urban (Slivnica).
Bat. 649.

8.2. 1./649. U toku-no i banditi su se povukli severno od Sv. Ane, u pravcu Dobja. Kod Podloga su zatvorili cestu i povukli se u pravcu Bohora. Nare enje puka: prikupiti pojedine delove ete i izme u Sv. Vida i Podloga zaposesti cestu Planina — Pilštanj.

21.00 . 1. i 3./649. i 2./611. dostigli su odre enu liniju.

8.30 . Posle zaposedanja Gubna nastavni vod je prešao na k. 565.

12.00 . Produžetak marša do Zusema.

17.30 . Po nare enju puka odlazak preko Loke do Slivnice. Transport kamionima nakon transporta 2./649. Nare enje puka: 2. eta zatvara cestu Planina. Zapre ni položaj je posednut u 16.40 asova. Pomo u izvi a - kog odeljenja izvi anje u pravcu Loke i Planinske Vasi.

Akcijska baterija div. za naro itu upotrebu 438.

8.2. Baterija pot injena borbenoj grupi Lojevski (protivtenkovska lov. eta). Pokret ka Planini. Tamo dobila nare enje da prodre do Sv. Vida i preuzme obezbe enje mesta. Za izvršenje tog zadatka prime en je nedostatak u ljudstvu. Baterija je odmah otputovala i nekoliko kilometara južno od Planine pala u zasedu bandita, koja je otvorila vatru iz 6 — 8 puškomitraljeza na baterijski akcijski vod i najzad i samu bateriju ga ala minobaca ima. Uprkos snažne vatre jedno oru e odvojeno je od kamiona te je pripremljena odgovaraju a municija. Tom prilikom imali smo prve ranjenike. Cim je oru e bilo spremno za

dejstvo, otvorena je vatra na ivicu šume ispred nas Potporu nik Kova starao se za vatrenu pripremu i drugog oru a. Sukob je trajao 2 asa. Rezultat: 2 mrtva i 11 ranjenih. Poru nik Veh bio je tako er ranjen ali je i dalje rukovodio baterijom. Gubici bandita: 16 mrtvih. Banditi su se povukli u pravcu Bohora. Ispaljeno je bilo 30 granata i ve a koli ina pešadijske municije.
Bat. 611.

9.2.1944. 1:2:8 ljudi 1./611. upu eno je na izlaz iz Sevnice
— 13.2. radi zatvaranja ceste Planina — Sevnica. Akcija je prošla bez naro itih doga aja. Od 9. do 13.2. angažovana je 2./611 (1 : 9) radi zatvaranja ceste u Planini. Nikakvih naro itih doga aja. Izvi anje 3./611 (2:5 : 29) u pravcu Ponikve — Koritno — Gaj — Gorenja i Dolenja Ribnica, kroz Novu. Vas i natrag u Veliku Dolinu prošlo je bez naro itih doga aja.
Bat. 922.

9.2. U sukobu sa banditskom divizijom, koja je 6.2.44. prodrila preko hrvatske granice, poginuo je na Bohoru, južno od Planine, poru nik fon Ri i, komandir poterne grupe 18. Pogo en je u glavu. U bataljon je stigao rezervni potporu nik fon Faninger. — Po eo je padati sneg.

Akcijska baterija div. za naro itu upotrebu 438.

9.2. Nare enje bateriji da krene na položaje kod Šentvida. Tamo su okružili i napali grupu bandita od oko 100 ljudi. Nakon nekoliko pucnjeva banditi su se povukli u pravcu Bohora i time oslobodili cestu za Grabne. Pukovnik Trek je uve e 9.2. naredio premeštaj baterijskog položaja u Grabne. Za vreme izvršavanja ovog nare enja bila je u toku akcija pešadije na Bohor, o kojoj baterija nije bila obavještena. Pešadija se sukobila sa banditima na Bohoru ali zbog nedostatka teškog naoružanja nije postigla nikakav uspeh. Tu se pokazao nedostatak sredstava za održavanje veze. Zbog toga pešadija nije bila obavještena o premeštaju baterije te nije imala mogu nosti da traži njenu podršku.

Bat. 649.

9.2.1944. Borbena grupa Kalmbah: Pukovsko nare enje: proešljati sektor Planinska Vas — Loka i izbiti do ceste Planina — Dobje. Banditi su se povukli na Bohor.

6.00 . Nastavni vod: pukovsko nare enje da izbije preko Stare Zage na Bohor (1023). U 10.00 asova dodir sa neprijateljem. U 12.00 asova dostignuta k. 1023. Radio-depeša: produžiti marš ka borbenoj grupi Fruvirt. Preno iti na dostignutom položaju. "U 11.45 asova 2. eta primila nare enje puka za zatvaranje linije Gra nica do severno od Loke. U 14.00 asova pokret za Planinu. U 16.00 asova 2.Z649. je zaposela položaj kod Stare Zage i Vejica. U 22.00 razboleo se kapetan Smit. 2. etom rukovodi stariji vodnik Zantelman.

10.2. Borbena grupa Kalmbah dobila je nare enje da nadi na Bohor i preko Kamen Vrha izbije u Kozje. U 9.00 asova borbeni sukob kod k. 761. Nakon dvo asovne vatre protivnik je odba en. Spojili se sa nastavnim vodom. Produženo nastupanje na Bohor. Na k. 925 ja i borbeni sukob. Odbijena su 4 napada. Na položaju ve i broj poginulih bandita. Po nare enju pukovnika Treka 2/649. izvi a cestu Planina — Sevnica. U 16.00 izvestili štab Trek da je cesta do Sevnice neošte ena, mostovi su opravljani. U 8.30 asova nastavni vod 649. povezao se sa borbenom grupom Kalmbah i stupio u borbu za k. 761. U 14.30 asova, 500 m severoisto no od k. 925, ja e grupe bandita. Nastavni vod preuzeo bo no obezbe enje grupe Kalmbah. U 18.30 asova povratak u Planinu radi snabdevanja i popune municijom. Po nare enju pukovnika Treka kapetan Adamus, komandant 649, preuzima obezbe enje ceste Grabne — Pilštanj — Kozje — Podsreda. Izvi anje u pravcu Koprivnice i Raštanja. Baterija Veh podre ena grupi Hofman, tenkovska lova ka eta pot injena štabu Trek, sa sedištem u Planini. 4./649. preuzima obezbe enje sektora Kunšperk — Bizeljsko. Bat. 611.

10.2.1944. Na osnovu telefonskog nare enja bataljona upu ena je u Raštanj jedna borb. grupa 3./611. u ja ini 1 : 1 : 29 radi preuzimanja obezbe enja elektri ne centrale Raštanj. U 6.05 asova borbena grupa stigla je u Raštanj i zaposela položaje zapadno i isto no od elektri ne centrale Raštanj. U 15.30 asova, pošto je obezbe enje preuzeo jedan vod zaštitne policije, borbena grupa se vratila u Dolinu. Nikakav dodir s neprijateljem. Od 10.2. — 13.2.1944. 4./611 (3 : 18)

preuzela je obezbe enje mosta preko Save u Videmu
Nikakvih naro itih doga aja.
Bat. 922.

- 10.2. Dva miniranja železni ke pruge izme u Litije i Save.⁵ Borbeni deo bataljona premešten u Sevincu. 4. eta premeštena iz Re ice u Rade e. 1 vojnik kao popuna iz Lienca.
- 10.2. Baterija za naro itu upotrebu 438. vra a se u Sentvid.
- 11.2. Baterija odlazi za Jurklošter.
Bat. 649.
- 11.2. Borbena grupa Kalmbah bez dodira sa neprijateljem. Aktivnost grupa za zapre avanje. Nastavni vod: uspon na Bohor. No ivanje. 2/649. drži položaje na uzvišenjima do Vejice. U 17.20 asova borbena grupa Adamus, sa 80 ljudi Vermanšafta, angažovana na Veterniku i Pokojniku gde je uspostavila zapre nu liniju.
- 12.2. Borbena grupa Kalmbah povu ena u Planinu. U 6.00 asova nastavni vod upu en na Mrzlu planinu radi zapre avanja. U 15.00 asova povratak u Planinu. Ž./649. pot injena borbenoj grupi štandartenfirera Volfa. Zapre ava liniju Prapretno — Vražji Mlin. Borbena grupa Adamus: produžava zapre nu liniju do Sv. Vida. Pot injena je borbena grupa štandartenfirera Volfa.
- 12.2. Bat. 922: 1 podoficir i 1 vojnik iz Lienca.
- 14.2. Akcijska baterija za naro itu upotrebu 438. kre e preko Celja za Vojnik, gde je u pripravnosti. Banditima uvek uspeva da se probiju i moramo uvek tragati za njima.
Bat. 649.
- 13.2. Borbena grupa Kalmbah pot injava se grupi Adamus. Zapre ni položaji Zg. Ve jebrdo — Leskovšek — Podpe , duž ceste Šentjur — Jurklošter.
- 14.2. Borbena grupa Adamus prešla u Sentjur. U 23.45 a- sa uspostavljena zapre na linija od Ponikve do 1 km severoisto no od železni ke pruge za Polj ane, u pravcu Sv. Duha. Uspostavljena veza sa grupom

« Vidi dok. br. 56.

majora Vinklera. — 67 ljudi kao dopuna iz dopunsko-nastavnog Landesšicen bataljona Frankfurt na Majni.

- 15.2. Borbena grupa Adamus prikuplja se u Ponikvi u 11.25 asova. U 17.00 asova transportovanje za Šentjur — Celje — Vojnik. Javljanje kod borbene grupe Trek. U 18.30 asova pokret za Frankolovo. U 24.00 asa uspostavljena zapre na linija Frankolovo — Socka. Grupa Brener uklju ena na levom krilu. Poru - nik Krump i potporu nik Ditrih iz 18. dopunsko-nastavnog Landesšicen bataljona premešteni u 649. bataljon.
- 16.2. Borbena grupa Adamus se prikuplja u Vitanju. Grupa Brener maršuje preko Socke, grupa Kalmbah transportovana kamionima Frankolovo — Vitanje. Grupa majora Vinklera se obrazuje iz 2./922, 4./922. poterne grupe 18, 1, 2, 3./649, nastavnog voda 649. i 2./611. Na osnovu pukovskog nare enja poru nik Krump prekomandovan u XVIII grani ni odsek, 16. eta. Potporu nik Ditrih prekomandovan u oficirsku školu Celovec.
- Akcijska baterija za naro itu upotrebu 438.*
- 16.2. Položaj u Vitanju. 17.2.1944. položaji se premeštaju na sektor Šenflorjan — Huda Luknja. Bat. 649.
- 17.2. Kapetan Kalmbah (3./649) preuzima borbenu grupu bataljona 649, koja je pot injena majoru Vinkleru (922). U 8.00 asova vratio se iz akcije kapetan Hofman (1./649). U 13.00 asova vratio se iz akcije kapetan Adamus. U 20.00 asova poja ana budnost u 4./649. Na podru ju Pavlova Vas — Pišece, u pravcu granice, prime ena grupa bandita. Borbena grupa Kalmbah preba ena kamionima za Podvin, 5 km jugoisto no od Velenja, gde uspostavlja odbrambeni položaj na liniji Prelska — Pirešica. Bat. 922.
- 17.2. Potporu nik fon Faminger na osnovu nare enja zamjenika komandanta XVIII A.K. II. a od 3.2.1944. prekomandovan u 18. grani nu etu u Borovlju. Bat. 649.
- 18.2. U 8.00 asova komionima dotur sredstava za snabdevanje i održavanje oružja za grupu Kalmbah u Podvinu. Grupa Kalmbah se prikuplja kod Podvina.

Odlazak za Vitanje. Izgradnja zapre ne linije po otpornim ta kama od Fužina — južno od Vitanja — Sv. Anton — 700 m severno od Vitanja. Bat. 922.

18.2. Potporu nik Sober, iz ete za snabdevanje, stigao na osnovu nare enja zamenika komandanta XVIII. A.K. od 4.2.1944. U Litiji banditi minirali i zapalili transformatorsku stanicu.⁶ Iz Lienca stigli 1 oficir i 3 vojnika.

Akcijska baterija za naro itu upotrebu 438.

18.2. Banditi su kona no došli bateriji na nišan. Poru nik Veh sa usDehom je ga ao položaje bandita južno od Šenflorjana. Vatru je prekinuo pukovnik Trek i ista je nastavljena tek nakon razgovora sa saveznim vo om Stajndlom. I banditi su se ponovo probili iz okruženja. Njihova iznurenost je svakako velika. Ima prebeglica i zarobljenih. Bat. 649.

19.2. Grupa Kalmbah u Vitanju. Zapre avanje nastavljeno patrolama na severozapad do Trebuhinje. Nikakvog dodira sa neprijateljem.

20.2. Grupa prikupljena u Vitanju i u 16.00 asova odlazak borbene grupe za Šoštanj i Ravne. Produžetak marša preko Hudobnika — Kristana u Morn, u dolini Velunje.

20.2. Akcijska baterija za naro itu upotrebu 438. 20.2.44. baterija se sama povla i sa vatrenih položaja kod Senflorjana i pot injava se kapetanu Mauncu. Bat. 649.

21.2. U 10.00 asova dodir sa neprijateljem koji se povla i u pravcu severa. Posle podne i u toku no i bilo je sve mirno. Javljeno je da je prime eno 2.000 bandita zapadno od Kunšperka na hrvatskoj teritoriji. Na osnovu nare enja puka izvi anje granice vrši 4./649. ***Akcijska baterija za naro itu upotrebu 438.***

21.2. Položaji kod drumskog raskrš a Smiklavž — dolina Suhodol. Bat. 649.

22.2. Izvi a ko odeljenje grupe Kalmbah, koja je nadi rala u pravcu Strmec i dolinom Velunje, zarobila je

• Vidi dok. br. 72.

- 2 bandita. Borbena grupa primila je naredbe da se povuče preko Kristana do Kaplana. Na putu, 400 m istočno od Hudobnika, dodir sa neprijateljem. Dovedli 11 zarobljenika. Zaplenjeno: 4 mazge, 1 srednji minobacač, 1 laki puškomitraljez. Gubici bandita: 8 mrtvih.
Sopstvenih gubitaka nije bilo. U 17.00 časova odlazak za Plešivec da zaustavi bandite koji su primenjeni kod Repela. Kapetan Kral rukovodi 2./649. umesto obolelog komandira 2. čete kapetana Smita.
- 22.2. Bat. 922 — 1 čovek iz Lienca.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 22.2. Baterija odlučno stupa u borbu, odbija jedan veogotovo uspeo napad na položaje Vermašafte i u poslednjem trenutku spasava situaciju kod Strgara. Banditi su tu ostavili 23 mrtva a tragovi krvi navode na zaključak o još težim gubicima bandita.
Bat. 649.
- 23.2. Naredbe borbene grupe Vinkler: krenuti u Velenje, jer kod Repela nema neprijatelja. Grupa Kalmbah prikuplja se u Velenju. U 2.00 časa komesar carine iz Brežica moli za podršku protiv bandita u Staroj Vasi (južno od Bizeljskog). Angažovanje nastavnog voda. Nikakav dodir s neprijateljem. Grupa bandita se povukla preko državne granice.
Bat. 922.
- 23.2. Sahrana poručnika fon Riele na groblju Hicinger u Beču. Prisustvovao poručnik fon Herf. Dopuna 55 ljudi iz 17937.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 23.2. Priprema za ponovnu promenu položaja.
- 24.2. Odlazak za Radmirje.
Bat. 649.
- 24.2. U 7.00 časova odlazak grupe Kalmbah preko Šoštanja — Mozirja — Rečice u Ljubno. Uspostava linije po otpornim tačkama od Ljubna do Grvolja. Nikakav dodir s neprijateljem. NSP/O⁷ kapetan Kral poslat na kurs u Salzburg. Dovedli 5 zaplenjenih mazgi. Dnevna neprijateljska vazдушna nadletanja jugoistočno od nemačkog područja, pri čemu su uznemiravane Brežice.
Bat. 922.

Oficir za političku kontrolu.

- 24.2. 3 miniranja između Save i Zagorja; pruga neupotrebljiva nekoliko asova.⁸
Bat. 611.
Jedna patrola 4./611. koja je 3 : 18 prošla je bez narotnih događaja. Put patrole: Turnska Grašina, Leskovec — Drnovo — Gorica — Veliko Mraševo, Brod — Kalce — Naklo — Pristava — Veliki Podlog — Velika Vas — Leskovec — Turnska Grašina.
- 25.2. Oko 20.00 asova SS šturmbanfirer Volf iz **Krškog** zove bataljon i javlja da su, prema iskazu jednog prebeglice, banditi upali u Veliki Trn. Jedna grupa 4./611 (4:27) bila je određena da izvidi situaciju u Velikom Trnu. Oko 0.45 asova, 26.2, grupa je stigla u Veliki Trn. Utvrđeno je da se banditi ovde nisu pojavili, već su, prema iskazu jednog vojnika na odsustvu, banditi su bili u Crešnjicama (oko 1 km severno od Velikog Trna) i tamo ošišali jednu 12-godišnju devojku. Jedan deo patrole 4./611. otišao je u Crešnjice gde je utvrdio da i u njima nije bilo bandita. Pomenuta patrola vratila se 26.2. u Turnsku Grašinu bez dodira sa neprijateljem.
Bat. 649.
- 25.2. Naređuje grupe Vinkler da se izvrši prodor na severna sektoru grupe Kalmbah. Sve predele prošljati, neprijatelja, na kojeg se naiđe, zaustaviti i uništiti. Borbena grupa je zarobila 9-oricu i zaplenila 1 puškomitraljez i 1 minobaca .
Bat. 922.
- 25.2. Nalet američkih aviona koji su bacili nekoliko bombi na Celje i okolinu. 1 avion oboren. 3 pilota zarobljena u Litiji.⁹ — Vedar zimski dan.
Akcijska baterija za naročitu upotrebu 438.
- 25.2. Položaji u Radmirju.
- 26.2. Naređuje za povratak u kantonman, jer je borba sa 14. komunisti komandantskom divizijom završena. Baterija je imala 2 mrtva (vojnici Titer i vojnik Kerk, obojica nišandžije) i 11 ranjenih, od kojih je jedan deo, ranjen u borbi kod Planine, ostao u bateriji.
Bat. 649.

⁸ Vidi dok. br. 90 i 139.

⁹ Vidi dok. br. 143.

- 26.2. Odlazak borbene grupe Kalmbah u Ljubno, gde se prikuplja i od 13.00 asova kamionima prebacuje u Smartno ob Paki. U 20.00 asova povratak kroz Ceije u sedište etc.
Bat. 922. I
- 26.2. Stab bataljona i 2. i 4. eta vra aju se iz akcije. Posebni borbeni izveštaj sledi. General Neldehen i potpukovnik Palua-Gal u Zidanom Mostu i Litiji. Iz Buvajsa stiglo 19 ljudi za 1./802.
- 27.2. Oko 22.00 asova u blizini mosta Južne železnice u Zidanom Mostu isko ile su 2 lokomotive. Verovatno sabotaža (skretnica preba ena). Prijatno, preko dana nešto kiše.
Bat. 922.
- 28.2. Komandant u Celovcu kod Divizije. — Prijatno, nešto kiše.
Bat. 649.
- 29.2.1944. Izveštaj poru nika Ula: Poruhvat na odre enoj pro-
ti 18.15 . storiji je izvršen. No u eta povla i zapre nu liniju Pokojnik — Osli a. Ve i poduhvat zbog iznurenosti ljudstva nije se mogao preduzeti. U 18.30 asova nare enje bataljona da se 1. III nastavi izvi anje prema zapadu. Gotovo nikakav dodir sa neprijateljem i izvi anje bez rezultata. U 14.00 asova krenuti u Kozje i preno iti.
Bat. 922.
- 29.2 U 9.20 asova minirana železni ka pruga Zagorje - Renke kod 523 km.¹⁰ Dva vagona teretnog voza izba- ena iz koloseka. 1 kolosek uništen. U 11.20 asova smetnja je otklonjena.
Bat. 649.
- 27.2. Sreski na elnik iz Brežica javlja da su banditi u Dolenjoj Vasi. Angažovan je nastavni vod na kamionima. Nikakav dodir sa neprijateljem. Izveštaji o banditima stižu suviše kasno.
Bat. 611.
Na osnovu izveštaja žandarmerije Krško, prema kome su banditi upali u Dolenju Vas, bila je angažovana 4./611 (4 : 25). Prisustvo bandita nije utvr- eno. Akcijska baterija 438. divizije za naru itu upotrebu. Deponovanje i iš enje oru a.
18. Landesšicen puk (sumarno).

Vidi dok. br. 145.

29.2.

U mesecu februaru 1944. aktivnost dveju me usobno odvojenih i potpuno nezavisnih banditskih grupa. 6.2.1944. upala je kod Prelarskog 14. slovena ka komunisti ka partizanska divizija koja je brojala približno 1500 ljudi i koja je bila u sadejstvu operativne vojske, SS jedinica, policije i Vermašafta St. H. B. gotovo potpuno uništena. Ostaci razbijene partizanske divizije lutaju, raštrkani u manje grupe, na sektoru Lu e — Sol ava — Soštanj — Valdek i na podru ju Kozje te na taj na in oja avaju tamošnje grupe, koje u tim predelima prouzrokuju ja a uznemiravanja. Aktivnost banditskih grupa u mesecu februaru uglavnom se prostire po itavoj Donjoj Štajerskoj, izuzev predela koji se nalaze južno od Save. Naro ito upadljiva su prinudna regrutovanja i odvo enje stanovništva u cilju popune i oja avanja banditskih grupa. U 29 krajeva bilo je odvedeno 41 civilno lice, 10 pripadnika vojske koji su se nalazili na odsustvu i 2 žandarma, a 17 stanovnika i 5 pripadnika vojske na odsustvu bilo je prinudno mobilisano. Jedan pripadnik vojske, koji se nalazio na odsustvu, dobrovoljno je prebegao banditima. Plja ke u cilju snabdevanja, u odnosu na prošle mesece, zabeležile su u mesecu februaru porast od 20%. Snabdevanjem partizanske divizije bilo je naro ito teško pogo eno civilno stanovništvo. Nastojanja bande na rušenju železni ke pruge Zidani Most — Ljubljana bila su u mesecu februaru u porastu. No ni saobra aj na toj liniji bio je obustavljen i time je bilo spre eno da vozovi budu prepadima ošte eni. Pomenuta železni ka pruga bila je minirana 7 puta, ali je saobra aj bio u prekidu samo kra e vreme. Planski obilasci patrolama otežavali su napade ali potpuno spre avanje rušenja nije se moglo izvesti. Može se konstatovati da su banditi, na osnovu primljenih narenja, nastojali da svim sredstvima ometu saobra aj na pruzi Zidani Most — Laze, kad ga ve nisu mogli u potpunosti zaustaviti.

Ameri ki bombarderi bili su prinu eni da bace bombe i tom prilikom pogodili su Celje i okolinu od Jurkloštera do Gornje Ponikve. Šteta je neznatna i ne zahvata nikakve ratne objekte. U Celju su bila bombardovanjem ubijena 3 civilna lica. U blizini Dobrne srušio se jedan ameri ki bombarder, kojom prilikom je nastradalo 7 a zarobljena su 3 Amerikanca. Dalje su bila i u Litiji uhva ena 3 padobranca.

U mesecu februaru banditi su izvršili:
155 pljački u cilju snabdevanja, 1 i prepada, 3 ubi-
stva, 9 napada na prugu, 5 drugih sabotažnih akcija
i 3 akcije rasturanja letaka.

Angažovanje protiv 14. sloo. kom. divizije.

U sklopu akcije protiv 14. slov. kom. divizije, koja je 6.2.1944. kod Prelaskog prešla državnu granicu, uzele su u oštra, u vidu napadnih, osiguravaju ih, poternih i izviška njih snaga, sledeće jedinice puka: 1, 2. i 4./611; 1, 2. i 3./649; 2 grupe 3. i 4.Z922. poterna grupa 18. i Akcijska baterija 438. div. za naročitu upotrebu. Akcija je imala potpun uspeh, jer banditska grupa, koja je imala oko 1.500 ljudi i oko 100 konja i bila naoružana teškim pešadijskim naoružanjem, nije uspela izvršiti svoj zadatak da stigne na Pohorje i odande, kao kompaktna jedinica, posluži kao osnova narodnog ustanka u Donjoj Štajerskoj. Iznurena i razbijena na manje grupe mogla je izazvati samo lokalne nemire. Banditska grupa uopšte nije mogla pristupiti izvršenju svog zadatka, jer je bila prinuđena da svoju aktivnost upravi na otklanjanje potere i okruženja. Put bande vodio je od Prelaskog na zapad preko Zusma, na jug preko Loke, Grabne, na Bohor, na jugoistok preko RaStatnja, na severozapad, preko Razbora i Okroglice, na sever preko Škofce — Sv. Miklavž — Lažšše — Sv. Lenard — Kanjuce — preko železničke pruge Celje — Šentjur, na sever preko Dramlja — Slemenca — Lindeka, na zapad preko zamka Socka — Klaneca — Pake — Ravna — Šentvida na štajersko-koruškoj granici, gde su mali ostaci bande bili uništeni i razbijeni u manje grupe. Poduhvat je bio završen 26.2.1944. Odgovaraju i izveštaji puka i njegovih jedinica posebno su priloženi.

Bat. 649: Iskustva iz akcije od 6. do 26.2.1944:

1. Naoružanje: popuna sa automatima po 6 komada na svaku četvrtu. 2. Sredstva veze: za štab i druge potrebna su sredstva veze (radio-stanice). 3. Odeća: potrebne su planinske cipele, planinske pantalone, obojci, rezervne rukavice, planinske kape, vindjake. 4. Oprema: na četvrtu 8 mazgi, 1 poljska kuhinja, 2 nosila za ranjenike, 2 psa tragača — ovo je naročito važno, jer je samo pomoć u njih moguće uspešno izviška i otkrivanje zaseda. Na bataljon 1 oklopni

automobil, 1 kamion, 1 izvi a ki oklopni automobil.
5. Ljudstvo: fizi ki i bez obzira na godine starosti u potpunosti je odgovorilo, ali se ljudstvo istih godina starosti, koje je naviklo na brda, bolje pokazalo u akciji. 6. Gubici: Vidi pregled gubitaka.¹¹ 7. Neprijateljski gubici: 600 mrtvih, 145 zarobljenih.

BR. 148

IZVOD IZ OPERATIVNOG DNEVNIKA 1. CETE 1. BATALJONA 14. SS POLICIJSKOG PUKA ZA VREME OD 1. DO 29. FEBRUARA 1944. GODINE¹

1. 2. 43.

U 6.30 eta je naredila akciju jedne grupe u ja ini 1 : 8 pod komandom Zgwm.³ Gramackog. Grupa se bez gubitaka vratila u 18.00 asova. No je protekla bez ikakvih naro itih doga-aja.

2. 2. 1944.

Prema bataljonskoj zapovesti po ela je 2. 2. 44. akcija pod komandom Zgw Bengelsdorfa⁴ Cilj akcije bio je pro ešljanje odseka Sv. Rok i puta levo od Škrjan a. 2. i 5. eta slovena kih domobrana od po 50 ljudi i 15 ljudi 1. voda krenuli su prema zapovesti u 9.30 . u nazna enom pravcu. Posle zauze a kote desno od Sv. Roka i crkve Sv. Rok, uništeni su položaji bunkera i utvr enja poljske fortifikacije. Neprijatelj je imao mrtvih i ranjenih. Jednom poginulom oduzeta su dokumenta. Ja ina neprijatelja sa poja anjem iz Škrjan a, koje je potpuno posednuto od neprijatelja, iznosila je oko 200 ljudi. Napredovanje je potpomagala sopstvena minobaca ka i mitraljeska vatra. Neprijatelj se povukao. U 10,50 akcija je bila završena. Sopstvenih gubitaka nije bilo. *Rezultat same akcije bio*

" Vidi dok. br. 141.

» Original u Arhivu IZDG LRS, f. 163/1—1.

- Po etak dnevnika objavljen je u Zborniku, tom VI, knj. 10, dok. br. 233.

Cugvahtmajster: podoficirski in u SS jedinicama.

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 18.

je slede i: Sv. Rok i desno sve do puta za Skrjan e neprijatelj je poseo bunkerima i utvr enjima poljske fortifikacije. Od teškog naoružanja neprijatelj ima minobaca e i mitraljeze koje je upotrebio pri nastupanju naših snaga.

3. 2. 1944.

U 8,30 po ela je akcija ja ine bataljona u pravcu Skrjan e — G. Teška Voda.⁵ Kraj akcije oko 14.00. Poru nik Cušlag poginuo. Oko 18.00 . pojedina na neprijateljska vatra za uznemiravanje na naše položaje. Ina e, no je protekla mirno.

4. 2. 1944.

Zgwm. Sulc (4. eta) putuje na odsustvo. Preko dana pojedina na vatra za uznemiravanje (mitraljeska i minobaca ka) na naše položaje, isto se ponovilo i u no i.

5. 2. 1944.

Osim pojedina ne vatre za uznemiravanje, dan i no protekli su mirno. Zgwm. Gramacki uz podršku slovena kih domobrana preduzeo je ispred svog odseka izvi anje u pravcu Broda.

6. 2. 1944.

Wachtm. Pape vratio se sa odsustva. Oko 20.00 izgorela je jedna ku a u Reger oj Vasi. Poja ana pripravnost. No je protekla mirno. Ow⁶ Roder dodeljen 1. vodu a Zgw. Kriger 3. vodu.

7. 2. 1944.

Prema etnoj zapovesti po ela je u 6,30. . akcija pod komandom Zgwm. Bengelsdorfa.⁷ Prvom vodu dodeljeno je 200 slovena kih domobrana i 20 ljudi 1. ete kao i jedan vod pionira. Zadatak: posesti kapelu Sv. Rok i 3 ku e koje leže pored nje i di i ih u vazduh. Prema zapovesti pokret je izvršen u 6.30 as. Upu ena su osiguranja levo od kapele Sv. Rok i desno od puta za Skrjan e. Neprijatelj je pokušao da spre i napredovanje vatrom iz minobaca a sa udarnim minama i vatrom iz mitraljeza iz pravca Roka i sa kote ispred puta za Skrjan e. Kota je zauzeta na juriš. Naši minobaca i potpomagali su nastupanje. Zadatak — dizanje u vazduh kapele i 3 ku e — nije mogao biti izvršen, pošto vod pionira nije pravovremeno stigao. Na koti je uhva ena Antonija Rehovš, ro . 6. 1. 1880, navodno sa stanom u Reger a Vasi, i privedena etnom komandnom mestu. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Kraj akcije u 8,30 as. Anw. Barth i Vambah odlaze na odsustvo. Anw. Sil vratio se sa odsustva. Oko 14,00 as. otišla je jedna izvi a ka patrola od 30 ljudi

* **Obervahtmajster: podoficirski in.**

⁷ **Vidi dok. br. 37.**

u pravcu Gotne Vasi (slovena ki domobrani). Povratak oko 15.45 as. Neprijatelj nije otvarao vatru. Oko 21.00 as neprijateljska vatra za uznemiravanje u pravcu Gotne Vasi.

8. 2. 1944.

Oko 14.00 odlazi jedna izviška patrola od 30 slovenačkih domobrana u pravcu Gotne Vasi. Jedna akcija naše ete tako e i po elu u 14.00 as. Obe akcije završile su se u 16.00 as. a da neprijatelj nije otvarao vatru. Ljudstvo 1. voda premešteno je u ku e najbliže položajima.

9. 2. 1944.

Preko dana slabija, uve e i preko no i ja a neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Baroneva hriba i Gotne Vasi. Na samom odseku nikakvih naro itih doga aja.

10. 2. 1944.

Oko 8.05 iz 1. voda preba eno je na etno komandno mesto 10 ljudi za jednu etnu akciju. Povratak u 10.30 as. Kapetan Svibus vratio se sa odsustva i inspekcija pododseka Šmihel. Potporu nik Frike vra a se u 3. etu. Oko 18.00 as. neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi. No je protekla mirno.

11. 2. 1944.

Dan je na elom odseku protekao mirno. U no i pojedina na vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi na koju je odgovoreno iz bunkera 46.

12. 2. 1944.

Oko 14.00 as. pojavio se iznad Šmihela, Grma, Gotne Vasi jedan nema ki izviška avion. Posle više obrušavanja avion je iz nepoznatih razloga morao da se prinudno spusti izme u Gotne Vasi i Grma. etno komandno mesto je odmah telefonski izvešteno. Radna snaga i 2 konja sa osiguranjem dovukli su avion oko 15.30 asova, iza naših položaja, na sigurno mesto. 1. vodu dodeljeno je 7 ljudi kao dopuna. Predve e i u no i slaba neprijateljska vatra za uznemiravanje u jugozapadnom pravcu.

13. 2. 1944.

Lozinka »Franken«

Ow. Stahovi putuje na odsustvo. U 5 as. po elu je akcija ja ine jedne ete.⁸ Jedan vod 1. ete, prvi vod 4. ete i slovena ki domobrani. Polazna ta ka pododsek Drska. **Zadatak:** Proešljavanje preko Srebrni e — Potok — Bori evo — Male Škrjan e — Sv. Rok. Oko 10 as. jaka vatra ete, koja se vratila, na Sv. Rok. Kraj akcije **11.45 as.** Zgwm. Gramacki putuje

⁸ Vidi dok. br. 58 i 63.

na odsustvo.⁹ Odbrambeni odsek 1. voda produžuje se oko pododseka »Grm«. Ow. Roder poseda sa 1:3 položaj sa bunkerima 47—57. od nove dopune upu uju se Zgwm. Rihter i Ow. Soman, prema etnoj zapovesti 4. ete; 1. vodu dodeljuju se Wm Martin i Anw. Biberger. U no i pojedina na vatra za uznemiravanje.

14. 2. 1944.

Lozinka »Ostprojsen«

Oko 14.00 krenula je jedna izvi a ka patrola slovena kih domobrana u pravcu Sv. Roka i oko 15.00 as. vratila se opet na položaj. 13.2.44. predat je prebeglica Drganc Alojz, rod. 11. 11. 1910. u Loki, opština Pre na, komandantu 3. borbene grupe slovena kih domobrana. Preko dana sve do kasno uve e neprijateljska vatra za uznemiravanje od Sv. Roka. No je protekla mirno. Wm Runge vratio se sa odsustva.

15. 2. 1944.

Oko 10.00 as. pošla je jedna izvi a ka patrola slovena kih domobrana od 30 ljudi sa 4 vojnika 1. voda sa pododseka Drska u pravcu Broda. Povratak oko 13.00 as. Neprijatelj je dva puta otvarao vatra na izvi a ku patrolu. Oko 21.30 as demonstrativni napad neprijatelja sa severne strane Gotna Vas. — Baron ev hrib — Sv. Rok uz podršku vatre teških baca a i mitraljeza. Vatra je u utkana našom artiljerijom i mitraljezima. Oko 22.45 as. zavladao je mir. Pred zoru opet je po ela neprijateljska vatra za uznemiravanje, ali je posle pola asa prestala jer su naši položaji odgovorili jakom vatrom.

16. 2. 44.

Lozinka »Taurus«

Prema etnoj zapovesti formirana je u 7.00 as. jedna izvi a ka patrola ja ine 22 vojnika 1. ete i 50 slovena kih domobrana. Vreme polaska u 7.10 as. Zadatak: — kretanje drumom Novo Mesto — Trebnje do 8. km i ustanovljavanje eventualne ja ine neprijatelja — izvršen je.¹⁰ Nešto ispred Mirne Pe i eta je primetila jednog neprijateljskog izvi a a na koga je odmah otvorena vatra. On se odmah povukao. Ina e na drumu do Mirne Pe i, prema sopstvenoj konstataciji i izjavama mesnog stanovništva, nije bilo neprijatelja. Oko 10.10 prekinuta je akcija. Dan i no protekli su mirno.

17. 2. 1944.

Lozinka »Volgau«

Wm. Konrad vratio se sa odsustva. Dan i no protekli su bez naro itih doga aja.

» U originalu: »Bombenurlaub«. To je odsustvo odobreno pripadnicima nema kih oružanih snaga radi sre ivanja prilika nakon bombardovanja njihovih domova.

¹⁰ Vidi dok. br. 69.

18. 2. 1944.

Lozinka »Sil«

Oko 18.00 as. pojedina na neprijateljska vatra za uznemiravanje iz pravca Gotne Vasi i Sv. Roka. Bataljonskom zapovlaš u nare ena poja ana pripravnost. No je protekla bez ikakvog uznemiravanja od strane neprijatelja.

19. 2. 1944.

Dan i no protekli su bez ikakvog uznemiravanja od strane neprijatelja.

20. 2. 1944.

Dan i no protekli su bez ikakvih naro itih doga aja. Ow. Miler i Longe vratili su se sa odsustva.

21. 2. 1944.

Zajedno sa slovena kim domobranima krenula je prva eta pod komandom kapetana Svibusa sa pododseka Drska u akciju u južnom i jugoisto nom pravcu.¹¹ Kraj akcije oko 15.00 as. No je protekla mirno.

22. 2. 1944.

Oko 18.00 as. pojedina na neprijateljska vatra za uznemiravanje iz mitraljeza i minobaca a iz pravca Sv. Roka. Ina e no je protekla mirno. etvrta eta promenila je položaje odeljenja.

23. 2. 1944.

Preko dana i u toku no i vladao je mir. Na pododseku Drska slovena ki domobrani predali su jednog prebeglicu 3. slovena koj borbenoj grupi.

24. 2. 1944.

Oko 13.00 krenula je jedna izvi a ka patrola 1. voda, ojaana sa 2 grupe slovena kih domobrana, pod komandom Zgw. Bakvica, u pravcu Srebrni e. Polazak u 13.30 as.

Kada je elo u visini sela Srebrni a, levo od puta u šumi, primetilo 3 izvi a a, otvorena je vatra na njih. Nije se moglo ustanoviti da li je bilo uspeha ili ne; ispred samog Srebrni a napredovanje nije više bilo mogu e, jer je na elo otvorena bo na vatra iz 3 mitraljeza tako da se ne bi mogli izbe i nepotrebni gubici. Posle polu asovnog puškaranja naredio je Zgwm. povla enje, jer se plašio da ne bude opkoljen imaju i u vidu slabe snage od 30 vojnika. Povratak oko 15.45 as. Sopstvenih gubitaka nema. No je protekla mirno.

25. 2. 1944.

Preko dana i u toku no i nikakvih doga aja na pododseku »Šmihel«.

¹¹ Vidi dok. br. 73, 77 i 79.

26. 2. 1944.

Oko 5.30 krenuo je jedan vod 3. ete i dve ete slov. domobrana u akciju prema Sv. Roku. Slov. domobranci naišli su iza Sv. Roka na neprijateljski otpor koji su slomili. 11 bandita je ubijeno a jedan zarobljen (ime: Frane Pire, 13.10.1919. Sa-jev e—Teresija) i jedan puškomitraljez zaplenjen. Jedan slovena ki domobran bio je ranjen. Kraj akcije oko 12.00 as. Dan i no protekli bez naro itih doga aja.

27. 2. 1944.

U 22.30 asa neprijatelj je otvorio jaku vatru iz Sv. Roka i pravca Skrjan e na naše bunkere 41, 42, 43, 44. Neprijateljska minobaca ka vatra tukla je ispred samih naših položaja. Naša minobaca ka i mitraljeska vatra kao i vatrena podrška naše topovske baterije u utkale su do 24.00 najja u neprijateljsku vatru. Od 24.00 — 2.00 asa neprijatelj je na naše položaje ponovo otvorio pojedina nu neplansku vatru iz mitraljeza i pušaka. Ostatak no i protekao je mirno.

28. 2. 1944.

Oko 8.30 as. obasuo je neprijatelj naše položaje artiljerijskom vatrom, isto i u 16.50 as. U 21.30 krenuo je neprijatelj u napad od Reger e Vasi. Usredsre enom vatrom bunkera 45 i 44 odbacena je. Jednu ženu iz Reger e Vasi, koju su banditi ranili, naši su previli i odveli u bolnicu. Oko 23.30 as. malo se smirilo. Neprijateljska topovska i minobaca ka vatra za uznemiravanje na naše položaje i dalje traje. U Gotnoj Vasi izgorjela je jedna ku a. U 3,45 as. po elala je akcija u ja ini bataljona. 1. vod daje 2 grupe i bi e za vreme akcije smanjen od 1:6 ete za vezu. Vreme kontrole naših policijskih stanica od strane Zgwm. Daseka, iz ete za vezu, u 22.30 — 3.00 asa.

29. 2. 1944.

Isturena osiguranja slovena kih domobrana sa Baron e-vog hriba povu ena su u 18.00. U 14.00 as. za poja anje odseka »Smihel« angažovan je jedan tenk kod bunkera 41, na putu u pravcu Skrjan a. Oko 1.00 vratile su se obe grupe 1. voda iz akcije. U 7.00 opet je povu ena grupa N-tog voda koja je bila dodeljena za poja anje. Broj neprijateljskih udara — 3 bacacem i 3 artiljerijom. Ina e no je protekla uglavnom mirno. Kontrola policijskih stanica od strane Zgwm. Bengelsdorfa u 22.30 i 1.30 as. —

BR. 149

**IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG ŽANDARMERIJSKOG
OKRUGA KRANJ O AKTIVNOSTI PARTIZANA NA SEKTO-
RU GORENJSKE OD 1. DO 29. FEBRUARA 1944. GODINE¹**

1. februar 1944.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

Motorna dresina na 573,8 km naišla na minu, dresina od-
ba ena 10 m, voza lako povre en.²

Izveštaj Nomenj:

21—22 as: puškaranje izme u žandarmerije i bandita
na oko 100—150 m od železni ke stanice.

2. februar 1944.

Izveštaj Medvode:

Banditi porušili gvozdeni most izme u Medna i Medvoda.³

3. februar 1944.

Izveštaj Skofja Loka:

U 21.30 as. banditi napali na 583,3 km vojnu patroli.-,
jedan vojnik teško ranjen.

Izveštaj Bohinj:

U 20,30 as. pokušana paljevina železni kog stovarišta
u Boh. Beli.

4. februar 1944.

Izveštaj Medvode:

U 0.20 as. eksplozijom mine razorena stanica Medno.⁴
Na voz D 14 otvorena vatra kod stražare 10.

Izveštaj Kranj:

U 23,37 as. vatreni prepad na železni ku stanicu Kranj.

5. februar 1944.

Izveštaj Gorenja Vas — Rete e:

Puškaranje izme u Vermahta i bandita.⁵

¹ Original (pisan na mašini) u Arlaivu IZDG LRS, f. 4/IV.

² Vidi dok. br. 110.

³ Vidi dok. br. 28 i 110.

⁴ Vidi dok. br. 28.

⁵ Vidi dok. br. 103.

6. februar 1944.

Izveštaj Oto e:

Banditi vršili prinudno regrutovanje u naselju Oto e.

7. februar 1944.

Izveštaj Oto e:

Na 607,203 km izme u Podnart — Kroke i Oto a skret-
ni ar našao jednu minu.

Izveštaj Bled — Jezero:

U 5,62 as. predsignal A (iz pravca Dobrava — Vintgar)
porušen eksplozivom.

8. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

U 3 asa ujutro banditi posekli jedno drvo i nabacili ga
na elektri ni vod KIG-a. U isto vreme pokušaj rušenja
jednog stuba dalekovoda struje visokog napona. Dva no-
sa a stuba razorena ali se stub nije srušio.⁶

Izveštaj Lesce — Bled:

U toku no i prinudno regrutovanje u selu Vrba.

Izveštaj Beri evo:

4.2. od 18,10 — 18,30 as. prinudno regrutovanje u Be-
ri evu i Dolu.

Prinudno regrutovanje 30 ljudi.

6.2. — 16.00 as. Žandarmerija ubila 1 bandita u Beri-
evu.

U 17.00 as. veliki požar u Dragomelju, 2 km od Beri-
eva.

8.2 — 6,30 as. Na pruzi Laze — (Sava) — Ljubljana,
lokomotiva koja je ispred sebe gurala službena kola na-
išla na minu. Službena kola iskliznula jednom osovinom.⁷

9. februar 1944.

Izveštaj Lesce — Bled:

U 18,58 as. banditi porušili trafostanicu u Lesce — Bled.
Lesce — Bled i Radovljica nekoliko dana bez osvet-
ljenja.⁸

Od 19,30 do oko 20,20 as. jako puškaranje kod mosta
na Savi u Radovljici.⁹

Izveštaj Kranj BM:

U 20,00 asova. Banditi izvršili napad na posednika Pe-
ara.¹⁰ 1 bandit ubijen, bandit Ari Mihael stolar iz Hru-
šice.

^{7, 8} i ' Vidi dok. br. 115.

¹⁰ Vidi dok. br. 115 i 125.

Izveštaj Medvode:

Oko 19,30 as. kod Bk Gorenja Vas — Rete e otvorena vatra na voz 823. Nema povre enih.

10. februar 1944.

/

11. februar 1944.

Izveštaj Lesce — Bled:

3.2. u 4.30 as. Jedno nepoznato lice zaustavilo otpravnika vozova Lenderera Paula kod mosta na Savi. Kontrolisani svi putnici koji su išli na voz. 1 radnik odveden.

12. februar 1944.

Izveštaj Oto e:

Prilikom izlaska voza 815 banditi oko 10.00 as otvorili vatru na otpravnika vozova i uvara pruge. Niko nije povre en.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi otvorili vatru na voz 320 po izlasku iz Podnarta — Kroepe. 2. i 3. kola dobila po 2 pogotka. Jednoj putnici zrno okrznulo glavu.

13. februar 1944.

/

14. februar 1944.

Izveštaj Oto e:

Puškaranje izme u bandita i Vermahta.

Oko 17,25 as. kod ulaznog signala Oto e iz pravca Lesce

— Bled na ena jedna postavljena mina.

Izveštaj Boh. Bistrica:

Banditi ubili berberina.

Izveštaj Lešce — Bled:

Banditi otvorili vatru na voz 818. Niko nije povre en.

15. februar 1944.

Sopstveni izveštaj:

Napad bandi na Bled — Jezero, jedno asovno puškaranje.¹¹

Službena kola vojnog voza 749 pogo ena punim pogotkom mine iz minobaca a. Pokušano miniranje koloseka kod južnog portala Vintgarskog tunela. Nema povre enih.

¹¹ Vidi dok. br. 128.

16. februar 1944.

Izveštaj Kranj:

Oko 21,30 as. voz 8710 naišao na minu. Obe strane koloseka porušene na dužini od oko 90 sm. Šesta kola iskliznula jednom osovinom. Lako povre en 1 železni ki inovnik.¹²

Izveštaj Bled:

Izme u Boh. Bele i Bled—Jezero pose en jedan telefonski stub.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli Kav i a Bruna, italijanskog državljanina, radnika KIG-a.

17. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

Banditi navodno odveli pripadnika Vermahta Buceka Johana (slov.), koji je bio na odsustvu.

18. februar 1944.

Izveštaj Bled:

Izme u prevoja i Bledskog tunela otvorena vatra na voz D 14.¹³ Voz pogo en na 8 mesta. Ranjen 1 pom. inovnik, (Rana na butini i ruci.)

19. februar 1944.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

U 2,35 as. voz 7618 kod 573,95 km naišao na minu.

Nije iskliznuo.

U Zasipu banditi ubili nema kog naseljenika Pihlera.

20. februar 1944.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Patrola Vermahta zadržala voz 818 zbog opasnosti od bandita i otvaranja vatre na prugu.¹⁴

Izveštaj Zirovnica:

Banditi pretresli otpravnika dnevnih vozova traže i oružje.

Izveštaj Dobrava:

U 9,45 as. pokušano odvo enje Ma eka Petra iz gra evinskog voza 2302; uve e banditi uništili fabriku kutija Dipolt.

¹² i ¹⁵ Vidi dok. br. 135.

^M Vidi dok. br. 136 i 135.

21. februar 1944.

Podnart — Kropa:

Patrola Vermahta na 607,04 km zaustavila voz **7607**.
Mina prona ena i uklonjena (15.25^h).¹⁵

22. februar 1944.

Izveštaj Dobrava:

Banditi otvorili vatru na automobil rukovodioca štaba
Majera (Radovljica) i teško ga ranili. Na automobilu
preko 100 pogodaka.

Izveštaj Lesce-Bled:

U 19,40 as. banditi spalili streljište izme u Lesce-Bled
i Bleda.

Izveštaj Bohinj:

Na km 12/13 porušen predsignal i ulazni signal na pruzi
za Bohinj.

Sopstveni izveštaj:

U 18,10 as iz pravca sever (Brdo) 3 pucnja iz puške.
Kratko vreme posle toga rafalna vatra iz automata.

23. februar 1944.

Izveštaj Bled:

U 0,30 as. banditi zapalili stovarište dasaka Mulejeve
strugare. Ošte ena policijska oklopna kola.

Izveštaj Šentvid — Vižmarje:

Voz 91313 kod Po 79 naišao na minu, iskliznulo 6 vagona.

Izveštaj Bzp:

Puškaranje kod elektrane Žirovnica. Jesenice bez osvet-
ljenja. Na Mežaklji osmotrena eksplozija dveju petardi i
crvena svetlost koja je trajala duže vremena.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi napali žel. stan. Podnart — Kropa. Razoreni ure-
aji za saobrajnu službu. Otpravnik vozova Šopf lako
ranjen krhotinama.

Izveštaj Sentvid — Vižmarje:

Banditi 22.2. oko 19,15 as. izvršili napad na poštu u
Sentvidu i oplja kali je. Napad ponovljen 23.2. u 1.00 as.

Izveštaj Žirovnica:

U toku no i više puta ponovljena pucnjava u blizini že-
lezni ke stanice.

" Vidi dok. br. 136.

24. februar 1944.

Izveštaj Kranj:

Banditi razorili otvoreni propust na 596,5 km.

Izveštaj Beri evo:

Banditi srušili most na Mlinšici.

Izveštaj Ljubljana:

Bande razorile žel. prugu Rakek — Postojna na 90. km.

Od 6 as. saobraćaj se odvija samo jednim kolosekom.

Kod Save (železnica u direkcija Be) prekid saobraćaja.

Izveštaj Medvode:

Puškaranje kod železn. stanice (između Vermahta i žandarmerije).

Izveštaj Boh. Bistrica:

U 18 as. na putu iz Bitnja za Jereku banditi ubili 6 žandarma.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli 8 ljudi iz Dobrave.

Izveštaj Jesenice:

U 21 as. jaka banditska grupa na putu između Jesenica i Hrušice.

Izveštaj Boh. Bistrica:

U 19 as. banditi spalili jednu strugaru u Boh. Bistrici (firma Stare Simon); živa delatnost bandi.

25. februar 1944.

Sopstevni izveštaj:

Na voz E 321 kod Podgorja (Koruška) otvorena vatra. Banditi razorili uređaje za otpremu vozova.

Izveštaj Dobrava:

Banditi odveli 2 oveka iz Zasipa.

26. februar 1944.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi porušili otvoreni propust na 602,2 km.

27. februar 1944.

Izveštaj Logora za obuku:

U 0,20 as. jako puškaranje kod železn. arskih kuća u Jesenicama.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Puškaranje kod Podnart — Kropa.

28. februar 1944.

Od žel. stan. Jesenice:

26. febr. izme u 20 i 22 asa u Koruškoj Beli vršeno prinudno regrutovanje.

29. februar 1944.

Od žel. stan. Žirovnica:

No u 28/29. u okolini Zirovnice prinudno regrutovano oko 100 ljudi. Kancelarija firme Magili porušena i opljačkana jedna trgovačka radnja.

BR. 150

IZVOD IZ DNEVNIKA RUKOVODSTVA FAŠISTI KE REPUBLIKANSKE PARTIJE ZA GORI KU POKRAJINU¹

1. februara 1944 — XXII

Znatne partizanske grupe su ju e izme u 18.30 i 22.00 asa napale tri stražarska mesta isto no od Gorice i dva kod So e (kod mosta u Pevmi i kod mosta 9. Avgust). Napad su uspešno odbili legionari fašisti ke milicije koji su reagovali minobaca kom vatrom.

U gradu je u me uvremenu data vazдушna uzbuna. Za vreme uzbune druge partizanske grupe napale su uporišta Nemaca i SS bersaljera u Plavama, Kanalu i u Brdima (u pravcu Sv. Lovrenca kod Moše i Koprive).

Nemacke i italijanske posade su neprijatelja svuda proterale. Napadi su trajali do 6 asova ujutru.²

Nekoliko partizana je no u na tornju kosturnice u Pevmi izvesilo veliku jugoslovensku zastavu sa srpom i eki em.

Nemacka odeljenja su jutros izvela akciju iš enja izme u Pevme i Števerjana. Zarobili su oko 30 partizana. Me u njima je i jedna gospo ica iz Gorice sa crvenom zvezdom na uniformi.

¹ Original (pisan na mašini) pod naslovom »Borba protiv partizana u Gori koj pokrajini«, za period od 13. septembra 1943. do 30. aprila 1944. u Arhivu IZDG LRS.

² Ovi napadi su verovatno izvedeni prilikom prelaza jedinica 32. divizije preko So e. Vidi tom VI, knj. 10, dok. br. 183.

2. februara 1944 — XXII

Nepoznati ljudi su no u bacili ru nu bombu preko zida nema ke komande u zgradi gluvonemih, u ulici Seminario. Nije bilo žrtava ni štete.

Bomba je ba ena sa potoka Karno. S ove strane je zgradu uvao samo jedan vojnik. Konfiguracija terena je ovde veoma pogodna za napade ovakve vrste.

Sino je grupa partizana zaustavila na cesti Krmin — Gorica automobil sa etiri nema ka oficira koji su bili na putu prema Moši. Voza je automobil vešto okrenuo i oficiri su na partizane otvorili jaku vatru iz automatskog oružja i naterali ih u bekstvo.

3. februara 1944 —XXII

Zbog nasilnog odvo enja jednog nema kog funkcionera u Mirenu nema ke ete zapalile su više ku a u tom selu. O funkcioneru nema nikakvih vesti.

Ju e posle podne jake partizanske snage napale su na Krasu kolonu koja je vozila hranu za posadu u Rihemberku.³

Kolona od 30 crnokošuljaša i 24 Nemca od kojih je jedan bio major i jedan kapetan, bila je cela pobijena.

Ustanici su zaplenili sve namirnice i sva motorna vozila.⁴ Samo dvojici oficira SS uspelo je da pobegnu.

Prema Rihemberku danas su posiate tri nema ke ete u kaznenu akciju. Posada u Rihemberku je bez hrane i potpuno blokirana.

4. februara 1944 —XXII

Neki poverenik je javio da je poslednjih dana stiglo partizanima u Brda nekoliko ruskih oficira koji su preuzeli rukovo enje operacijama.

Naredili su da se privremeno prekine svaka neprijateljska akcija dok se, prema uputstvima iz Moskve, ne izradi ta an plan operacija.

Uhapšeno je 30 tamošnjih seljaka. Neki od njih su teško osumnji eni.

Jedan poverenik javlja da su partizani po eli da pozivaju i slovena ke trgovce u Gorici da upišu zajam koji je raspisala Titova vlada.

³ Danas Branik.

⁴ Akciju je izvela eta Južnoprirnorskog odreda. Vidi dok. br. 55.

7. februara 1944 — XXII

Sino su partizani, koji su došli iz Lo nika, odveli iz Podgore oko deset mladi a. Ustanici su se zatim povukli u pravcu Grojne. Nekoliko mladi a se na vreme sklonilo i zatim se povuklo u Goricu jer u Podgori više nisu bili sigurni.

Mobilizacija je po elu u 20.30 asova.

8. februara 1944 — XXII

No u su tri nepoznata lica otvorila vatru iz automatskog pištolja na patrolu 13. grupe obalske artiljerije koja se uputila u izvi anje zbog sumnjivog ponašanja tih lica. Vojnici su odmah reagovali i naterali napada a u bekstvo. Uskoro zatim je teško ranjeni napada , na uglu ulice Alfieri i Corso Muti, pao i izdahnuo.

To je video službenik zavoda za no nu nadzornu službu i obavestio nema ku policiju. U me uvremenu su lešu prišla dva vojnika Kalmika u vojni koj uniformi. Izgledalo je kao da su tamo na straži. To je bilo oko 3 asa. U tom trenutku je data vazдушna uzbuna. Stanovnici koji su napuštali svoje domove i odlazili u obližnja skloništa videli su mrtvacu na zemlji i oba vojnika uz njega. Me utim, kada su se posle prestanka uzbune vratili, na mestu više nije bilo ni leša, ni Kalmika.

Nema ka policija je utvrdila da su preostala dva partizana, koje je italijanska vojna patrola naterala u bekstvo, odmah obavestila pomenuta dva Kalmika, dezertera iz formacije u službi Nemaca, koji su zatim odnekud pozvali automobil i njima dovezli leš. Tragovi automobilskih to kova mogli su se lako primetiti na zemlji mokroj od kiše.

9. februara 1944—XXII

Grupa od oko 15 partizana ju e u 23.30 asa sa tri strane napala je stanicu Sv. Gore kod Gorice i upala u nju. Energim protivnapadom uskoro su naterani u bekstvo. Nemci nisu imali gubitaka.

11. februara 1944 —XXII

Od poverijive osobe saznali smo da je nedavno nekoliko partizana upalo kroz napušteni jarak u rudnik žive u Idriji i podmetnulo dve tempirne bombe koje su digle u vazduh postrojenja na XIII rudni kom odseku. O ito je da ih je vodio neki od tamošnjih rudara. Dve rudarske galerije su pod vodom.⁵ Nemci

⁵ Akciju su izveli obaveštajna eta i mineri 31. divizije u no i 5/6. februara 1944. godine. Vidi dok. br. 55.

su odmah poru ili u Nema koj dve posebne pumpe (crpke) kako bi mogli iscrpsti vodu iz poplavljenih galerija.

15. februara 1944 —XXII

Prema obaveštenju koje smo dobili u zoni Ren e na okupu su dva partizanska bataljona koji bi trebalo da dejstvuju na sektoru brda Sv. Mihael i Gradiš a.

Takozvana Titova vlada je, kao što je poznato, raspisala neki javni zajam koji bi, više ili manje dobrovoljno, trebalo da upiše itav slovena ki narod.

Osobe odre ene da kontrolišu ovaj zajam otkrile su ovih dana neke administrativne greške na podru ju Grgara i Solkana.

Trojica partizana, koji su imali zadatak da prikupljaju upisane iznose zajma, navodno su zadržali polovinu sume. Prema našim obaveštenjima sva trojica su po kratkom postupku streljani.

Poverljiva osoba javlja da su partizani po eli prinudno da regrutuju i seljake u Pe i, Rubiji i Ren ama.

18. februara 1944 —XXII

17. februara nekoliko naoružanih partizana u blizini vija-dukta »Baruzzi« zaustavilo je automobil, u kome je bio direktor Trš anske predionice u Gorici Vittorio Monolo. Voza je morao okrenuti kola prema kraju zvanom »Gr ina«. Kad su stigli tamo, voza a su zajedno sa kolima, vratili natrag a Monolo je morao pešice sa njima. Posle dužeg hoda doveli su Monolu do osamljene ku e u kojoj se nalazila partizanska komanda. Tu je nekoliko politi kih komesara po elo da ispituje Monolu o stanju predionice i o njegovim vezama sa fašistima i Nemcima.

Za vreme saslušanja neka nema ka kolona opkolila je ku u. Partizani su se uplašili i pobjegli a Monolu su zatvorili u podrum. Posle nekoliko asova Nemci su ga oslobodili i poslali natrag u Goricu.

Vittorio Monolo, ro en u Arconatima (Milano) godine 1896, sa stanom u Gorici, ul. Parini 2, bio je lan nacionalne fašisti ke partije ali se nije priklju io republikanskoj fašisti koj stranci.

Prili no je tvrdoglav te ga radnici zbog toga ne vole. Mi- slim da se njegovo nasilno odvo enje ne može pripisati nekim politi kim razlozima jer nije nikada ispoljio bilo kakve sklo- nosti prema republikanskoj fašisti koj stranci.

20. februara 1944 —XXII

Nema ke jedinice su za vreme akcije iš enja na podru-
ju Mrzla Rupa otkrili leševe 16 fašista koje su partizani pou-
bijali prošlog septembra.

Identifikovani su leševi slede ih fašista: Caldana Luigi i
Maria, skvadristi Trani Umberto i žena Enrica (nema ka držav-
ljanka), Montante Pietro i Cafarelli Ciro, fašista Martini Gia-
como, fašista Rossi Amedeo, sekretar opštine, fašista Basile Ni-
cola, predsednik opštine na Crnom Vrh u kod Idrije... Gaspari
Antonio, vodnik M.V.S.N. i fašist Kobal Mirko, gostioni ar. Ime-
na ostale petorice još nisu utvr ena.

Žrtve su ležale na gomili u zajedni koj jami.

Nema ka komanda je obe ala da e biti sve ano pokopani
u Idriji.

21. februara 1944 —XXII

Poverijivi izvor javlja:

U Gorici organizuje se stranka »Plava garda« sa slovena-
kim nacionalnim obeležjem. Stranka bi trebalo da se bori za
obnovu bivše jugoslovenske države.

Dosada joj se pridružilo nekoliko intelektualaca, trgovaca,
nekomunisti kih partizana i belogardista.

Poverljiv izvor javlja:

»Dva nema ka vojnika, smeštena u Biljama, 18. o. m.
uve e dezertirala su i odnela sa sobom veliku radio-prijemnu
i predajnu stanicu. Da Nemci zbog toga ne bi preduzimali re-
presalije nad stanovništvom zone, navodno su pismeno obave-
stili svoju komandu da su otišli dobrovoljno.«

Ju e oko 23. asa ve a partizanska grupa izvršila je jak
napad na stražu kod gori kog vodovoda.

Posada od 17 nema kih vojnika sa jednim oficirom odbila
je napada e i naterala ih u bekstvo.

Na terenu su pronašli nekoliko mitraljeza, razli ite kape
sa crvenom zvezdom i kesu sa štapinima. Sude i po krvavim
tragovima napada i su imali gubitke.

22. februara 1944 —XXII

Sino je u Štandrežu kod Gorice nekoliko partizana re-
grutovalo 40 muškaraca, sa kojima e oja ati svoje redove.

Za kratko vreme, u roku od jednog meseca, muškarci u
Štandrežu ve su po drugi put regrutovani.

23. februara 1944 — XXII

22. o. m. uve e u Rutarjima (Dolenje u Brdima) pojavila
su se 3 naoružana partizana u ku i nekog Zorzinija i upitali ga

da li mogu kod njega da se sklone i da li ima radioaparatus. Stanovništvo je o tome obavestilo dva nemačka vojnika u selu koji su odmah otišli tamo i ubili sva tri partizana. Navodno se uveče istog dana u okolini Rutarja skrivalo oko sto naoružanih partizana.

24. februara 1944 — XXII

Iz poverljivih izvora saznali smo da su partizani u noć i od subote na nedelju (20. o. m.) digli u vazduh deo elektricne centrale u Marofu kod Idrije koja je snabdevala elektricom strujom varoš i rudnika postrojenja.⁶

25. februara 1944 — XXII

18. o. m. 20 nemačkih vojnika idrijskog garnizona otišlo je u izvištanje u Cerknou. Na putu i za vreme kratke stanke u Cerknou nisu bili napadnuti jer se oko 600 partizana sakupljenih na tom području povuklo pred njima na vrh iznad Novaka. Sigurno su mislili da se na putu nalaze i druga nemačka odeljenja. Kada su ustanovili da ima svega 20 vojnika, vratili su se i pošli da pucaju na kuće u koje su se prema njihovom mišljenju, ovi povukli. Pošto su nemački vojnici videli da su brojano slabiji, izbegli su borbu i vratili se bez gubitaka u Idriju.

23. o. m. partizanska zaseda u blizini Sv. Lucije⁷ kod Tolmina ubila je kapetana Mariju, komandanta bersaljerskog bataljona »Mussolini«, i jednog narednika. Naši su oba leša pronašli i zakopali.

Prema vestima iz redova ustanika, komanda Titovih oružanih snaga priprema masovni napad na Goricu. Ovaj napad trebalo je da preduzmu već u novemoru ali je zbog raznih organizacionih poteškoća u partizanskim redovima bio odložen. Napad bi trebalo uspešno da izvedu brojne kolone partizana, koje bi trebalo da uđu u grad istovremeno sa više strana, uz pomoć posebne osnovne organizacije, nedavno formirane u Gorici.

Reč je o partizanima koji stanuju u gradu, gde imaju sakriveno oružje i municiju. Podeljeni su na grupe pod komandom posebnih poverenika. Ove snage bi za vreme napada spolja trebalo da operišu krajnje odlučno, da šire paniku i da teroristi kim napadima dezorganizuju odbranbene snage. Sinoć oko 23. asa grupa od 10 partizana, pod komandom nekog Hrvata,

⁶ Akciju je izvela grupa boraca 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko«. Vidi dok. br. 75 i 103.

⁷ Danas Most na Soči.